

PEDAGÓGIAI PROGRAM

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Nagyvarsányi Református
Általános Iskola és Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalom	
AZ ÓVODA BEMUTATÁSA	5
HELYZETKÉP	6
GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP	6
Gyermekkép	6
Óvodakép	8
Pedagóguskép	9
Szülőkép	10
AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI	10
Óvodánk nevelési céljai	11
Nevelési feladatok	12
AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	12
Egészséges életmód alakítása	12
A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása	12
Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés,– az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	19
Érzelmi és erkölcsi nevelés	19
AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	30
A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok	33
Óvoda kapcsolatai	35
Társintézményekkel	36
Gyermekjóléti Szolgálattal	37
Gyermekorvossal	37
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése	38
AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	48
Játék	48
Verselés - mesélés	53
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	56
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	61
Mozgás, mozgásos játék	65
A külső világ tevékeny megismerése	70
A környezet mennyiségi és formai összefüggései	73

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Munka jellegű tevékenységek	81
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	83
SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT	89
SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	89
Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység	90
A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	93
AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	93
A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	97
A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK	98
A beiratkozáshoz szükséges adminisztratív feltételek	99
REFORMÁTUS ÓVODÁNK MEGEMLÉKEZÉSEI	100
AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA	102
Bevezetés	102
Az intézmény története	102
AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	104
Pedagógiai alapelvek, értékek	106
Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai céljai	107
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai	110
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai 1-8. évfolyam	111
Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei	112
Sikerkritériumok	113
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	119
A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok	120
Alapfogalmak	120
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	122
A közösségfejlesztés tanórán kívüli színterei	123
A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	126
Az osztályfőnöki munka tartalma, feladatai	127
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	128
Különleges bánásmódot igénylő tanulók sajátos nevelési igényű tanulók:	128

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása	133
A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése	134
HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelemi feladatok ellátása	135
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	137
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái	139
A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelménye	143
Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait	143
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	145
HELYI TANTERV	147
A választott kerettanterv	148
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek...	151
A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	152
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	156
A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	157
A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	158
Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái	159
A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei	162
Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	165
Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek	166
Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program	177
A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	186
Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai	187
Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének a rendje	190
Magasabb évfolyamba lépés feltételei	194

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek	195
A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE, MÓDOSÍTÁSA	197
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	198
Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei	199
<i>Biológia</i>	199
<i>Ének – zene</i>	200
Fizika	204
Földrajz	205
Informatika	206
Angol nyelv	209
Kémia	211
Magyar nyelv és irodalom	212
Matematika	219
Technika, életvitel és gyakorlat	225
Testnevelés és sport	229
Történelem	247
Vizuális Kultúra	254
Környezetismeret	257
Dráma és tánc	258
Természetismeret	259
Hittan	260
Etika	262
TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK RENDJE	265
Osztályozó vizsga	265
Pótló vizsga	266

PEDAGÓGIAI PROGRAM

AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

HELYZETKÉP

Hálás szívvel tekintünk vissza az Óvoda elmúlt időszakára. Az óvoda épülete 50 kisgyermeket befogadó, „otthont” adó „fészek”. A múltra visszatekintve hálát adva tudunk a jövő felé nézni. Felmérni és felkészülni az előttünk álló feladatokra, hiszen törekszünk arra, hogy mindig többet és jobbat tegyünk. Vágyunk a fejlődésre.

„Boldog nép vagyunk...” Mert tudhatjuk, hogy óvodánk, a benne dolgozó felnőttek, és a gyermekek, mind az Úr Istené. Ő hordoz a tenyerén minket, Ő enged megvalósulni dolgokat, és Ő adja a gátat is, ezáltal kijelölve az utat, amelyen haladhatunk. Óvodapedagógusainknak élő kapcsolata van Istennel.

Működésünket meghatározzák a törvények, és azok változásai. Az új Köznevelési törvény új feladatok elé állítja az óvoda dolgozóit. Szakmailag, és szemléletében is a minőségi, színvonalas működésre helyezi a hangsúlyt. Ez nekünk református óvodában dolgozóknak belső elkötelezettséget kell, hogy jelentsen.

Küldetésnyilatkozat

Óvodánk küldetése, hogy gyermekeiket a keresztyén értékrend alapján, személyes hitünk, életünk példájával, legjobb tudásunknak megfelelően, családi légkörben a szülőkkel szorosan együttműködve neveljünk.

Legszentebb feladatunk:

- hitben, Jézus Krisztus által kapott szeretetben, a másság tolerálásával,
- biztonságban, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével,
- a képességek, készségek sokoldalú, harmonikus fejlesztésével, boldog, kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk.
- A gyermek eljuttassuk az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

Olyan óvoda vagyunk, ahol a domináns értéknek jelenik meg a hit, szeretet, becsületesség, elkötelezettség, kitartás, bátorság, megbízhatóság, munkaszeretet.

A személyiséget tiszteletben tartva felkészítjük a gyerekeket, hogy iskolára alkalmas személyiségként léphessenek ki a világba.

Mindennek biztosítéka a dolgozók Jézus felé való elkötelezettsége, szakmai ismerete, innovációra való nyitottsága, a minőségi munkára való törekvése.

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az óvodáskor szenzitív időszak, és a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkesszé válik. A gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermeknevelés legfontosabb feladata, hogy a gyermekek, személyiségüket tiszteletben tartva, egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, s

PEDAGÓGIAI PROGRAM

esetleg meglévő hátrányaik csökkenjenek, nem adva helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Gyermekeink:

- Bátran, bölcsen tudjanak szembenézni az élet örömeivel és megpróbáltatásaival, kihívásaival.
- Életkoronként és egyénenként változó szükségletek biztosításával már óvodás korban alapozódjanak meg a boldog és biztonságos élethez szükséges alapvető jellemvonások: hit, szeretet, beleélés (empátia), becsületesség, elkötelezettség, kitartás, bátorság, megbízhatóság, munkaszeretet.
- A lélek gyümölcse Isten segítségével jelenjék meg a gyermekek életében.
- Tudjanak, és merjenek dönteni.
- Szociális képességük nyilvánuljon meg kapcsolataikban, a családban, közösségekben, baráti körben.
- Álljanak helyt fizikailag, érzelmileg, lelkiileg és értelmileg a feladataikban.
- Érezzék azt, hogy Isten mellettük áll támaszként.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is). A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

Valamennyi korosztályhoz tartozó gyermekünk folyamatos megismerésére törekszünk. Testi-lelki igényeiket személyre szabottan - gyerekközpontú, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben kívánjuk kielégíteni.

A gyermekeket óvodába lépésük pillanatától fogva **egyéniességük, képességeik figyelembevételével neveljük, hogy;**

- kommunikációra és kooperációra képesek legyenek,
- a kritikus gondolkodás, döntésképesség, konfliktuskezelő képesség, és az életen át tartó tanulás igénye vezesse a kíváncsiság útján,
- cselekedeteit a **nemzeti és multikulturális értékek**, a szülőföld hagyományápolása hassa át, és az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete jellemezze,
- eltérő ütemben fejlődő, más és más területen elismerést érdemlő, szabad és mással nem helyettesíthető lényé váljon,
- tetteik érzelmvezéreltekké váljanak,
- a gyermekek erős „én” központúsága fokozatosan alakuljon át mások érdekeinek figyelembevétele felé.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az óvodás korú gyermek **alapvető tevékenységi formája a játék**, amelyen keresztül biztosítjuk kiegyensúlyozott fejlődésüket, hozzájárulva személyiségük sokoldalú kibontakoztatásához.

- Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem egyéb tekintetben.
- A gyermekeink a teremtett világ dolgai felé nyitottak, és talentumaikat bátran felfedezik magukban, korlátaikat elfogadják. Magukba fogadják a keresztény szeretet alapján az előítéletektől mentes gondolkodást.

Olyan gyermekek nevelésével szeretnénk foglalkozni, akik szeretettel, örömmel, jókedvűen jönnek óvodánkba, s készek a befogadásra, az óvónők pedig készek a gyermeki személyiség spontán és tervszerű fejlesztésére.

Olyan gyermekeket szeretnénk kibocsátani intézményünk falai közül, akik kiegyensúlyozottan, a fenti jogokat maximálisan élvezve, boldogan mennek iskolába és az óvodánkból felnövekvő gyermekek sokszínűsége az óvodai nevelés hatására harmonikusan illeszkedik az európai uniós polgárrá növekedés útján.

Óvodakép

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a református óvodai nevelés keretprogramjában foglaltakkal összhangban, a pedagógiai programunk elkészítésénél, a keresztyén világkép kialakítását, a keresztyén erkölcs megalapozását, a bibliai integrációt tartottuk szem előtt.

A hittanoktatás, és az a tény hogy az egész napot áthatja ez a léggör, a gyermekek pozitív személyiségének kialakítását segítheti elő.

Pedagógiai kultúránkat az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek elfogadása, a bizalom, a szeretet, az együttérzés, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

Feladatunk: a fokozatos átmenet elvét szem előtt tartva gyermekeink felkészítése az iskolába lépésre.

Óvodánkban az itt töltött idő alatt a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei, miközben az óvoda teljesíti legfőbb (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) funkcióit.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Emellett figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is. Biztosítjuk a gyermek számára a nyugodt, békességes, szeretetteljes léggör, ahol a krisztusi példa áll előttünk. A gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén - a játékon - keresztül kívánunk eljutni, és átadjuk neki mindazokat az emberi értékeket és személyiségformáló műveltségtartalmakat, amely az egészséges fejlődéséhez szükségesek.

Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítanunk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt, és amely nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként kívánjuk kiegészíteni a családi nevelést, biztosítani a gyermeki személyiség védelmét, nevelését, fejlesztését. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az óvodánk funkciói:

- óvó – védő
- szociális
- nevelő – személyiségfejlesztő
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeknevelésben, a gyermekekkel kapcsolatos döntések meghozatalában, és igyekszünk partnerek lenni ebben.

Pedagóguskép

Pedagógusaink a jó családi bánásmódhoz hasonlóan, olyan játékba ágyazott komplex személyiségfejlesztésre töreksenek, ahol *minden gyermek megfelelően fejlődik*, a gyermeki szükségletek, jogok, érdekek állnak mindenek felett.

Óvodánknak a szabadság és korlátozás kellő arányával, biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet kell nyújtania a gyermekek számára.

Pedagógusaink;

- A gyermekek nevelésében alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, eltérő viselkedéshez, figyelnek és felfedezik a tehetséget, egyénre szabottan fejlesztik azt.
- Magas szintű pedagógiai és pszichológiai kompetenciákkal rendelkeznek: elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség.
- Együttműködnek a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépítik a pedagógiai folyamatokba.
- Tiszteletben tartják a gyerekek egyéniségét a jó közérzetet biztosító együttélés szabályainak keretei között.
- A néphagyományörzés megteremtésében, a helyi hagyományaink ápolásának értékmegőrzésében komoly szerepet vállalnak, a multikulturális értékek, nyelvek megismertetése során az emberi erkölcsi normák közvetítését végzik, amelynek eredménye, a gyermeki személyiség pozitív alakulása.
- A keresztyén szellemiséghez híven életvidám, gondolkodó, a teremtett világ felé nyitott, döntésképes, *elfogadó*, toleráns, *segítőképző* gyermekeket nevelnek.
- Hitelesek és példamutatóak.
- Önállóak és öntevékenyek.
- A szabadság és korlátozás jó arányával biztonságot, bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtanak.
- Segítő odafigyeléssel együtt élnek a gyermekkel: vidámságban, szeretetben, feltétel nélküli elfogadásban, felismerik a gyermekben lévő értéket – tehetséget.
- Rugalmasak és leleményesek.
- Figyelmesek és kitartóak.
- Kreatívak és minden jóra nyitottak.
- Hitelesek és őszinték.
- A szülőkkel együttműködőek.
- *Szeretnek és tudnak játszani.*

Szülőkép

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét, aki programunkat, elképzeléseinket ismeri, kitűzött céljainkkal, feladatainkkal azonosulni tud, *mélyen átérzi a játék, játékba integrált tanulás tevékenység elsődlegességét*, s ezért gyermeke érdekében együttműködő, nyitott, érdeklődő, gyermeke fejlődése érdekében tevékenyen részt vevő tagja óvodai életünk alakításában.

- Képes az együttnevelésre, a gyermekek személyiségfejlesztésére, a jó kapcsolat kialakítására és megtartására.
- Segíti gyermekközponti személyiségevel a helyi Pedagógiai Program megvalósítását.
- Tiszteli a gyermek pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját.

AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI

Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja, valamint a Református Óvodai Nevelés Keretprogramja meghatározza számunkra az óvodánkban folyó pedagógiai **munka alapelveit**.

- **Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat.**
- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése.
- A gyermeki szabadság biztosítása, optimális szabályrendszer.
- **A családokkal való sokirányú, a keresztyén szellemiség jegyében történő együttműködés.**
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem, tisztelet és elfogadás, szeretet és megbecsülés illeti meg.

Sok szeretettel próbáljuk elültetni gyermekeinkben azt a magot, amely igazán értékes emberre, személyiséggé formálja őket. Hasznos, értéknövelő állampolgárokká válnak azáltal, hogy az ismeretek és az egyéniségük által helyt tudnak állni a világban az előttük álló feladatokban. Azok a gyermekek, akik keresztyén családba születtek, a szülők hite és döntése alapján váltak az egyház tagjaivá. El szeretnénk indítani őket azon az úton, ahol a gyermek az evangélium megismerése által válik Jézus Krisztus követőjévé. Az óvodai nevelés célját más formában, sajátos légkörben, az érzelmekre is hatva valósítjuk meg. Kihangsúlyozva a hitet, a szeretetet, a hálát, a békét. Az óvodás korú gyermek életében az a legfontosabb, hogy derűs, szeretetteljes légkörben növekedjen, és biztonságban érezze magát nem csak a családban, hanem a nevelési intézményben is.

Nevelésünk alapelveinkben szem előtt tartjuk, hogy:

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermeknevelés elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Ez a családokkal való inkluzív együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, gyermeki aktivitásra építve, érhető el.
- Nyitottság és őszinteség megtartása mellett pozitív példa adásával nevelünk.
- Testi, szociális, érzelmi és értelmi képességeit életkor-specifikusan egyéni differenciált módon fejlesztjük és alakítjuk. Mindezeket sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekkel a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosításával.
- Elfogadjuk a különbözőségeket, az egyéniség már jelentkező csiráit, és odafigyelünk, hogy nem szabad ezeket lenyesve uniformizálni.
- Ügyelünk arra, hogy a gyermeki személyiséget övező szeretet, bizalom, tisztelet és megbecsülés megvalósuljon.
- Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítását tekintjük.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk és a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulniuk.
- Gondoskodunk arról, hogy az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Óvodánk nevelési céljai

- **Az óvó-védő, értékmegőrző és fejlesztő funkciók mellett gyermekeink testi és lelki szükségleteinek kielégítése.**
- E szándék mellett a reánk bízott 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének segítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.
  - A gyermekek ismerjék meg a teremtő Isten csodálatos műveit, találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
  - Alakuljon ki bennük a helyes önértékelés, és értékrend.
  - Bontakozzék ki, a környezetükben jól eligazodó, sokoldalú, boldog, harmonikus gyermeki személyiség.
  - Alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti pozitív érzelmi kötődés, a környezettudatos magatartás.
  - Egyéni, életkori sajátosságokat, és az eltérő fejlődési ütemet figyelembe véve, komplex képességfejlesztéssel, a lassú és folyamatos átmenet biztosításával alkalmassá váljanak az iskolába való beilleszkedésre.
  - A hátrányok csökkentése, egyenlő esélyteremtés minden gyermek számára.
  - Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztésének biztosítása, fejlődésüknek segítése.

Az óvodai **nevelés feladatai** az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról.
- E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- A gyermeki jogok maximális tiszteletben tartásáról, az esélyegyenlőség biztosításával.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének a biztosításáról.
- A gyermeket segítése a szociális érzékenységének fejlődésében és éntudatának alakulásában, teret engedve ön-értékesítési törekvéseknek.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Nevelési feladatok

A nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének elősegítését, amellyel minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Egészséges életmód alakítása

A TEST A LÉLEK TEMPLOMA

Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a testi, és lelki fejlődés elősegítése, a fizikai állapot védelme, edzése, óvása, megőrzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, betegségmegelőzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához, és megteremti, biztosítja a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. Ehhez a gyermekek megismerése nélkülözhetetlen. Fontos, hogy ismerjük igényeiket, egyéni jelzéseiket, otthonról hozott szokásaikat. Ha szükség van rá, szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális (pl. gondozó, prevenció és korrekció) testi, lelki nevelési feladatokat is ellátunk.

A gondozás alapja az óvónő és a kisgyermek közötti meghitt viszony, természetes testközelség. A gyermekek fokozatosan válnak képessé szükségleteik önálló kielégítésére, ezért az óvodába lépéskor az önkiszolgálásban - fejlettségi fokuknak megfelelően- eltérő ütemben fejlődhetnek. Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítja az óvónő. Annak érdekében, hogy a gyermekek megismerjék a szokásokat és az önkiszolgálás bizonyos fázisait, a beszoktatásnál az óvónő és a dajka minden gyerekkel együtt végzi ezeket a teendőket.

A pihenés, alvás nagy jelentőségű ebben a korban, ezért a helyes életritmus kialakítása első pillanattól kezdve elengedhetetlen. Ezt az óvónő egyrészt a folyamatossággal, kötetlenség biztosításával és a rugalmas napirenddel, másrészt, egy adott időközben ismétlődő tevékenységek sorozatával (mindennapos mozgás, étkezés, mese, levegőzés, udvari játék stb.) alakíthatja ki. Fontosnak tartjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítását, környezettudatos magatartás megalapozását.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. "Fennhatósága", őrző szeretete biztosít arról, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető. Az óvodánk egészségfejlesztési célja teljes körű, és áthatja az óvodai élet egészét.

AZ EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM TARTALMA:

- az egészséges táplálkozás
- a mindennapos mozgás, testmozgás
- a testi és lelki egészség fejlesztése
- a viselkedési függőségek megelőzése
- a bántalmazás megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a személyi higiéné területe.

LEHETSÉGES MÓDSZEREK:

- nevelőtestületi értekezlet
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése egészségfejlesztés témakörben
- környezetvédelmi tevékenység
- kirándulások, szabadidős programok
- mérések
- egészségvédelmi programok bemutatása.

A fejlesztés tartalma

Gondozás

Fontos, hogy a szokások – állandó példamutatás mellett – a gyermekek fejlettségének megfelelő szinten rögződjenek, biztosítva az elégedettség érzését. A nap bármely szakában lehet szabadon mozogni, vécére menni, igény szerint tisztálkodni és vizet inni. Biztosítjuk a gyermek komfortérzetének kielégítését, megtörténik a rendszeres tisztálkodás iránti igény kialakítása, az egyes műveletek (fésülködés, zsebkendőhasználat, mosakodás, fogmosás, WC használat) helyes technikájának elsajátítása, gyakoroltatása.

Kulturált étkezési szokások kialakítása

Szokás és szabályrendszer kialakítása. (A tízórai és az uzsonna az önkiszolgálásra épül, ebédnél a gyermek, mint „segítő” éli át a társakért végzett munka örömet.)

Helyes, önálló eszközhasználatra szoktatunk (fogások, szalvétahasználat, kés-villa együttes használata, stb.)

Az egyéni ízlést és kívánságokat az elfogadhatóság szintjén – kívánjuk figyelembe venni.

Az étkezés esztétikája, hangulata, mindannyiunk példamutatása, növeli az "enni jó" érzését.

A megfelelő mennyiségű és minőségű, a vitaminokban, rostokban gazdag ételek fogyasztására szoktatás, pl. minden tízóráira friss gyümölcs – zöldség fogyasztása. Törekszünk a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlensír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Testápolás

Az óvodai nevelésben a testápolás az egészségvédelem, a rendszeres és szükségszerű tisztálkodás természetes belső igényének kialakulását segítjük.

Törekszünk a feladatok pontos, verbális közlésére és bemutatására. Megismertetjük az egészség, az egészségvédelem, betegségmegelőzés és a testápolás közötti összefüggéseket. Biztosítjuk az intimitást, e területen is építünk az otthoni szokásokra.

Öltözködés

E tevékenység védekezés az időjárás hatásai ellen, emiatt a ruházat mindig igazodjon a hőmérséklethez, időjáráshoz és egyben ízlésformáló és önállóságra nevel. Fejlesztjük az öltözködéshez szükséges kezűgyességet (gombolás, fűzés, kötés, zipzárhúzás stb.)

Fontos, hogy a gyermek öltözéke kényelmes, s könnyen le- illetve felvehető legyen. Szükségesnek tartjuk a váltóruhát és váltócipőt. A ruházat biztosítsa a szabad mozgást és óvjon a sérülésektől, a kényelmes lábbeli biztosítsa a láb fejlődését, a lábizmok erősödését.

Segítjük és motiváljuk az állandó rendezett öltözéket, csinos megjelenést.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Mozgás-edzés, mindennapos testmozgás

Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez.

A napirend és a tevékenységi formáktól függően minden lehetőséget kihasználunk, hogy a gyermekek minél több időt tölthessenek szabad levegőn.

A mozgás nem csak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a foglalkozásokra, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik.

Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos mozgás, játék), a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészség-pedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A mozgás prevenciós hatása, a sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság érzését, a mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemösszpontosítást, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott tényleges visszajelzés a gyermek számára is felfogható értékelés a saját én-képének alakulásához. Fő szempont a pozitív megerősítés. A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron az együttműködés kialakulásához.

Figyelembe vesszük az Óvodai nevelés országos alapprogram előírásait, mely szerint:

- A mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.
- Kedvezően befolyásolják a gyermek teljesítőképességét, valamint felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.
- A tornának, a játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek jótékony hatását minden gyermek számára biztosítani kell– az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségeket kell biztosítani az óvónőnek (mindennapos mozgás, szabad mozgáslehetőségek)
- Tudatos fejlesztés szükséges a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék és a térmegismerő (tér mozgásos megismerésre irányuló) mozgások területén. Ugyanígy a kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztésénél is.
- Lehetőséget kell adni a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére.
- A prevenciós torna, gyógytestnevelés, és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása. A gerincoszlop és a mozgásszervek elváltozásainak megelőzésében segítséget nyújtanak a szervezett mozgásos tevékenységek, különböző prevenciós fejlesztő tornák. A lábboltozatot erősítő sajátos gyakorlatokkal, mezítláb járással a lúdtalp megelőzhető, ill. javítható.
- Szükséges a mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése.
- Figyelünk a hanyag testtartásra hajlamos gyermekekre.
- Tartásjavító és egyéb prevenciós játékokat, gyakorlatokat alkalmazunk.
- Szorgalmazzuk a versenyjátékokat.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A MOZGÁSFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI

- A szabad játékokban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben.
- A mozgás tevékenységen belül.
- Mindennapi mozgáson.
- Differenciált mozgástevékenység során.

Levegőzés:

- Az időjárástól függően minél több tevékenység szervezése a szabad levegőn.

Pihenés, alvás

Mivel pihenésre minden gyermeknek szüksége van, a pihenés óráiban az aludni nem tudó gyermekeket is csöndre készítjük. Az alvási szokásokat tiszteletben tartjuk (kívánság szerint aludhatnak az otthonról hozott „alvókkal” vagy az óvodai puha figurákkal.)

Tekintettel vagyunk a kicsik bő-, a nagyok kevesebb alvásigényére.

Semmilyen kényszert nem alkalmazunk!

Mesével, altatóval, halk zenével teremtünk alvási hangulatot a lefekvés perceiben.

Törekszünk az esetleges otthoni rossz szokások tapintatos befolyásolására (későn fekvés, tv-nézés, helytelen napirend, cumisüveg-használat elalvás előtt, stb.)

Alvási idő alatt biztosítjuk:

- a zavaró belső és külső ingerek megszüntetését,
- az alvás előtti és alatti légcserét biztosítást,
- az egyéni alvási szükséglet figyelembevételét.

Egészséges táplálkozás - a fejlődés, növekedés és egészségmegőrzés legfontosabb feltétele, melynek során nem csak az energiát pótolják, hanem a testépítéshez is nélkülözhetetlen. A közétkeztetők feladata a megfelelő minőségű és mennyiségű tápanyagban gazdag élelmiszer biztosítása, mely megfelel a gyermekek élettani tápanyag-, és energiaigényének.

Feladatunk az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A gyermeknek joga van „nem szeretni” egy-egy ételt, de megkóstolására minimális mennyiségben, szeretettel biztatjuk.

Az óvónő ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, kezdeti étvágytalanságát, érzékenységét, majd nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. A gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait.

Váljon természetessé, az étkezések előtti és utáni hálaadó imádság.

Egészségvédelem

Állandó jelenlétünkkel, illetve megfelelő méretű és állapotú eszközökkel (a gyermek önállóságához igazodva) biztosítjuk gyermekeink testi épségét.

- Levegőzésnél a réteges öltözködést szorgalmazzuk.
- Betartjuk és betarttatjuk a higiéniai szabályokat.
- Figyelünk a jellel ellátott holmik tiszteletben tartására (különösen: fogkefe, fésű, törülköző).
- Forró, illetve hideg ételt, italt nem tálalunk.

A gyermekek viselkedésén hamar felismerjük a rendellenességeket (fej- és végbélviszketés, széklet- és vizelet-visszatartás, bágyadtság, láz, kipirulás, szemdörzsölés, bőrkiütés,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

aluszékonyság, légzéscsere, nyugtalanság, nátha, sírás, stb.) s minden esetben megtesszük a szükséges intézkedéseket.

Betegségmegelőzés és egészségmegőrzés:

- A gyermek egészségének ellenőrzése (reggel érkezéskor, folyamatosan napközben, a gyermek hazaindulása előtt).
- Betegségmegelőzés, stresszoldás, immunrendszer-erősítés.
- Prevenációs feladatok alapja a személyi higiénia következetes megtartása, környezethigiénia.
- A gyermekek önmaguk és társaik testi épségének megóvására és védelmére nevelése (konfliktuskezelés, tolerancia).
- A balesetek megelőzése céljából a személyi és tárgyi feltételek ellenőrzése, a hibaforrások megszüntetése.
- Baleset esetén az SZMSZ-ben szabályozottak szerint való eljárás.

KÖRNYEZETI HIGIÉNY

A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát.

Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermek személyiségfejlesztésben.

Az óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja programjának középpontjába, és integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és javítja a gyermekek életmódbeli képességeit.

Az óvodai környezet feltételei nagymértékben befolyásolják a gondozás hatékonyságát, a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Nélkülözhetetlen az egészségügyi előírásoknak megfelelő, nyugalmas, a gyermekek számára biztonságos, esztétikus környezet. Szükségesek a gyermekek testmagasságához illő asztalok és székek, megfelelő méretű ágyak. Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. Az öltözők berendezése, megvilágítása, fűtése a gyermekek kényelmes öltözését-vetkőzését biztosítja.

A csoportszoba több funkciót tölt be: játék, különböző tevékenységek, étkezés, alvás, pihenés. Ezért naponta többször szükség van levegőcserére, és fűtési időnyben a folyamatos párologtatásra.

Környezettudatos magatartásra nevelés:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése.
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Környezeti vonatkozásban is aktív szemléletformálás.
- A természet és benne az emberi társadalom fenntarthatóságának, harmóniájának megőrzése a környezeti válság elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Egészségkép fogalmi háttérének kialakítása.
- A helyi környezet kiemelt szerepének tudatosítása.

A lelki egészség fejlesztése

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget erősítő változásokra.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott csoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek.

A testi, lelki egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermek testi épségének megővéséről és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodában a Házirendben megfogalmazottak szerint – az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

(„Felelősséget csak azokért a gyermekekért tudunk vállalni, akit a szülő, /törvényes képviselő / reggel bekísér a csoportszobába és az óvónőkre bízta.”)

Az óvodában a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését. Az óvoda alapidokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat. Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt haladéktalanul értesíteni kell. Az óvodában bekövetkezett gyermekbalesetet nyilván kell tartani. Az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

SZEMÉLYES TISZTÁLKODÁS

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Értjük rajta testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat. Törekednünk kell a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására, a gyermekkel való bensőséges kapcsolat kialakítására, hogy az óvónői modell személyes értékűvé váljék. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

A legfőbb személyes higiéniai feladat: a kézmosásnak szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata.

Alapkövetelmény, hogy személyi higiéniai felszerelés minden gyermek részére álljon rendelkezésre. Feladatunk a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.

Tisztálkodási szabályok kialakítása:

- kötelező kézmosás étkezés előtt, WC használat után, a kézmosás szükség szerinti igényének a kialakítása
- fogmosás igényének a kialakítása az étkezések után.

ÓVÓNŐ FELADATA:

- gyermekek megismerése
- az egészséges életvitel igényének kialakítása
- óvónő és a kisgyermek közötti meghitt viszony (kialakítása) létrehozása
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szerveztségének biztosítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- táplálkozási követelményekhez szoktatás
- az étkezések előtti és utáni hálaadó imádság
- családi és óvodai gondozási, szokások összehangolása
- mindennapos frissítő mozgás, a finommotorikát fejlesztő játékok, a testtartásjavító, és egyéb prevenciós játékok gyakoroltatása
- helyes életritmus kialakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- napközben megbetegedett gyermek elkülönített gondozása
- személyes higiénia betartása
- fejlesztő tornák, lábboltozatot erősítő speciális gyakorlatok végzése
- megfelelő óvodai környezet kialakítása
- a gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása
- környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme
- levegőcsere biztosítása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- önállóan mosakodjanak, mossanak fogat törülközzenek, figyelmeztetés nélkül szükség szerint tisztálkodjanak,
- váljon belső igényükké a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása,
- hajukat tartásukban,
- teljes önállósággal végezzék az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként lássák el,
- tanuljanak meg helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni,
- evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait,
- önállóan öltözzenek/vetkőzzenek, cipőjüket befűzzék-bekössék, ruhájukat gombolják ki és be,
- tudják a zsebkendőt helyesen használni,
- ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva tegyék a helyére,
- maguk és környezetük rendjére ügyeljenek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján szüntessék meg.

Ismeri

- a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rágás, ivás előtti szájtörlés, az asztal esztétikus rendjének megóvása, hulladékmentes étkezés stb.)
- felszerelésének tisztántartási lehetőségeit (pl. sárkefélés a cipőről)
- a tisztaságot segítő eszközöket, kerti szerszámokat, lábtörlőt, stb.

Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés,– az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Érzelmi és erkölcsi nevelés

A Biblia mindig az utánzás tanítási segédletével dolgozik. Gyermek legyenek nyitottak, befogadóak a különbözőségek elfogadására, ahogy a Jézusi tanítás több példáját láthatjuk a bibliai történeteken keresztül.

A keresztyén erkölcsöt tartjuk szem előtt:

" Szeresd felebarátodat, mint magadat "

Az óvodás gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Ez annyit jelent, hogy viselkedés formáit, személyiségjegyeit nem csak külső - családból, vagy óvodából érkező - irányítás, tudatosítás határozza meg, hanem egy belső motiváló erő alakul ki bennük.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ezért nagy felelősséggel tartozunk a gyermek felé. Az óvodapedagógus-gyermek, a gyermek-dajka, a gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, melynek a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés az alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A család, mint mikro társadalmi környezet a gyermek életében az első és legnagyobb, legmélyebb hatást gyakorló közösség. Meghatározó a személyiség, a magatartás, viselkedéskultúra formálásában. Az eredményes nevelés érdeke a közös cél kialakítása, a családi és az óvodai nevelés összehangolása. Ehhez szükséges a pozitív, jó kapcsolat a család és az óvoda között. Fontos, hogy a család zárt közösségéből az óvoda nyitottabb színterére érkezést a gyermek pozitívan, biztonságosan élje meg. A szeretetteljes fogadtatás, a "leválás" türelmes kivárása meghozza gyümölcsét.

Felnőtt-gyermek kapcsolatában az óvónőnek ki kell alakítania a szereteten és kötődésen alapuló együttműködést. Ennek alapja az empátiakészség a gyermek érzelmi biztonsága, valamint azok a pozitív élmények, amelyek hozzájárulnak egy boldog alaphangulathoz. A fejlesztést a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával és a közös élményekkel érjük el.

Kiemelten kezeljük:

- az együtt ünneplést (jeles napok, születésnapok stb.)
- a közös készülődést rendezvényekre (színház, kirándulás, stb.)
- a szűkebb-tágabb környezet iránti érzelmi kötődést
- a szülőföldhöz való kötődést.

Az óvodapedagógus, és a dajka példaértékű kommunikációja, magatartása elengedhetetlen. Bánásmódjukat és viselkedésüket szeretetteljes, pozitív attitűd hassza át. A gondozási feladatok ellátása során nélkülözhetetlen a dajka és az óvodapedagógus szoros, összehangolt együttműködése a gyermekek érdekében. Derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör biztosítása segít a gyermeket önkifejező, önérvényesítő törekvéseinek megvalósulásában. Az óvónő segítse elő a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Gyermek-gyermek kapcsolata során alakul ki a gyermekben az alkalmazkodás, a társas kapcsolatok erkölcsi normái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Az életkori sajátosságokat tükröző társas együttélés és az énkép alakulása folyamatos fejlődésen, az óvónők által segített fejlesztésen megy keresztül.

Ennek lépcsőfokai:

- a csoportban kialakult helyzet felmérése,
- a mások akaratának tudomásulvétele,
- mások elfogadása, megértése,
- konfliktushelyzetek kivédése, megoldása,
- saját teljesítményének valóságos ismerete.

A gyermek érzelmvilágát három fő szintéren fejlesztjük:

- A szociális érzelmek: együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvétel, örömszerzés, bánat, fájdalomkózos felismerése, átélése.
- Az esztétikai érzelmek: a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése, a mese, vers, ének-zene, énekes játék, rajzolás, mintázás stb. a környezet megismerésén keresztül. Viselkedésében, kommunikációjában fontos a környezetében a szép, mint érték felismerése, szokás szintű megalapozottsága.
- Az erkölcsi érzelmek -igazságosság, lelkiismeretesség, felelősség- érzésének megtapasztalása, az őszinteség, igazmondás és hazugsághoz való helyes viszony kialakítása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az erkölcsi tulajdonságok formálása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és az akarat fejlesztése (az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) együtt a szocializáció alapfeltételei, segítik a szokás- és normarendszer megalapozását.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

ÓVÓNŐ FELADATA:

- közös cél kialakítása
- nevelés összehangolása, pozitív, jó kapcsolat a család és az óvoda között
- a szereteten és kötődésen alapuló együttműködés kialakítása
- empátiakészség gyakorlása
- pozitív élmények nyújtása
- a közös készülődés rendezvényekre
- példaértékű modell magatartás
- figyelem a hátrányos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű gyerekekre
- helyes példamutatás
- az érzelmileg biztonságos, szeretetteljes légkör kialakítása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- a gyermek szabadon, gátlásoktól mentesen biztonságosan gyakorolja a társas együttélés szabályait
- kapcsolataikban / felnőtt-gyermek, gyermek – gyermek / váljanak kooperációra alkalmassá
- épüljön be magatartásukba az egymás iránti érdeklődés, az empátia, együttérzés, tolerancia, szeretet, figyelmesség, önzetlenség
- alakuljanak ki a gyermekekben a keresztyén erkölcs csirái
- tudjanak a jó és rossz között különbséget tenni, ennek mércéi legyenek a megismert Bibliai történetek
- legyenek képesek megoldani konfliktushelyzeteket
- érzékeljék az alá-fölérendeltségi viszonyokat, tudják azokat elfogadni is
- igyekezzenek legyőzni az előttük álló akadályokat
- értékeljék saját helyzetüket, képességeiket a csoportban
- érzelmileg álljanak készen egy új közösségi forma elvárásainak teljesítésére

Isten-ember kapcsolat (Isten-gyermek kapcsolat) erősítése

„Az Isten szeretet.” (1.Ján.4.8)

„Ha egymást szeretjük, Isten lakik bennünk.” (1.Ján.4.12)

Példamutató magatartás és megnyilatkozások segítségével minden gyermeket igyekszünk ráébreszteni arra, hogy Istenhez, Jézushoz mindenkor fordulhat bizalommal, hálaadással, dicsérettel, kéréssel.

Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, azok utánzására. Mint például:

- az igazságosság,
- a helyes viselkedés,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

Olyan erkölcsi szükséglet, mely gyermekekre, felnőtte egyaránt vonatkozik. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé, cselekvésük mintájává.

Az értékek tudatos feldolgozásának alapja, hogy **a gyermekek:**

- észleljék és utat engedjenek érzéseiknek
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat, képesek legyenek önmaguk és mások jelzéseinek érzékelésére
- a beszéd felfogására és a nyelv helyes alkalmazására.

Feladatunk:

- Tiszta és állandó értékrend állítása.
- Világos, egyértelmű elvárásokat közvetítése.
- Egymás tiszteletére, elfogadására nevelés.
- A különbözőségek elfogadásának, tiszteletének kiemelése.
- Fejlesztjük a toleranciát, a türelmet, a bátorságot.
- Elegendő figyelmet fordítunk minden gyermekre.
- Megerősítő visszajelzésként használjuk a gyakori dicséretet.
- A szeretet kifejezésének ezernyi formáját alkalmazzuk (gyermekek fogadása, köszöntése, odafigyelés, érintés, simogatás, ölelés, nevetés, lágy hangnem, magyarázat, közös játék, szemkontaktus...)
- A gyerekeknek legyen lehetősége megtapasztalni saját döntéseik következményeit, majd tapasztalataikat pedagógus segítségével értelmezzék és elemezzék. Az óvónő irányításával következtetéseket vonjanak le jóról – rosszról, helyesről és helytelenről.

Óvodapedagógusaink a következő feladatokat valósítják meg:

- A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása.
- A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
- A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
- Az érzések átélése és kifejezése.
- A saját tempó megengedése.
- A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
- A pihenés és a csend átélése.
- Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit és vállaljuk a következményeket.
- Mozgás, játék, kísérletek.
- Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
- Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
- Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
- A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
- Szabályok kialakítása.
- Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
- A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

Felnőtt-gyermek kapcsolat kialakulásának segítése

Új környezetben, új szabályok és lehetőségek biztosítása mellett ugyan, de folytatjuk és szükségyszerűen kiegészítjük a családi nevelést.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hangsúlyt helyezünk a verbális fejlesztésre és a metakommunikációs jelzések megismertetésére.

Szeretettel és türelemmel követelünk, a bizalom, az elismerés és a pozitív tulajdonságok megerősítésével formáljuk az egyes gyermeket, s ez az egész csoportra is hatással van.

A szociális érzelmek jelenlétét felhasználjuk a kulturált viselkedés alakításánál.

A gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógus attitűdöt sugárzunk.

A gyermek személyiségfejlődésének segítésében fontos szerepet játszik a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek között.

Valljuk, hogy az óvónő és gyermek között csak akkor alakulhat ki érzelemgazdag, a nevelés alapfeltételét biztosító, személyiségfejlesztő kapcsolat, ha az óvónő:

- megnyilvánulásaiban emlékezteti az anyára,
- értő és megértő, segítő-értékelő, figyelő és figyelmeztető, magyarázatot adva irányít, korlátoz, de korlátokat nyújt a biztonsághoz,
- együtt érez, képes az együtt örülésre és nevetésre, s alkalmanként együtt oldódik a játékban,
- kapcsolatukban helye van a humornak,
- ha a gyermek folyamatosan azt érzi, hogy a számtalan közös tevékenység során az óvónőtől mindig kaphat érdekes információt, biztatást, modellt, tartást, a szabályok állandó jelenléte ellenére is,
- az óvónő megnyeri a gyermek szimpátiáját érzelmi megnyilvánulásaival és teljes személyiségével, mely őt megnyugtatja, békességre, elégedettségre indítja,
- következetessége mellett a gyermek pontosan tudja, hogy milyen magatartásformát várnak el tőle,
- a gyermeket minden fejlődési szakaszában jól ismeri,
- meggyőződését feltárva, saját hitét megélve kihasználja a gyermek nyitottságát, érdeklődését, aktivitását,
- értékeli, s azt a gyermekkel is el tudja fogadtatni, ugyanakkor bőséges sikerélményt biztosít, sokat dicsér,
- minden adandó lehetőséget felhasznál arra, hogy a gyerekekkel minél több őszinte beszélgetésre is sor kerüljön.

Gyermek-gyermek kapcsolat segítése

Fontosnak tartjuk, hogy a csoport minden tagja jól érezze magát – érezze és tapasztalja, hogy nemcsak az óvónők, hanem társai is számon tartják, hogy hiányzik, ha nincs ott, fontos, szükség van rá!

- Közös élmények, tapasztalatok, véleménycserék, egyéni (az ésszerűség határain belül) kérések biztosítása.
- A barátságok alakulásának segítése, együttjátszási lehetőségek biztosítása.
- A másság elfogadtatása.
- Kapcsolattartás a távollévőkkel.

Gyermekeinket arra motiváljuk, biztatjuk, és indirekt módszerekkel neveljük, hogy

- üdvözlje társait (vagy búcsúzzon); a játékot kívánsága szerint ne elvegye, hanem kérje el;
- becsülje meg társa holmiját, munkáját, legyen igényük a közös játékokra, társalgásra;
- örüljenek egymásnak, legyenek megértők és türelmesek;
- gyakorolják a bocsánatkérést és a megbocsátást;
- a konfliktusokat próbálják, illetve tanulják meg kezelni;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- elfogadják az általános, illetve a saját maguk között megfogalmazott, és már kialakult szabályokat.

Fontos a felnőtt-felnőtt kapcsolat

Azt tartjuk elfogadhatónak, ha

- a gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modellértékű a kommunikáció, a bánásmód, a viselkedés az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek között,
- a felnőttek tisztelettel, barátsággal, bizalommal, Jézustól tanult szeretettel beszélnek egymással,
- sem a két óvónő, sem a szülő-óvónő nem beszéli meg a gyermek előtt a vele kapcsolatos negatív élményeket, problémákat,
- a csoport két óvónője naponta „átadja” az információkat, történeteket, így a gyermek érzi, hogy fontos, s vele kapcsolatban mindkét óvónőnek azonosak a felé irányuló elvárásai,
- a felnőtt kapcsolatokat finom humor, vidámság és munkaösszhang jellemzi,
- a felnőttek egymás javára dolgokról le tudnak mondani, képesek egymásért áldozatot hozni – s mindez természetes része életüknek, így a gyermekek számára akaratlanul is pozitív modellt jelentenek,
- modellértékű, egyben személyiségformáló hatású a barátságos, egymást segítő szülő-szülő kapcsolat,
- végül is, a felnőttek kapcsolata mindenben azt tükrözzé, hogy Istennel napi kapcsolatuk van.

Közösségi nevelés

A szociális képességek alakulásának, az alkalmazkodásnak, az empátiának és a toleranciának az érzelmi intelligencia az alapja.

A társas együttlétben tapasztalhatja az én és a társa hatásait, kölcsönhatásait.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek naponta azzal az érzéssel induljon óvodába, hogy itt minden érte van, hogy együtt lenni, játszani és együtt imádkozni jó!

Arra törekszünk, hogy a csoportban folyó életet érthető, egyszerű, tiszta, világos viselkedési normák szabályozzák.

Kiemeljük:

- a Biblia ide vonatkozó, a gyermek által is érthető tanításait,
- a közös élmények szükségességét (óvodán kívül is, gyülekezetben, sétákon, kiránduláson),
- az együttműködés fontosságát,
- a társas együttléteket (tapasztalatszerzés, a másság kezelése, vonzalom, taszítás, stb.),
- az egymás iránti felelősségérzet kialakulását,
- születésnapok közös megünneplését a csoportban.

Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka közötti összhang.

A szokás- és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód;
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a játék, mozgás;
- a tanulás területén normaként jelennek meg az óvodai életben.

Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel.

A befogadás rendszere

A gyermeket gyöngéd, türelmes, együttérző, szeretetteljes óvónői attitűd mellett szoktatjuk az új, ismeretlen környezet, társak és szokások elfogadására.

Lehetőséget adunk:

- a fokozatos, kívánságra anyás beszoktatásra, mely addig tart, amíg a gyerekek erre szüksége van,
- a beszoktatási időben minden egyéni sajátosságról informálódunk, hogy biztosítani tudjuk az egyéni bánásmódot.

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására.

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

Erkölcsei nevelés

Az erkölcsi nevelést legfőképpen a bibliai történetek üzenetei, bibliai igazságok valamint a mesék csodálatos nevelő hatása révén biztosíthatjuk. A mindennapok apró eseményeit, a játékot és a csendes beszélgetéseket is felhasználjuk.

- Kiemeljük a legfontosabb pozitív emberi tulajdonságokat, megnyilvánulásokat: együttérzés, figyelmesség, tapintat, megértés, önzetlenség, segítőkészség, áldozatvállalás, kitartás, önfegyelem stb.
- Kihasználjuk az adódó lehetőségeket az örömszerzés, részvét érzete, idősek tisztelete vonatkozásában.
- A jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetben való megtapasztalása, a dolgozók modellértékű bánásmódja során a különbözőségek tiszteletének fejlesztése.
- Egyik legszebb és legfontosabb pedagógiai feladatunk a hazaszeretet ébresztgetése és erősítése, a szülőföldhöz való kötődés alakítása, a szűkebb és tágabb környezetének megismerése.
- Felélesztjük bennük az ajándékozás csodálatos érzését.
- Feladatunk olyan értékek elplántálása, amelyek révén az ember közelebb kerül a másikhoz (így pl.: család, haza, emberiség, szeretet, szerelem, hűség, barátság).
- Fontos, hogy megtapasztalja, hogy másoknak is vannak érzései.

Az esztétikai és intellektuális érzelmek kibontakoztatása

A mindennapi tevékenységek során fejlesztjük szépérzéküket, esztétikai igényességüket.

Legfontosabbnak tartjuk a népművészet, zene, tánc, irodalom és képzőművészet által nyújtott lehetőségeket. A természet esztétikája varázsserejű, amelyre folyamatosan ráirányíthatjuk a gyermek figyelmét, hiszen nemcsak gyönyörködtet, hanem nyugtat, vidít, táplál, békességet sugároz.

Családi nevelés

A család is Isten rendelése. Gyermekeinket a szülők iránti tiszteletre és szeretetre neveljük, és arra, hogy naponta hálát kell adnunk szüleinkért. A testvéri szeretet mélyítését segítjük, ha számon tartjuk a nagytestvér örömeit, a kistestvér érkezését, érdeklődünk fejlődésükről,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

szokásaikról. Bízunk a generációs kapcsolatok ébrentartására, ápolására és a család hagyományainak megőrzésére.

Számítunk a nagyobb testvér segítségére, ha a kicsi óvodás lesz. Közös imádságainkban megemlékezünk a beteg családtagokról, öregekről.

Szeretettel és odafordulással kell követnünk és „kezelnünk” a társadalmi, ill. a közoktatási rendszer új kihívásait, a családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változásokat meghatározó esetekben.

Nevelési módok, eljárásaink az érzelmi és szociális nevelés segítésére

- megelőzés, szimbolikus és szerepjátékok,
- a gyermeki szükségletek elismerése (konfliktushelyzetek, vágyak, döntési helyzetek stb.),
- érzések tiszteletben tartása, jogok elismerése,
- áterelés (tiltás helyetti felajánlás),
- a természetes következmény megláttatása,
- rábeszélés, meggyőző beszélgetés,
- emlékeztetés példákkal,
- a kibékülés lehetőségének felajánlása,
- a megbocsátás, mint a problémák leegyszerűsítője,
- a felnőtt bizalma a gyermekben,
- ígéret betartása, és finom elvárása,
- hivatkozás aranymondásokra, bibliai példázatokra.

Legfontosabb feladataink

- A gyermeket úgy fogadjuk el, amilyen.
- Közös élmények, változatos tevékenységek, együttes tapasztalatszerzés, rácsodálkozási lehetőségek biztosítása.
- Megfelelő eszközök biztosítása.
- A beszélgetés, metakommunikáció és testkontaktus hangsúlyozása.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Ragaszkodik óvodájához, csoportjához, társaihoz, óvónőihez, és ez megnyilvánulásaiban is tükröződik.
- Ismeri és érti az óvónő metakommunikációs jelzéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.
- Önismerete, önértékelése bontakozóban van, önbizalma érezhető.
- Felnőttekkel, öregekkel szemben tisztelettudó, megbecsüli mások és saját munkájának eredményeit.
- Törekszik az igazmondásra, és azt elvárja társaitól is.
- Feladatvégzésekben együttműködik, elfogadja a szabályokat. Önként vállal megbízást, kérésre szolgálatkész, szívesen tevékenykedik a közösségért.
- Figyelmesen meghallgatja a felnőtt és társai mondanivalóját, kérését.
- Együtt érez és érdeklődik társai iránt, védi, szereti a kisebbeket, gyöngébbeket, sérülteket.
- Szokásrendszere stabilizálódik, belső igényévé válik a kulturált viselkedésforma.
- Meglátja társa hibáit, de önmaga értékelésére is képes.
- Érdeklődő, nyitott, kommunikatív.
- Szeret játszani, játéka tükrözi mindenkori érzelmi állapotát.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, melyek a természeti-társadalmi környezetünk megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Képes kívánságait elhalasztani, képes azokról lemondani.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Örül az együtt elért sikereknek.
- Képes az iskolai élet elfogadására, várja az iskolát, s erre szociálisan is érett.
- Tisztában van azzal, hogy Magyarországon él és anyanyelve magyar.
- Gondolataiban, érzéseiben keresi Jézus szeretetét, vágyakozik a csendes percekre.

Szocializáció

Úgy kell megszervezzük a gyermekeink óvodai életét, hogy az segítse erkölcsi tulajdonságaiknak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség - az akaratuknak - az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat - fejlődését, **szokás- és normarendszer megalapozását.**

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus) közreműködésével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Aktívan és érdeklődéssel vesznek részt közös tevékenységekben.
- Elfogadják az adott tevékenység által kívánt magatartási formákat.
- Igényükké válik a helyes cselekvés és viselkedés helyes szabályainak betartása.
- Tisztelettel viselkednek egymás és a felnőttek iránt, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Észreveszik, hogy kinek, miben, mikor van szüksége segítségre.
- Bízhatnak önmagukban és társaikkal, együtt éreznek társaikkal.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Figyelmesen hallgatják a felnőttek és a gyermekek közléseit.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktushelyzetekben tudnak egyezkedni.
- Toleránsak egymás iránt, társuk **különbözőségét** elfogadják.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész óvodai életet, a gyermeki tevékenység minden területét.

A szocializációs folyamatban a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb része. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gyarapodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

Céljaink

- A gyermekeket olyan beszédközegbe helyezni, ahol a különböző élethelyzetekben támogatjuk a kérdezést, elkerüljük a javítgatást.
- A gyermek ne csak választékosan, hanem szépen, helyes kiejtéssel tanuljon meg beszélni.
- Az értelmi képességek, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges különböző képességek alakítása, fejlesztése.
- Egyre pontosabb, valóság-hű érzékelés – észlelés kialakítása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A figyelem összpontosítására való képesség alakítása.
- A valósághoz közelítő képzeleti működés alakítása.
- Emlékezet fajtáinak finomítása.
- Gondolkodási alpműveletek stabilizálása.
- Kreatív problémamegoldó gondolkodás lehetőségeinek bővítése.
- A beszéd fejlődésével párhuzamosan kialakuló elemi, fogalmi gondolkodás megalapozása.
- A különböző korosztályú gyermekeket, a keresztyén hit érzelmi többletével, Istennel való kapcsolatra segíteni.
- A tárgyi világ reális és differenciált megismerését biztosító érzékszervek finomítása, nyelvi fejlesztés, motoros megtapasztalás.
- A kognitív, pszichoszomatikus és a kommunikatív képességek fejlesztése.
- A percepció, a mechanikus és logikai emlékezet fejlesztése.
- A szándékos figyelem és a figyelemlkoncentráció alakítása, fejlesztése.
- A kreatív képzelet alapozása, a kreativitás fejlesztése.
- A gondolkodás és az önálló problémamegoldó készség fejlesztése,
- A fogalmi gondolkodás megalapozása.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az óvodába lépéstől kezdve építünk a gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire. Emellett segítjük a tanulási vágyának kialakulását. Az óvónőnek ehhez ismernie kell a gyermek adottságát, hajlamát, nyelvi kifejezőképességének szintjét, stb. Gondoskodnunk kell változatos tevékenységről, mely során a gyermek pozitív érzelmi hatás alá kerül, és ez motiválja a cselekvés ismétlődésére is. Fontosak a meghitt beszélgetések, amelyek erősítik a gyermek aktív kommunikációját. A gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések és válaszok támogatására törekszünk. Elősegítjük, hogy érzelmeiket, érzéseiket és gondolataikat szóval, mozgással illetve vizuális eszközökkel kifejezhessék.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére építve biztosítunk változatos tevékenységeket. Amennyiben a tevékenységi vágy fennáll, úgy elindul a tanulási folyamat. A mindennapos tevékenységek sorozatán keresztül egyénileg, a gyermek fejlettségének függvényében fejlesztjük kognitív képességeit. A játék, a külső világ tevékeny megismerése köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszere segít abban, hogy észrevétlenül fejlődjenek különböző képességeik, mint pl. a tér – idő – formaészlelés / érzékelés, vagy a beszéd, a beszédértés a hozzákapcsolódó nyelvi képességekkel együtt.

Ennek elősegítése érdekében szükséges:

- Játékos helyzetek, tanulási alkalmak teremtése, amelyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermekek érdeklődését, aktív szellemi energiáját.
- Olyan élményszerzési lehetőség, amelyben a gyermekek a látással, tapintással, hallással, érzelmekkel és fordulatokkal, verbális és nonverbális módon első kézből szerezhetnek tapasztalatokat, s így válik a tanulás élménnyé, teljes személyiséget aktivizáló folyamattá.
- Olyan attitűdök, motivációk és természetes tudás kialakítására törekszünk, amelyek képessé teszik a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban.
- Idő és lehetőség az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre és újrakezdésre szankciók nélkül.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Anyanyelvi és kommunikatív játékokkal tegyük a gyermekek számára még érthetőbbé, élvezhetőbbé az ismeretszerzési és gyakorlási feladatokat. Ezekkel a játékokkal segítsük elő a helyes légzést, tér-időérzék, verbális emlékezet, beszédszervek, anyanyelvi kódok, fejlesztését, az összefüggő szövegmondást, pl. mesefolytatást, saját mese kitalálását. A bábozás is szóra készíti a gyerekeket. Játsszunk a szótagokkal, szóhasonlatokkal.

Végeztessünk ajak és nyelvtornát.

A dramatikus játékoknak pozitív hatása van, változatos, sokrétű, lehetőséget ad a gyermeki személyiség megismerésére, fejlesztésére, képességeik feltárására. A dramatikus játék a gyermekközpontú, előre tervezett, közös játék, melynek kiindulópontja az, amit tud a gyerek. A cél, hogy újabb tapasztalatokra tegyen szert, irodalmi művek, történetek eljátszásával - dramatizálás, bábozás - színházi élmények nyújtásával, dramatikus népszokások megismertetésével. Valamint bizalomjátékok, páros-, mozgásos-, kapcsolatteremtő-, bemutatkozó-, kapcsolattartó-, ön- és társismereti játékok által. Évszakokhoz kötődő verses meséket dramatizáljanak.

Az altatók, dúdolók, az ölbe vevő mondókák fokozzák a gyermekek biztonságérzetét. A legtöbb népi mondóka összeköthető mozgással, fejleszti a gyermek mozgáskoordinációját is. Építsük be az irodalmi anyagunkba a természethez kapcsolódó rigmusokat, találós kérdéseket, szólásokat és közmondásokat.

Az értelmi fejlesztést segítik

- a vizuális észlelés (alak, forma, méret, színek, testhelyzetek stb.),
- a hallott információk (hangok észlelése, differenciálása),
- a keresztcsatornák együttműködése (látott-hallott információk).

ÓVÓNŐ FELADATA:

- segíteni a tanulási vágyának kialakulását,
- ismerje meg a gyermek adottságát, hajlamát, nyelvi kifejezőképességének szintjét,
- gondoskodjon változatos tevékenységről,
- meghitt beszélgetések biztosítása,
- segítse elő, hogy érzelmeiket, érzéseiket és gondolataikat ki tudják fejezni,
- kognitív képességek fejlesztése,
- rendszerezés, tapasztalatszerzés biztosítása,
- korosztálynak megfelelő tevékenységforma biztosítása,
- beszélő környezet kialakítása, szabálykövetítés,
- helyes mintaadás, nem javítgatva,
- a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartásának ösztönzése,
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása,
- a gyermeki kérdések támogatása,
- a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés,
- spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett ezeknek a tapasztalatoknak a tevékenységekben és helyzetekben való gyakorlásának biztosítása.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- legyen önálló gondolata, és tudjon dönteni különböző helyzetekben,
- ismerje fel a problémákat, kreatív módon oldja is meg,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- aktívan vegyen részt a különböző tevékenységekben,
- a szerzett ismereteket legyen képes megfelelő formában megszerezni, gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat,
- a hibákat vegye észre, rávezetéssel vagy önállóan tudja azokat kijavítani,
- rendelkezzen megfelelő pozitív "énképpel".

Képességek fejlesztése

Az oktatásnak a képességek fejlesztésében jelentős szerepe van. A veleszületett adottságokból cselekvéses tanulás nélkül soha nem lesz képesség.

Differenciálás: pedagógiai szemlélet és gyakorlat a fejlesztő programunkban, amely a különbségekhez való illesztést törekszik megvalósítani. Segíti a különböző képességű, adottságú, helyzetű gyerekeknek egy magasabb szintre való eljuttatását a saját érési, fejlődési tempójában. Differenciált fejlesztés nélkül nem valósíthatjuk meg az individualizálást. A differenciálás nem életkorhoz igazodást jelent elsősorban, hanem az adott gyermekcsoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való igazodást.

Az óvodapedagógus az alábbi módon készül fel a differenciálásra:

- azonos eszköz- az eszközzel végezhető tevékenységek megválasztása
- azonos eszköz- különböző műveletek, rendező elvek
- azonos téma- különböző eszközökkel történő feldolgozása
- azonos téma-különböző technikákkal feldolgozva
- azonos téma- választható munkaformákban való tevékenykedtetés
- azonos munkaforma- különböző résztémák választási lehetősége
- azonos képesség fejlesztés-eltérő követelmények választása.

Figyelembe vesszük az egyes gyermekek egyéni érését, fejlődési ütemét, szintjét. Néhány gyerek a kora átlagánál ügyesebb, tehetségesebb, de a többség a személyiségfejlődés folyamatában megerősítést, fejlesztést, felzárkóztatást igényel. A fejlesztés területei egyenként változnak. A fejlesztés egyes szakaszai egymásra épülnek, kiegészítik egymást.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Óvodai élet megszervezésének elvei

- Az óvodai nevelés a pedagógiai program alapján valósul meg. Óvodai tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tereztetésével, szervezésével valósulnak meg. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.
- A rendszerességnek és ismétlődésnek fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtésében. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, hiszen elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Óvodánkban öt óvodapedagógus és 3 dajka és egy pedagógiai asszisztens látja el az óvodai nevelést. Az óvodapedagógus jelenléte biztosítja van az óvoda teljes nyitva tartása alatt. Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkáján alapszik az óvodai nevelés eredményessége. Az óvodapedagógusok munkáját református hitoktató segíti, aki heti két alkalommal hittan foglalkozást tart.

A dajkákkal közvetlen, egymás munkáját elősegítő kapcsolatban vagyunk. Megbízható, gyerekszerető munkatársak. Rendszeresen tájékoztatjuk őket nevelési elveinkről, a kialakítandó szokás- és szabályrendszerünkről.

Az óvodapedagógusi párok kialakításánál az egymást jól kiegészítendő párosítást vesszük figyelembe. Részleges felmenőrendszer biztosításával elősegítjük a gyermekcsoport személyéhez való kötődést.

Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete az iskolával közös 9.676 m² alapterületű telken helyezkedik el. Három csoportszobánk van, s közöttük 1-1 helyiségben mosdó és WC áll a gyerekek rendelkezésére.

Csoportszobáink többfunkciós szerepet töltenek be.

Mindegyik helyiség egy hosszú folyosóról nyílik, mely egyben a gyermekek öltözőhelyisége is.

Az intézmény komfortja jó: gázfűtés, víz-, csatornahálózat, telefon van. A csoportszobák természetes és mesterséges megvilágítása jó.

Eszközrendszerünk, játékkészletünk, könyvállományunk megfelelő.

Két játékdudvarunk van. Az egyik az épület elején egy kis méretű, a másik az épület hátánál.

Az épület hátánál lévő udvarunkon több fa található, melyek biztosítják számunkra az árnyékot és a jó levegőt.

Berendezés

A csoportszobai bútorzat jó. Az asztalok, székek, fektetők terén hiányunk nincs.

Játékaink korszerűsítése folyamatosan történik.

AZ ÓVODA MUNKARENDJE

- Az óvodai nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-ig tart.
- Szorgalmi időszak: szeptember 1-jétől május 31-ig tart.
- Az óvoda július hónapban a festés, felújítás, takarítás, fertőtlenítésideszakára (kb. két hét) zárva tart.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az óvoda a fenntartóval /Nagyvarsányi Református Egyházközség/, a munkáltatóval /Nagyvarsányi Református Általános Iskola és Óvoda/ egyeztetett időpontban zárva tart, melyről a szülők időben értesítést kapnak.
- Óvoda nyitva tartása: 7-17 óráig.
- Az óvónők tevékenység szerint végzik el feladataikat.
- A dajkák heti váltó műszakban végzik el feladataikat.

Napirend:

A folyamatosság, a ciklikusság, a megfelelő időkeretek, megfelelő tartalmak biztosítása fontos a tevékenységekhez. A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend, a heti rend megteremti a lehetőségeket, a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet a folyamatosság, és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a szabad játék kitüntetett szerepét. A csoport napirendjét és heti rendjét az óvodapedagógus alakítja ki úgy, hogy a gyermek fejlettségi szintjének megismerése után a fokozatosság és tervszerűség elveit tartja szem előtt.

Programunk ajánlása szerint, azokat a tevékenységeket szervezzük kötött tevékenységként, ami más módon nem kivitelezhető, így: a tornát, esetenként énekes körjátékokat, hittant. Heti- és napirendünk módosul a nyári nyitva tartás alatt. (Csoportösszevonás, kötetlenebb életszervezés).

A kiemelt figyelmet igénylő a gyermekek pozitív szociális szokásainak kialakítása, gazdagítása: a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A napirend megfelelő kialakítása a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vételével a gyermekek biztonságérzetének alapjául szolgál, egyértelmű, következetes magatartási szabályokkal a nevelés egész ideje alatt.

NAPIREND

7:00 - 8:00	gyülekezés, játék összevont csoportban személyes percek
8:00 – 11:30	mindennapos mozgás gondozási feladatok, tízórai mindennapos mese-vers játék, korosztálynak megfelelő tevékenység biztosítása, részképességek fejlesztése; játék a szabadban; ismeretszerző séta, kirándulás

PEDAGÓGIAI PROGRAM

11:45 – 14:45	testápolási teendők, ebéd, testápolási teendők, készülődés a pihenéshez, pihenés, alvás mesével
14:45 – 15:30	ébredés, testápolási teendők uzsonna
15:30 – 17:00	csoportok összevonása szabad játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni fejlesztések, folyamatos hazabocsátás

HETI REND

HÉTFŐ	Külső világ tevékeny megismerése Bibliai történet Mese - vers
KEDD	Vizuális tevékenységek Mese-vers
SZERDA	Mozgás, torna Mese-vers
CSÜTÖRTÖK	Ének-zene, énekes játékok Bibliai történet Mese-vers
PÉNTEK	Külső világ tevékeny megismerése Mese-vers

A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok

Óvoda szintű szakmai dokumentumok

- Pedagógia Program
- Munkaterv

A nevelő és oktató munka az óvodában pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület véleménye után a fenntartó fogadja el és hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az Óvodai nevelés országos alapprogramját alapul véve elkészítettük az óvoda helyi Pedagógiai Programját (továbbiakban: Program). Ez határozza meg az arculatunkat, a munkánkat. Programunkban megjelennek a református keresztyén hittantanítás óvodai programjának gondolatai, irányelvei. Pedagógusaink munkájuk elvégzésénél ezt tartják irányadónak. Erre építik fel nevelési, fejlesztési tervüket.

A minőségi munka biztosítása érdekében meghatároztuk:

- Az intézmény működésének hosszútávra szóló elveit és a megvalósítását szolgáló elképzeléseket.
- Az intézmény működésének folyamatát, ennek keretei között a vezetési, tervezési, ellenőrzési, mérési, értékelési feladatok végrehajtását.

Az éves óvodai munkaterv, működési terv tartalmazza:

- helyzetelemzést, az előző év értékelése alapján,
- az adott évre szóló kiemelt feladatokat, részleteket,
- konkrét feladatokat, nevelőtestületi értekezletek témáit,
- a vizsgálandó területeket, az ellenőrzés, értékelés területeit, időpontját,
- ünnepeket, szolgáltatásokat, a kapcsolattartást,
- vezetői tervet, fejlesztési teendőket.

Csoportos szakmai dokumentumok

A pedagógusok a Pedagógiai Program alapján vezetik a csoportnaplót.

A CSOPORTNAPLÓ TARTALMA:

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődei ellátásban részesültek,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként
- a nevelési feladatokat,
- a szervezési feladatokat,
- a tervezett programokat és azok időpontjait,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- a feljegyzést a csoport életéről.

A gyermekekről egyéni fejlődési napló készül.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a **gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció** rögzíti.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A folyamatos megfigyelés dokumentálása lehetőséget ad a gyermekek fejlődésének nyomon követésére, a fejlesztési terv szükséges módosítására.

Szöveges formában kerülnek rögzítésre azok a jelentősebb események, történések, amelyek meghatározóak a gyermekek életében, fejlődésében.

Gyermekek megfigyelésének, felmérésének dokumentálására félévenként kerül sor.

A gyermekek óvodai életének szabályait, szokásait a felsorolt dokumentumokon kívül, a Házi rend is tartalmazza.

Óvoda kapcsolatai

Családdal

A gyermeknevelés elsődleges színtere a család. Ezért fontos, hogy a család és az óvoda (az a közösség, ahol a gyermek a napjának legnagyobb részét eltölti, ahol nevelő hatások érik) közös elvek alapján forduljanak a gyermek felé. Ezért szükséges a családokkal jó kapcsolat kialakítása. A gyermekek megismerésén túl lehetőségünk legyen a szülőkkel is megismertetni az óvodai nevelésünk céljait, feladatait hogy közös koncepciót képviseljünk. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. Ennek alapfeltétele a szoros együttműködés.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. Személyes kapcsolat alapján:

- napi kapcsolatok
- beszélgetések
- szülővel egyeztetve, óvodalátogatás
- fogadóórák (igények szerint)

2. Közös programok:

- a családokat mindjobban bevonja az óvoda életébe
- szülői értekezletek
- családi nap szervezése

3. A szülők tájékoztatása a gyermekek aktuális:

- fejlettségi szintjéről
- fejlődési jellemzőiről
- fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentumok alapján.

Az óvoda vállalja az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direkter módszereit is. Előadások szervezése a szülők részére, gyermeknevelési, családi, és keresztyén élet alapkérdéseiben. Külső előadók felkérése, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése. Az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, nevelési felfogásba építésére motiválás. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. A szülőkkel, gyermekekkel való közös gondolkodás, véleménycsere, döntés eredményeként a programmal összeegyeztethető plurális értékek beépítése az óvoda normarendszerébe. Az óvodánkban került HH, és a HHH gyermek családjával speciális inkluzív kapcsolat kialakítása.

Társintézményekkel

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. Az együttműködés alapja, az ismeret, a megfelelő információ.

Általános iskolával

- iskolalátogatás a nagycsoportosok részére,
- közös programok szervezése,
- a református iskolát a református óvoda természetes folytatásaként tekintjük, ennek érdekében minden lehetséges fórumon közvetítjük ezt a lehetőséget a családok felé,
- együttműködésünk célja, hogy az óvodánkban folyó nevelés alapja lehessen az iskolai nevelésnek és oktatásnak, kiemelten kezelve a keresztyén értékeket és hitünk megélését.

Gyermekjóléti Szolgálattal

Az óvoda rendszeres kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálat koordinátorával, aki a problémák megoldásában segítséget tud nyújtani.

Pedagógiai Szakszolgálattal

Problémás gyermekekkel kapcsolatban konzultálunk a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vásárosnaményi Tagintézményének vezetőjével, pszichológusaival, logopédusaival.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Gyermekorvossal

Védőnő óvodai látogatása, gyermekek növekedésének ellenőrzése. Szükséges szűrővizsgálatok elvégzése iskolába iratkozás előtt. Gyermekorvos vizsgálata. Fogászati kezelések.

Külhoni magyar óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Hagyományok, ünnepek

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. Ismertessük meg a gyerekekkel az ünnepek keresztyén tartalmát. Ezáltal más jelentőséget kapnak. Nem csak örömszerzés alkalmává válik, hanem hálaadás lehetőségévé.

ÜNNEPEINK

Gyermekek ünnepei:

- születésnap,
- gyereknap,
- anyák napja,
- évzáró.

Természettel, néphagyományokkal összefüggő ünnepek:

- szüret,
- advent,
- Mikulás,
- Luca nap,
- farsang,
- májusfaállítás.

Társadalmi ünnepek:

- nemzeti ünnepek,
- nyugdíjasok köszöntése.

Egyházi ünnepek:

- reformáció ünnepe,
- karácsony,
- húsvét,
- pünkösd.

Az óvoda hagyományainak szervezésekor a Pedagógiai Programban felsorolt irányelveket kell szem előtt tartani. Megvalósításukat nem terheli kötelezettség. Fenntartjuk a változtatás lehetőségét. Az aktuális éves Munkatervben rögzítjük, hogy mely programokat kívánjuk előtérbe helyezni, azt milyen formában, időpontban kívánjuk lebonyolítani.

Ezt minden évben a tanévzáró értékelő értekezleten a tapasztalatok alapján megvizsgáljuk, és ez alapján tervezzük a következő év programjait.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése

Sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Nkt.4.§ 25.alapján „sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység **olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.**

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
  - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - képességei, kialakult készségei,
  - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
  - családi háttere.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda feladata:

- **pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti.

Közreműködik:

- a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,
- a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,
- a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani **kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.**

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése.

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

- az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet
- a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- a „sérülésspecifikussághoz” igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség)
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- meg kell előzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A magatartás-, viselkedés- és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek is gyógypedagógiai segítséget igényelnek. Az óvoda, amelynek egyik legfontosabb feladata a szocializáció,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

alkalmazkodást igényel az általa előírt szokás- és szabályrendszerhez. Azok a gyermekek, akiknek szocializációja sérül, állandó konfliktusba keverednek a szabályrendszerekkel, és ez a társas viszonyaik zavaraihoz vezet. Ha ezek mértéke meghaladja a pedagógus és a társak által tolerálható szintet, a gyermek problematikussá válik a rendszer számára, így az óvodai és iskolai közösségekben komoly problémává nőheti ki magát a magatartászavaros gyermekekkel való bánásmód. A magatartászavarokat mutató gyermekek körének meghatározása nagyon nehéz. A szakirodalmak említést tesznek beilleszkedési zavarról, alkalmazkodási zavarról, nehezen nevelhető gyerekekről, hiperaktív gyerekekről vagy viselkedészavarról is. Találkozhatunk az MCD, a POS, a hiperkinetikus zavar, a FIMOTA kifejezéssel, sőt ma már az indigó elnevezés is kezd egybemosódni a magatartási rendellenességgel.

A magatartászavar lehetséges formái, tünetei, kritériumai, alapsajátossága, kialakulásának okai

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak.

A súlyos beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképességzavarok, hiperkinetikus (kórosan felfokozott mozgástevékenység) vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelem-zavar, az iskolai Óvodai nevelés teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy mindezek halmozódása áll.

Nem határozhatók meg egységes jellemző jegyek sem. Az egyes állapotok, tünetek a funkciógyengeségtől a személyiség komplex zavaráig, a teljes funkcióképtelenségig terjedhetnek.

A részképességzavarok gyakran az érzékszervi fogyatékoság látszatát kelthetik, a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a gyermek általánosan gyenge képességűnek vagy rosszabb esetben értelmi fogyatékosnak tűnhet.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési meglassúbbodásának általános jelei:

- A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.
- Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb feszültséget.
- Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedülletet.
- Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelésének prioritásai:

- egészséges énkép és önbizalom kialakítása,
- a kudarcűrő képesség növelése,
- önállóságra nevelés.

A magatartászavar különböző formái

Hiperkinetikus zavarok

Olyan tünetegyüttes, amely az első öt évben alakul ki. Általános jellemzője a tevékenységek közötti csapongás, a figyelmetlenség, az impulzivitás, a meggondolatlanság, a szabályokhoz való nehéz alkalmazkodás. Társuló tünetként előfordul a beszédkészség és pszichomotoros fejlődés késése.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Viselkedési zavarok

Elsődleges tünete a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartásséma. A viselkedés eltér az adott életkorban elvárhatótól. A szabályokat durván áthágja, súlyosabb a viselkedés, mint egy hagyományos gyermekcsíny, és hosszan is tart (társakkal, állatokkal, tárgyakkal való durva bánásmód, rombolás, hazudozás, lopás, gyakori és súlyos indulatkitörés, szófogadatlanúság).

Kevert magatartási és emocionális zavarok

A fennálló agresszív, disszociális vagy kihívó magatartás kombinálódik depresszióval, szorongással vagy más emocionális zavarokkal.

Jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok

Sokkal inkább a normális fejlődés eltúlzott formáinak tekinthetők, semmint minőségileg abnormálisnak. Ez egy kóros védekezési mód, vagyis a gyermek kóros viselkedési tüneteket produkál annak érdekében, hogy a kitörni, kirobbanni igyekvő szorongását visszafojtsa, ne engedje felszínre törni. Ide sorolható a szeparációs szorongás, a fóbiás szorongás, a szociális szorongás. A szorongásos esetekben a nem megfelelő fejlődés fontos diagnosztikus támpont.

A magatartászavar tünetei

A tünetek a viselkedés több területén figyelhetők meg. Nem tévesztendő össze azonban az óvodás gyermek életkori sajátosságából fakadó rendkívüli aktivitásával. A motoros aktivitás ugyanis kisgyermekkorban örömforrás, valamint a környezet megismerésének leghatékonyabb eszköze.

A motorium területén jelentkező tünetek

- Ülés közben babrál, fészkelődik.
- Elhagyja a helyét feladatvégzés közben.
- Össze-vissza rohangál olyan helyzetekben, ahol annak semmi értelme.
- Nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben.
- Sokat beszél.
- Nem tud csendesen és egyedül játszani.
- Állandó mozgásban van („mintha motor hajtaná”).
- Mozgása céltalan.
- Keveset, nyugtalanul alszik, alvás közben is mozog.

Az impulzivitás területén jelentkező tünetek

- Nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol.
- Gondot jelent a várakozás.
- Gyakran félbeszakít másokat.
- Kiszámíthatatlanul viselkedik.
- Nem reagál sem büntetésre, sem dicséretre.
- Ok nélkül agresszív.
- Gyakran szenved sérülést, fokozott a baleseti hajlama.

A figyelem jellegzetességei magatartás-zavaros gyermekeknél

- Nem figyel a részletekre.
- Figyelme hullámzó, elkalandozó.
- Gyakran nem veszi észre, ha beszélnek hozzá.
- Nem követi az utasításokat.
- Figyelme minden külső ingerre elterelődik.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Feledékeny.
- Játék-, illetve feladathelyzetben nem vagy nehezen tartható.
- Az elkezdett tevékenységet nem fejezi be, csapong.
- Minden érdekli, de ez az érdeklődés nem tart sokáig.
- A feladatok megszervezésében komoly gondjai vannak.

Óvodai nevelés

- Koordinációs, motoros nehézségek.
- Diszharmonikus, merevebb mozgás.
- Az átlagostól eltérő mozgásfejlődés (az életkornak megfelelő mozgásformák jóval hamarabb vagy jóval később jelennek meg).
- Kimaradt mozgásfejlődési lépcsőfokok.
- A ritmusérzék fejletlensége.
- Gyengébb finommotorika.

Vegetatív tünetek

- Időjárási frontérzékenység.
- Alacsonyabb vagy magasabb fájdalomküszöb.
- Alvási problémák.

A pszichés problémák, éretlenség tünetei

Szófogadatlanúság, ellenállás: akaratos, makacs, engedetlen, öntörvényű, nem tanul a hibáiból. Nem használ a jutalmazás és a büntetés. Általában jellemző a fokozott függetlenség és az önállósági törekvések. Többnyire nem okoz gondot a szülőktől, ismerősöktől való elszakadás. Más gyerekekkel lehet zsarnokoskodó, uralkodni akaró. A látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja.

Szociális éretlenség: túl könnyen barátkozik, de a kapcsolatait megtartani nem vagy csak nehezen tudja. Sokszor inkább kisebbekkel játszik, akiket tud irányítani, akiken uralkodhat. A felette való uralmat azonban nem viseli el. Váratlan helyzetekhez vagy egyáltalán nem tud alkalmazkodni, vagy egyből idomul.

Érzelmi, hangulati problémák: ingadozó hangulat, érzelmi labilitás jellemzi. A jó és a rossz időszakok néha óráról órára, sőt percről percre váltakoznak, és az ok legtöbbször rejtve marad. Jellemző még a túlérzékenység, túlzott reagálás az ingerekre, rendkívüli izgalmi állapotok vagy éppen a félelemérzet hiánya, gátlástalanság. Kudarctűrésük alacsony. Ingerlékenyek, rövidzárlatok, dührohamok jelentkezhetnek. Ez azonban nem agresszivitás, a gyermek nem szándékosan rossz. A környezet gyakran félrekódolja a reakciókat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágynak.

Még ha a felsorolt tüneteknek csak egy része van is jelen az évek során, az már elég ahhoz, hogy a gyermek elhiggye magáról azt, hogy ő a csoportban, később az osztályban a legrosszabb, a leghaszontalanabb, ő semmire se jó, őt nem szereti senki, vagyis az önértékelése nagyon alacsony lesz. Ez viszont másodlagos tünetként depressziót, apátiát, devianciát, szorongást, reménytelenséget okozhat, majd az alkohol, gyógyszer túlzott fogyasztásához vezethet.

A pedagógustól elvárható magatartásformák

Az integráláshoz elengedhetetlen, hogy a pedagógus felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiából, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.

Jó, ha a szülő őszintén el tudja mondani a gyermekére jellemző viselkedést, a várható reakciókat, a megnyugtató esetleges változatait és azt, hogy mi a gyermek fő érdeklődési köre (a szükséges motivációt majd erre lehet építeni).

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tehát az óvodapedagógusnak fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét, tudnia kell, milyen és mennyi segítségre számíthat integráló munkája során a szülőktől.

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult.

A fejlesztő pedagógiai ellátás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés keretében valósítható meg.

Fontos szempontok magatartás-zavaros gyermek fogadásához

- Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedésvizart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.
- Fontos, hogy a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolatot tartsanak az óvodapedagógusok.
- Alapvető dolog, hogy egy szorongó gyermek érzéseit, a szorongása tárgyát mindig komolyan kell venni, csúfolás tárgya soha ne legyen.
- A hiperkinetikus kisgyermek esetében elegendő mozgást kell biztosítani. Fontos a szabályok, határok nagyon pontos meghúzása, és annak következetes betartása is.
- Tudatosítani kell a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha éppen ostobaságot követett el (nem rád haragszom, hanem arra, amit tettél).
- Hagyjunk minden lehetséges szituációban választási lehetőséget, hogy érezze a döntések következményeit, és érezze a bizalmat is!
- A hiperaktivitással általában figyelemzavar is társul. Figyelemzavaros gyermeknél lényeges, hogy egyszerre csak egy, rövid utasítást kapjon a gyermek (a több utasítás a figyelem fejlesztésénél kap szerepet), és az utasítást mindig indokoljuk is meg!
- A magatartás-zavaros gyermekekkel szemben nélkülözhetetlen a türelem.
- Nem szabad abba a hibába esni, hogy a viselkedésvizart gyermeket kikiáltjuk az óvodai csoport legrosszabb gyerekének, és akkor is őt büntetjük, amikor éppen nem ő volt a konfliktus kirobbantója. A büntetés csak agressziót hoz magával.
- Minden apró sikernek, minden apró viselkedésben beállt pozitív változásnak nagyon kell örülni, állandó és azonnali megerősítésre van szükség, mert ez motiválja majd a gyermeket a további változásra. Ezáltal tudja meg, hogy ahogyan viselkedett egy szituációban, az jó volt.
- Az integráló pedagógus szakmai eszköztárából nem hiányozhat a differenciálás elmélete és gyakorlata.
- Körültekintést és hozzáértést igényel a csoportok szervezése, az eszközök kiválasztása, feladatszervezés, egyéni értékelés.
- Elengedhetetlen az együttműködési készség a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel és természetesen a szülői házzal.
- Az SNI-gyermekek fogadására fel kell készíteni a csoportot a megfelelő mértékben, nem túlhangsúlyozva SNI-társuk másságát, gyámolításának szükségességét.
- Kiscsoportos munkák szervezésénél mindig ügyelni kell arra, hogy társaitól kellő segítséget kapjon.
- A csoport valamennyi tevékenységébe be kell vonni az integrált gyermeket, s mindig olyan feladattal kell ellátni, amelyet eredménnyel el tud végezni. Figyelemmel kell kísérni a gyermek tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő óvodapedagógusnak, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal kell rendelkeznie:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja;
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

SIKERKRITÉRIUMOK

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

Tehetség gondozás

Óvodapedagógiai munkánk során a kreatív, tehetségígéretes gyermekek saját csoportjaikban élnek óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. A gyermekek fejlesztése két síkon történik: óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva, illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő, tehetséggondozó foglalkozások keretében.

Feladataink:

- sokféle tevékenység kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében,
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés,
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása, erősítése,
- elfogadó és támogató környezet kialakítása.

Gyermek néptánc:

A magyar népi hagyományok örökítését is szolgáló néptánc programok alkalmazásával kedvezően befolyásolhatjuk a gyermekek zenei alkotókészségeik kibontakozását.

Cél:

- A tehetségígéretes gyermekek felismerése és tehetségük kibontakozásának megalapozása, elősegítése.
- Általános és speciális (zenei, mozgás, néptánc alapelemei) képességek fejlesztése komplex módon.
- Alkotókedv alakítása, improvizációs képességeik fejlesztése. A magyar népi kultúrával és hagyománnyal való ismerkedés, más kultúrák tiszteletére nevelés,
- A speciális feladaton túl a zenei nevelés eredményes gyakorlásával az egész személyiség fejlesztése.

Vizuális műhely:

Vizuális programok a gyermek élmény és fantáziavilágának vizuális, szabad önkifejezése.

Cél:

- a gyermekek tér, forma, színeképzésének gazdagítása,
- esztétikai, szép iránti fogékonyság, igényesség alakítása,
- finom kézmozgás ügyesedése, a technikákkal való megismerkedés.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A gyermekek a tevékenységek során játszva ismerkedhetnek meg a legváltozatosabb eszközökkel, s különféle anyagokkal, technikákkal. Pl: anyag, gipsz, lisztgyurma
Technikák: batikolás, festés, gyurmázás, barkácsolás, varrás, ragasztás.

A nevelési idő keretén belül a nagycsoportosok, heti egy órában tevékenykednek a műhelyekben.

Logopédia:

Óvodánkban heti rendszerességgel foglalkozik a beszédhibás gyerekekkel, a Szakszolgálat logopédusa. Munkáját segítjük anyanyelvi fejlesztő programunkkal.

Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Intézményi feladatok:

- A gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- Az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
- Befogadó környezet biztosítása
- A hátrányok csökkentése, egyénre szabott differenciált fejlesztés
- A veszélyeztetettség csökkentése.
- A családdal, a Szakértői Bizottság szakembereivel a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve folyamatosan segíteni személyiségük fejlődését.
- A gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatás.

Célunk:

- A hátrányok ne növekedjenek.
- A fokozott törődés ne megkülönböztetett bánásmódban fejeződjék ki.
- Érzelmi támaszt nyújtó bizalmat sugározzon.
- A gyermek iránti megbecsülés, elfogadó szeretetteljes beállítódással.
- A szülők bizalmának megnyerése, mert a segítség elfogadó és együttműködő kapcsolatban eredményesebb.

A pedagógus feladata:

A személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása

Az a gyermek, tanuló számít, tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő

PEDAGÓGIAI PROGRAM

szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt a kötelező óvodai nevelésben.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

Játék

A játék a 3-7 éves gyermek legfontosabb, mindennapos, önkéntes, önmagáért való szabad, élményeken alapuló, személyiségét fejlesztő örömforrás. A gyermekek alapvető szükséglete, spontán tevékenysége, és a tanulás színtere. Óvodai játékok formái: gyakorló játék, szimbolikus és szerepjáték (színlelő-, szerep-, fantázia játék), bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás, szabályjáték.

A gyermek több síkon, így érzékeléssel, észleléssel, mozgással, emocionálisan és intellektuálisan tapasztalja meg az őt körülvevő világot. A benyomásait személyiségén átszűrve, játékában spontán adja vissza. Eközben formálódik a gyermek egész személyisége.

Fejlődik a gyermek megismerő képessége, kezűgyessége, motorikuma, mozgása, testi erőnléte, képzelő ereje, nyelvi kommunikációja, és kreativitása. Megtanulja a társakhoz való alkalmazkodást, az érzelmi odafordulást, a közösségi élet alapformáit. A keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolja. Fejlődik értelme, gondolkodása. Gazdagodik ismerete, tapasztalata, érdeklődési köre, integrálja a külső és belső világot. Mivel a játék a gyermek legkedveltebb tevékenységi formája, az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszközének tekintjük a tanulási folyamat során. Ehhez szükséges biztosítani a gyermeki fantáziát kibontakoztató minden játékfajtaéhoz a megfelelő eszközöket és berendezést.

Megkülönböztetjük a gyermeki játék két formáját, a szabad és az óvodapedagógus által kezdeményezett (irányított) játékot. Célunk a szabad játék túlsúlyának, minél gazdagabb feltételének biztosítása.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékokra. Az óvodapedagógus a játékban mintaadó, játszótárs és támogató.

Az irányított játékot, mint komplex tevékenységet az óvónő tudatosan felhasználhatja nevelési céljainak eléréséhez, de mindig tartsa tiszteletben a spontán játék szabályait. Az óvodapedagógus tudatos jelenlétének biztosítani kell az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el. A gyermek dolga az óvodában jól és jóll játszani.

Az óvónő feladata a játék feltételeinek biztosítása.

A játék feltételei

Élményszerzési lehetőség

A gyermek játékának tartalma mindig összefügg az általa átélt élményekkel, azok alkalmával szerzett tapasztalatokkal.

A megváltozott társadalmi viszonyok miatt a gyermekek családból hozott élményei erősen különböznek. Ezek az egyéni tapasztalatok az óvodában, a közös játékban megelevenednek, átívódnak, új közös játék forrásává válnak, esetenként feszültséget okoznak.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A szeretetet, megértést, igazságosságot, alkalmazkodást, rendet, az átélt pozitív, vagy negatív élményeket dolgozza fel a gyermek a játékában.

Az agresszió keltette feszültségfeloldás, a negatív élmények feldolgozása, az óvónőtől kellő tapintatot igényel, engedje ezek kijátszását, de úgy, hogy a többi gyermeknek védelmet nyújtson velük szemben.

Az óvodán belül közösen átélt, együtt végzett tevékenységek, a játék fejlesztése céljából tett séták, kirándulások, kulturális programok alkalmával a gyermekek a helyszínen szerezzenek tapasztalatokat. Ezek majdan egyedi módon gazdagítják a játék tartalmát, kihatnak az óvodán kívüli játékéletre is. E téren is nélkülözhetetlen a család és az óvoda tartalmas, változatos életrendje.

A bibliai történetek megismerése során gyakran azonosulnak a szereplőkkel, és átéli újra a "szeretet győzelmét". A keresztyén szellemiség kialakulásához szükséges az élményszerű átélés.

Többfajta játékhoz megfelelő hely

Az óvodai játék színterei:

- a csoportszoba
- az óvoda udvara.

Az óvónő minden esetben sajátos körülményeket teremtsen a gyermekek életformáinak és tevékenységének megfelelően. Úgy az építő-, konstruáló-, szerep-, dramatikus játékhoz, mint a barkácsoláshoz, kísérletezéshez, bábozáshoz létesítsen állandó, illetve ideiglenes játszóhelyeket. Emellett a gyermekek önállóan, akár a bútorok mozgatásával is kialakíthatják a nekik megfelelő körülményt. Fontos szempont, hogy egymást ne zavarják. A gyakorló játékhoz bővebb helyre, a szerepjátékokhoz több, kisebb zugra van szükség. Az építés, barkácsolás védett helyen legyen, hogy több napon át folytatódhasson, és ne legyen balesetveszély forrása. A mozgásos játékot játszó gyermekek ne zavarják a nyugodtan tevékenykedőket. A mese, a báb, a hangszer, a kellékes kosár helye barátságos nyugalmat árasztó és tevékenységre ösztönző legyen.

Az udvaron biztosítjuk a nagymozgásos, labda-, énekes-, és szerepjáték feltételeit, valamint az időjárásnak megfelelően a vizuális tevékenységet, az építést és konstruálást. Az óvónő segítse a gyermeket elképzeléseinek megvalósításában, a komplex játékok kibontakozásában, és biztosítsa a hozzájuk tartozó feltételeket. Elegendő, zavartalan, összefüggő játékidő.

Az óvoda nyitvatartási idejében a gyermekeknek álljon módjában játéktevékenységet folytatni. A kisebbek az étkezés, alvás, tisztálkodás, öltözés kivételével egész nap játszanak.

Az óvónő támogassa a törekvéseket, hogy a játék gazdag, tartalmas, sokrétű és hosszantartó lehessen. Nyújtson lehetőséget egyaránt a motorikus és kommunikációs képességek fejlesztésére.

Az udvari játékidő az időjárásnak megfelelően huzamos része a napirendünknek. A tanév folyamán amint lehet, megyünk ki, a nyár folyamán kint töltjük az egész napot az óvoda udvarán, az alvás és az étkezés kivételével.

A játék tartalmának megfelelő játékeszköz és játékszer

A jó játékeszköz motiválja a cselekvést, kibontakoztatja a fantáziát, a játék során életre kel, emóciókkal itatódik át és annak szerves részévé válik. A világ szimbolikus újratereztésére ösztönöz.

Szükség van a mindennapi életben megtalálható kellékekre, melyek a gyermek szimbolizmusát, kreativitását, a környezetből vett élmények megelevenítését, érzelmi kötődését teszik lehetővé.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A kisebb korosztály számára több, egyforma játékra van szükség. A szerepjáték eszközkészlete mellett gondoskodjunk úgy a szerep játékról, mint a képességfejlesztő játékokról, a bábozás, dramatizálás kellékeiről.

A gyerekek sajátítsák el a játékeszközök megosztását, annak megszervezésének módját, közben átéli milyen nehéz megválni attól, s valóban köszönet jár annak, aki megteszi. Mindez a hálaadás érzését alakítja ki bennük.

A társadalmi változások magukkal hozták a modern, sokszor értéktelen játékszereket, melyeket egészítsünk ki természetes anyagból készült egyszerű, építő játékokkal, mozgásos, népi játékokkal.

A SZÜLŐI SZEMLELETFORMÁLÁS FELADATAI

A beilleszkedési időszak a legkedvezőbb a játékkal kapcsolatos szülői szemléletformálás megkezdésére, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda. Biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag nevelői légkör.

A családban a szülő, az óvodában az óvónő a gyermek első igazi játszótársa. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek, ami által utánozható mintát ad a játékban a gyermek számára. Fogadja el és szeresse a gyermeket, mély empátiás készséggel, toleranciával, pedagógiai érzékenységgel, kritikai érzéssel, következetességgel, játékosággal bírjon.

Derűs, szeretetteljes, biztonságot nyújtó légkört alakítson ki. Kezdeményezze, segítse a játékot, ha elakad. Támogassa a gyermekek közötti baráti kapcsolat alakulását. Építsen a gyermek képességeire. Tartsa tiszteletben a gyermeki játékot, s engedje, hogy a gyermekek szabadon szervezhessék a helyét, eszközét, társaikat önállóan választhassák meg. Nyugodt játék esetén hagyja, hogy a gyermekek szabadon tevékenykedjenek, ilyenkor a játék szemlélője, követője maradjon. Szükséges, hogy az óvónő időt, gondoskodást, szeretetet, érzelmi biztonságot nyújtson, belső meggyőződésből játsszon a gyerekekkel, és ne hagyja, hogy ebben külső körülmények, elvárások megzavarják.

A nyugodt játék feltétele a jól kialakított szokás-, szabályrendszer, amely vezeti a játékot és biztosítja a demokratikus légkört.

Az óvónő szituáció-érzékenységgel figyeljen fel és reagáljon a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalatait építse be a további nevelési-tanulási feladatai közé.

Leggyakrabban előforduló játékfajták

Gyakorló játék:

- Kiinduló pontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker.
- Nagy mozgások fejlesztése.
- Percepció fejlesztés.
- Az újszerű cselekvés ismételtetése örömforrás.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése
- Lehet: mozgásos, manipulációs, verbális, akusztikus.
- Általa lehetővé válik anyagok tulajdonságainak megismerésére (felület, szín, forma, nagyság).
- Szem – kéz koordinációt, finommotorikai fejlődést biztosít.
- A testséma és percepció fejlődés alapja.

Konstruktív vagy építőjátékok:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ezen tevékenység során a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak valamit. Eleinte ez spontán történik, majd az eredmény átgondolt, megtervezett, céllal végzett építés lesz.

- Átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása.
- Tanulja, tapasztalja a rész-egész viszonyát.
- Megfigyelő-képessége, gondolkodása fejlődik a modellkészítés során.
- Matematikai ismereteket szerez.
- Fejlődik a szem-kéz koordinációja.
- Fejlődik perzepciója.
- Fejlődik verbális kifejező-képessége.

Szituációs – szimbolikus – szerepjáték:

- Nagyon gazdag tárháza van.
- Tapasztalat, ismeret, elképzelés, érzelem ötvöződik benne.
- Kezdeményező-készség, önkéntesség, önállóság fejlődik általa.
- A szabad választás lehetőségét biztosítja.
- Szocializációs szerep fejlődésében nagy jelentőségű.
- Kommunikációs készség fejlesztéséhez elsődleges játékforma.
- Eközben a szervező készség előtérbe kerül.
- Alapvető erkölcsi értékek és az együttélés szabályainak rögzítésére alkalmas.
- A gyermekek a vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra fontos mozzanatait.
- Konfliktus feloldó hatású.

Szabályjátékok:

Felölelik a teljes játékkört a maga mozgásosságával, az észlelést igénylő képi kultúrájával és teljes értelmi rendszerével.

- Érzelmeket tanul, megtanulja indulatait fékezni.
- Megtanulja a siker- és kudarc-tűrést.
- Helyes magatartásformákat sajátít el.
- Fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata.
- A szabályok betartása fejleszti önuralmát.
- Fejlődik logikus gondolkodása.
- Fejlődik észlelése.

Barkácsolás:

Mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen. Soha nem öncélú. Az elkészített eszközöknek mindig van funkciója.

- Alapja a gyűjtőmunka.
- Beépítik a játékba, de lehet játékjavítás, - készítés is az indíték.
- Széleskörű ismereteket ad az anyagokról, eszközökről.
- Manuális készség fejleszthető általa.

Dramatizálás, bábozás:

A bábozás a gyermek belső világának legkifejezőbb eszköze. Ezáltal elevenít fel tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit.

A dramatizálás szoros összefüggésben áll a bábozással. Dramatizáláskor a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket s hatnak rá.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Saját vagy irodalmi élmények eljátszása.
- Érzelmek és esztétika hatja át.
- Jelentős az emlékezet, kreativitás, beszédképesség fejlődése.
- Speciális kar-, és kézmozgást igényel.
- Mozgás, mimika, gesztus megjelenítésére alkalmas.

A nevelőmunkát segítő eszközök:

- Kirakók, memória, fűzős figurák, dominók gyöngyfűző készlet, tükör, babakonyhai, babaszobai játékok, orvosi táskák, szerszámok, babák, babakocsi, állatok, vonat szett, fa építőköcska, lego duplo, papírtéglák, bábok, társasjátékok.
- Udvari játék: mászóka, csúszda, homokozó, babaház, többfunkciós „vár”

A játékirányítás ajánlott módszerei:

- Az óvónő tartsa természetesnek, hogy a 3 – 6 – 7 éves gyerekek játékszínvonala különböző. Egyrészt igazodjon az adott fejlettségi szinthez, másrészt segítse elő, hogy a gyerekek egyéni lehetőségeiknek megfelelően magasabb szintre jussanak.
- Az óvónő biztosítsa, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat megvalósíthassák a játékban, s hogy fantáziájuk, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Kísérje figyelemmel a játszócsoportokat.
- Az elmélyülten játszó gyerekeknél az óvónő játékirányítása legyen „játékkövető”, szemlélő, hagyja a gyerekeket tevékenykedni.
- A játék közben felmerülő konfliktusokat hagyja az óvónő, hogy a gyerekek maguk oldják meg. Csak akkor avatkozzon be, ha ez nem sikerül, vagy a gyerekek veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát.
- A kiscsoportos korú gyermekek és a helyüket nem lelő gyermekek esetében az óvónő játékegyszerűsítő, példaadó játéktárs legyen!

A fejlesztés lehetőségei

1. Mozgásfejlesztés
2. Testséma fejlesztés
3. Percepció fejlesztése
4. Verbális fejlesztés

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- a gyermekek megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában képesek legyenek kezdeményezésre,
- éljenek javaslatokkal, saját, egyéni ötleteik, elképzeléseik alapján bonyolult építmények /homokvárak, labirintusok/ létrehozására,
- közös, előzetes tervezésre,
- játékszerek és eszközök kiválasztására, illetve létrehozására,
- folyamatban lévő játékba tudjon bekapcsolódni,
- szociális kreativitásra: szerepek szétosztására, együttműködésre, konfliktus megoldására, játék tartamának gazdagítására, szabályok betartására,
- egészséges versenyszellem kialakítására,
- szabályokhoz tudjanak alkalmazkodni, a kudarcélményt elviselni.

Verselés - mesélés

A verselés, mesélés a gyermekek érzelmi-, értelmi-, erkölcsi-, etikai fejlesztésének egyik legfőbb segítője, az anyanyelvi nevelés fontos eszköze. A mese különösen alkalmas az óvodás

PEDAGÓGIAI PROGRAM

gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Az óvodáskorú gyermekek fogékonyak az esztétikumra, ezt a vershez és meséhez való viszonyuk is mutatja.

A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, szerénység, összefogás, részvét, stb. elvont fogalmait, az emberi érzések tükrében, konkrét, belső képi formában ismeri meg a gyermek. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az irodalmi nevelést megalapozó nevelés, a mesélés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik. A gyermekre a vers hangulati színezete, ríme, ritmusa, intenzíven hat. Később a nagycsoportban már a tartalma is érzelmeket vált ki belőle, belső képvilágban jelenik meg. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mesébe a gyermek könnyen beleéli magát, azonosulni tud vele, könnyen közlekedik saját valósága és a csodavilág között. A mesében bármi megtörténhet, semmi sem lehetetlen. Fontos, hogy segítsük a gyermek értelmi és érzelmi fejlődését, mesével, verssel, dramatikus játékokkal. Jelenjen meg a metakommunikáció széles skálájának használata.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkarímek, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, mely a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan része. A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés lehetősége kínálkozik. Törekedjünk arra, hogy a mesélés, verselés alkalmával személyes példát adjunk a gyermekeknek. Fejlesszük az aktív szókincsüket. Alakítsuk ki a gyermekben a helyes fogalmakat, tiszta beszédet. Ösztönözzük őket a pontos megnevezésre, önkifejezésre és a választékos kifejezésre. A gyermek saját vers és mese alkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolásával történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az szépirodalmi művek (magyar költők versei, elbeszélései, novellái) mellett a népmesék (állatmesék, tündérmesék, stb.), népköltészeti alkotások által ismertessük meg a népi kultúránk kincseit. A ritmikus, és humoros versek, mozgásos népi mondókák, dúdolók, szólások, közmondások, nyelvtörők az anyanyelvi nevelés fontos eszközei, hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazásával, a csoportösszetétel figyelembe vételével, a mese-, versanyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés valósul meg.

A fejlesztés tartalma

A 3-4 éveseket megismertetjük 8-10 mondókával, verssel; 10-12 mesével.

Ezek elsősorban: - hőcögtetők, lovagoltatók
- ujjkiszámolók, tenyeresdik, arcsimogató
- hangutánzó mondókamesék
- egyszerű állatmesék, láncmesék
- rövid versek, történetek.

A 4-5 éveseket megismertetjük 4-5 mondókával, 6-7 verssel, 12-14 mesével.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ezek elsősorban:

- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- vidám, humoros versek
- / prózai / állatmesék
- halmozó, vagy láncmesék
- egyszerűbb szerkezetű tündérmesék
- írók, vagy az óvónők alkotta történetek (gyerekkorról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről...)
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző évben megismert mondókákat, verseket, meséket a gyerekek kívánsága szerint ismételtetjük.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek elbábozhassák kedves meséjüket segítségünkkel, ha szükséges.

Az 5-6-7 éveseket megismertetjük 10-12 mondókával, verssel:

Ezek elsősorban: - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- változatos kiszámolók
- találós kérdések, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- többversszakos versek.

Később a mesegyűjteményt 15-20 új mesével gazdagítjuk.

Ezek elsősorban: - bonyolultabb, tréfás mesék
- hosszabb tündérmesék
- folytatásos mesék, melyeket a délutáni pihenő előtt mesélünk el a gyerekeknek.
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladataink

- Gondos anyagválogatás, életkort és a keresztyén hitvallás értékeit alapul véve.
- Minél több irodalmi anyag közvetítése.
- Hangjátékkal, metakommunikációval történő, tiszta, tagolt előadásmód.
- A közvetítés fokozatának alkalmazása (dúdolás, ének, mondóka, vers, verses mese, próza, dramatizálás).
- Ismétlések, gyakorlások biztosítása.
- Az irodalmi anyag (főleg a vers) szöveghű tolmácsolása.
- Szokások kialakítása (pl. hely, szignál stb.).
- Megfelelő csönd, hangulat kialakítása az irodalmi anyag előadásakor.
- Alvás előtti rendszeres mesélés, spontán alkotás közbeni mondókázás, énekelgetés.
- Kapcsolat a szülőkkel, közös felelősségünk, feladataink megfogalmazása.
- Gyermekirodalmi anyag összegyűjtése, rendszerezése, bővítése, óvodai könyvtár létrehozása.
- A gyermekek belső, képi világának alakítása.
- A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A nevelőmunkát segítő eszközök

Bábok, ritmuseszközök, mesekönyvek, diafilmek...

Az előző években megismert irodalmi anyag gyakorlására lehetőséget biztosítunk a gyerekek igénye szerint.

A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása

Az óvónő élményszerű előadásmódjával (mimikájával, gesztusaival, a nyelvi fordulatok életre keltésével) segítse elő az irodalmi mű megértését.

A mesékben szereplő ritka, régies vagy tájnyelvi kifejezéseket, szókapcsolatokat, magyarázza meg a gyerekeknek.

Tegye lehetővé, hogy élményeiket kibontakoztathassák a bábjátékban és a dramatikus játékokban is. Így fejlesztheti nyelvi emlékezetüket, fokozhatja beszédkedvüket, segítheti a párbeszéd gyakorlását, a szabad önkifejezést, a szép, tiszta beszéd alakulását.

AZ ÓVÓNŐ FELADATA:

A gyermek értelmi és érzelmi fejlődésének segítése, mesével, verssel, dramatikus játékokkal. Jelenjen meg a metakommunikáció széles skálájának használata.

- Az aktív szókincs fejlesztése.
- A helyes fogalmak, tiszta beszéd kialakítása a gyermekben egyéni differenciált módon.
- A helyes légzés elősegítése, a tér-időérzék, verbális emlékezet, beszédszervek fejlesztése.
- Anyanyelvi kódok fejlesztése, az összefüggő szövegmondás, pl. mesefolytatás, saját mese kitalálására buzdítás.
- Gyermeki személyiség megismerése, fejlesztése, képességeik feltárása.
- Évszakokhoz kötődő verses mesék dramatizálása.
- A könyvszeretet igényének kialakítása a gyermekekben.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- kezdeményez, bekapcsolódik a tevékenységbe,
- mondókákat, kiszámolókat, verseket alkalomszerűen felidéz,
- várja és igényli a mesét,
- szívesen lapozgat leporellót, a kicsiknek képolvasással mesél,
- több verset, mondókát megjegyez, elmondására jelentkezik,
- figyel, csendben van a mesélés alatt,
- van kedvenc meséje, mesehőse, szívesen ábrázolja is,
- szívesen behozza megmutatni, felolvasni otthoni kedvenc mesekönyvét,
- irodalmi ismereteit felhasználja a bábozásnál, dramatizálásra vállalkozik,
- képes megjegyezni a folytatásos mesék összefüggéseit,
- megbecsüli és vigyáz a könyvekre,
- egyedül is vállalkozik az irodalmi anyag elmondására, újrarájátszására,
- örömmel várja a mindennapos mesehallgatást,
- alakul mesetudata, megkülönbözteti a valóságot az elvonttól.

A népmesék erkölcsi mondanivalói esetenként megerősítik a bibliai tanításokat. Az utalásoknál (olykor a gyermek is felfedezheti) szükségszerűen éles határt kell húznunk a Biblia valóságos történései és a mese szórakoztató, fantáziáló mivolta között.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az éneklés, a hangszerek hangja Istentől való ajándékok. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. A szeretet-kapcsolat a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. Megismerhetik a gyermekek a zsoltárokat, dicséreteket, a magyar néphagyomány által őrzött dalanyagot. Az élményt nyújtó közös éneklés, körjáték illetve mondókázás a művészeti és esztétikai és érzelmi nevelés szempontjából kiemelt helyet kap.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érzünk. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A zenei nevelés olyan terület, mely nem korlátozódik a foglalkozások időtartamára. Az éneklés, zenélés az áhítatok során a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Így a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet.

Feladatunk, hogy a felhasznált zenei anyagot igényesen, életkornak és az adott csoport képessége szintjének megfelelően, énekes, mozgásos játékok, szokások, hagyományok dalaiból, illetve az írt műdalokból ünnepekhez, a természet változásához igazodóan válogassuk. A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmat biztosítsunk. Fejlesszük a gyermekek nyelvi képességeit, mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.

A gyermekek ismerjenek minél több ölbeli játékot, amelyet a felnőttekkel közösen játszhatnak. Ismertessünk meg sok mondókát, kiolvasót, melyet különböző játékhelyzetben is tudnak alkalmazni. Ismertessünk meg olyan énekes játékokat, melyet álló helyzetben játékos mozdulatokkal eljátszhatnak. Játszanak kérdés-felelet játékokat. Ismerjék meg a csigavonalat, a hullámvonalat, a szerepcserére épülő játékokat. A körjátékok lehetnek szerepcserés, párválasztásos, és sorgyarapodós, párcserés, kapus, hidas játékok. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Képesek legyenek a dúr-hexachord hangkészletű énekes játékok befogadására. Játék közben közvetve szervezzük meg a zenei készségek fejlesztését és ismertessük meg a zenei alapfogalmakat. Figyeljék meg a csendet a környezetük hangjait és 2-3 hangszer hangját. Keltsük fel a gyermek érdeklődését a zenehallgatás iránt, örömmel vegyenek részt abban. Olyan műveket gyűjtsünk össze, melyet saját magunk tudunk előadni a gyerekeknek. Jelenjen meg a komponált, (modern és klasszikus) műzene is.

Kísérjük a dalokat egyenletes lüktetésű mozdulatokkal, később érezzék meg a mondókák, dalok ritmusát, a motívumok hangsúlyát. Különböztessék meg a dalok ritmusát az egyenletes lüktetéstől. Az óvónő a dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz ismétlődő, egyenletes lüktetést segítő mozdulatokat lehessen kitalálni. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl jelenjen meg a szinkópa és a szünet ritmusképlet is. Készítsenek ritmushangszereket (egyszerű népi hangszereket) és használják is. Figyeljen az óvónő arra, hogy a gyerekek lassabban énekelnek, mint beszélnek.

A kissé lelassított mondókák, énekek segítsék a helyes artikulációt, a szavak szép pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa éreztesse meg a magyar nyelv kifejező erejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és

PEDAGÓGIAI PROGRAM

mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sok mondóka, dalszöveg adjon alkalmat a szókincs bővítésére. Ne csak a passzív, hanem az aktív szókincsük is bővüljön. Fejlődjön a nyelvi kommunikációs készségük. A számukra nem érthető szavakat emeljük ki és magyarázzuk meg, hogy ne csak skandálják, hanem jól is értsék, amit énekelnek.

Mint minden területen itt is gondoljunk arra, hogy a művészi tevékenységeket nem célszerű egymástól elválasztani. A bibliai történetek ábrázolásra, dramatizálásra, zenélésre ösztönözhetnek és ezeknek lehetőségét, ne csak biztosítsuk, hanem magunk is kezdeményezhetünk kiegészítő zenei betéteket.

A fejlesztés tartalma

- Mondókák, dalok, dalos játékok tanítása.
- Éneklési készség fejlesztése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Zenei hallás fejlesztése.
- Zenei formaérzék fejlesztése.
- Közös „zenélés”, „zenekaralakítás”.
- Zenehallgatás, énekhallgatás.

A korosztályonkénti éves tervek három éven át egymásra épülnek, lassabb ütemű fejlődés esetén pótlásuk átnyúlhat a következő évre.

A dalokat pentatónia jellemzi.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Síp, furulya, maracas, csuklósörgő, csörgődob, kasztanyetta, triangulum, cintányér, ritmusfa...

Feladatunk életkoronként:

3-4 évesek gyerekek:

- Ismerjenek meg 5-7 mondókát, „ölbeli játékot”, 10-14 játékdalt, mūdalt. A mondókák, dalok rövidnek legyenek. A hangterjedelem ne lépje túl a kívánt távolságot. A dalokban a 2/4-es ütemen belül egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozzanak.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetést. Mondókázás, éneklés közben fejezzék ki azt játékos mozdulatokkal.
- Figyeljék meg a halk – hangos közti különbséget beszéden, zörejen.
- Ismerjenek fel különböző zörejeket, ill. 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmusjátszó hangszer hangszínét.
- Ismerjék fel a magas – mély hangok közti különbséget beszéd, ének hangszer segítségével.
- Az óvónő ébressze fel a gyerekek spontán alkotókedvét énekes beszédével, mondókáival, dalos játékaival, keltse fel a zenehallgatás iránti érdeklődésüket.

4-5 éves korosztály:

Mozgásuk fejlettebb a kicsiknél. Érdeklí őket a dalok szövege, megértik a tréfás szavak játékos humorát, szívesen vállalják a közös játékot. Ezért arra kell törekedni, hogy a gyerekek mozgása esztétikus legyen, a már nehezebb csigavonalas, hullámvonalas, szerepcserélős körjátékok során is.

- A gyerekek egyedül is énekelhetnek.
- A dalanyagban 4-6 új mondóka, 12-15 játékdal és 3-4 mūdalt szerepeljen. A hangkészletben a lefelé futó motívumokban a fá és a ti hang is előfordulhat.
- A dalokban szünet és szinkópa is lehet.
- Fejezzék ki az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal, körbejárással.
- Emeljék ki a mondókák, dalok ritmusát.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Egyszerűbb ritmushangszeren fejezzék ki az egyenletes lüktetést és a ritmust is.
- Változatos mozdulatokkal emeljék a motívumok hangsúlyait (két 2/4-es ütem).
- Érzékeljék a magasabb-mélyebb hangok közti különbséget.
- Értsék meg a halk – hangos fogalompárt és tudják azt alkalmazni egyénileg is.
- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes motívumról.
- Figyeljék meg a természet és környezet hangjait, hallják meg a finomabb hangszínek közti különbséget, ismerjék fel egymás hangját.
- Gyakorolják a visszhangjátékot (dallam-, ritmusvisszhang, váltakozó éneklés).
- Találjanak ki kis dallamfordulatokat az óvónő szöveges ritmus-, és dallammotívum modelljei alapján (név, köszöntés).

5-6-7 éves korosztály:

Dalanyagukat kiegészíthetjük 4-6 új mondókával, 16-20 népi gyermekjátékdallal, 5-6 műdallal. (lehet benne szünet, szinkópa is)

- Ismerkedjenek meg a gyerekek új térformákkal: két ellentétes irányban mozgó kör, bonyolultabb pár-, cserés-, kapus-, hidas-, sorgyarapító-, fogyójátékok.
- Az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát tudják megkülönböztetni.
- Gyakorolják a dalfelismerést jellegzetes kezdeti vagy sajátos belső, ill. zárómotívumról, ritmusról.
- Gyakorolják a dallambújtatást (hallható jelre).
- Szerezzenek minél több tapasztalatot a halk-hangos, lassú-gyors zenei párok változatos alkalmazásában.
- Érezzék a tempókülönbséget (gyors-lassú), tudják azt énekkel, mozgással is kifejezni.
- Zenei formaérzékük fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével (ritmus-, dallamvisszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák).
- Használják önállóan az ütőhangszereket.
- Teremtsen lehetőséget az óvónő a gyerekek zenei alkotókedvének és improvizációs készségének fejlesztésére (dallamok kitalálása versekhez, énekes beszélgetések, kérdés-felelet játék).
- A népi mondókák elősegítik a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, azok tiszta képzését és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- Segítik a beszédhibák oldását.
- A gyerekek éneklés, mondókázás, az énekes játékok játszása közben értik meg és sajátítják el a zenei neveléshez szükséges kifejezéseket, fogalompárokat (dallambújtatás, halk-hangos...)
- A zenei anyagban előforduló régies vagy tájnyelvű szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, elősegítik nyelvi kifejezőkészségének teljesebbé válását.

ÓVÓNŐ FELADATA:

- Ismerjék meg a gyermekek a zsoltárokat, dicséretet, a magyar néphagyomány által őrzött dalanyagot.
- A felhasznált zenei anyag, életkornak és az adott csoport képessége szintjének megfelelő válogatása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése.
- Ölbéli játékok, énekes játékok, mondókák, kiolvasók játékos mozdulatok, kérdés-felelet játékok, csigavonal, a hullámvonal, szerepcserére épülő játékok, körjátékok, szerepcserés, párválasztásos, és sorgyarapodós, párcserés, kapus, hidas játékok megismertetése.
- Szeretet-kapcsolat és biztonságérzet kialakítása.
- Zenei élmény nyújtása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Dúr-hexachord hangkészletű énekes játékok befogadtatása.
- A zenei készségek fejlesztése.
- Dallambújtatás megismertetése.
- Környezetük hangjának és 2-3 hangszer hangjának megismertetése.
- Zenehallgatás iránti igény kialakítása.
- Az egyenletes lüktetés, a nyolcad, negyed ritmus, a szinkópa és a szünet, gyors, lassú érzékeltetése.
- Ritmushangszerek készítésére ösztönzés, és használatuk segítése.
- A helyes artikuláció kialakítása.
- A szókincs bővítése, nyelvi-kommunikáció fejlesztése.

A FEJLŐDÉS EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

Ismert dalokat tudjanak alkalmazni, ünnepekhez kapcsolni.

- A gyerekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyerekek gátlások nélkül egyedül tudjanak természetes tempóban járni, tempót tartani, illetve önállóan énekelni, felelgetős dalt énekelni társaival.
- Tudjon élvezettel figyelni a hallott zenére.
- Dallammotívum alapján ismerjen fel egyszerűbb dalokat, képes legyen ezek visszaéneklésére.
- Különböztessék meg a zenei fogalompárokat /magas-mély, lassú-gyors, halk-hangos/
- Érezzék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tudjanak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Legyenek képesek néhány térforma alakítási lehetőséget létrehozni, cselekvéssel dalritmust, egyenletes lüktetést kifejezni.
- Egyszerűbb táncos mozgást tudjanak végezni.
- Ismerjék az óvodában előforduló hangszereket.
- Képesek legyenek a dúr-hexachord hangkészletű énekes játékok befogadására.
- Tudjanak halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben beszélni, énekelni, próbálkozzanak a dallambújtatással.

A zenei nevelés helye a keresztyén nevelésben

Az éneknek felszabadító és gátakat ledöntő hatása van az éneklőre és az éneket hallgatóra egyaránt. Éneklés közben a szívben kinyílik egy kiskapu, s az ember könnyebben kitarja szívét – lelkét Isten és az emberek felé.

A zene hasznos eszköze az Istenre való odafigyelésnek és az Istennel való kapcsolattartásnak.

Fontos hogy a keresztyén lelkület a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot.

A különböző tevékenységi formákhoz szorosan kapcsolhatunk egy-egy éneket és csoportszokások szintjére emelhetjük a dalokat.

Ilyenek lehetnek:

- áhítatra hívogató énekek
- napkezdő énekek
- lecsendesítő énekek
- imádság előtti- és utáni énekek
- étkezés előtti- és utáni énekek
- elalvás előtti- és ébresztés utáni énekek
- születés- és névnap (ünnepi és köszöntő) énekek.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az óvodapedagógus feladatai: (a keresztyén énekek kiválasztásánál)

- *szöveg szerint:*
  - olyan énekeket válogasson, amelyeknek szövege érthető, viszonylag rövid,
  - ha lehet, kapcsolódjon bibliai történetekhez,
  - alkalmazkodjon az ünnepek aktualitásához.
- *dallam szerint:*
  - az ének dallama is szép legyen és értékes, szolgálja a zenei ízlés alakítását,
  - lehetőleg a református zenei anyanyelvet használja fel (genfi zsoltárok XVI-XVII. századi reformátori magyar énekek közül válasszon),
  - feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményének,
  - a játék eredeti formáját, a dal szövegéhez kapcsolódó játékmozdulatokat a változatos térformákkal és mozgásanyaggal tartsa meg,
  - a zenehallgatásnál elsősorban az élő dalolást, zenélést alkalmazza,
  - jelenjen meg a csoport életében a néptánc lépéseinek, zeneanyagának igényes – játékos tevékenykedése.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érez az óvónő, fontos azonban, hogy keresztyén énekeink tanítását ne keverjük össze a népi gyermekdalokkal, a kötött énekfoglalkozásokkal, hanem arra külön alkalmat teremtsünk.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermek élményeit sokféleképpen ki tudja fejezni. Szabad önkifejezéséhez, a fantáziavilágának képi úton való kifejezéséhez, szükség van élményekre. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

" Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti. Amit lát is már inkább megjegyzi, de amiben ő maga is tevékenyen részt vesz, az biztosan bevésődik az emlékezetébe."

(Kodály Zoltán)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ehhez fontos és szükséges az életkornak megfelelő vizuális tapasztalat gazdagítása (amelyek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik képességek fejlődését), és hogy kialakítsuk a gyerekekben a szép meglátásának, befogadásának igényét, az esztétikai érzékenységet. Az érdeklődés, a motiváció, a jó légkör befolyásolja azt, hogy környezetünkől mit veszünk észre. Ebből következik, hogy csak szeretetteljes légkörben lehet alkotni, önmagunkat kreatívan kifejezni. A felnőtt közreműködése szükséges ahhoz, hogy a gyermek észrevegye az Isten által teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus.

Elengedhetetlen feladatunk a gyermeki alkotó tevékenység biztosítása, a képi, térbeli megjelenítés sokféle vizuális lehetőségének megmutatása. Fontos, hogy elegendő idő álljon a gyermek rendelkezésére. Egész nap folyamán teremtsük meg a feltételeit, (légkörben, és változatos eszközökben) az ábrázoló tevékenységnek. Így kap készítményt a gyermek arra, hogy templomi, bibliai történeti élményeit rajzában, festményeiben is megelevenítse. A csoportszobában biztosítunk a gyermekek részére egy viszonylag állandó területet, ahol

PEDAGÓGIAI PROGRAM

bármikor kipróbálhatja képességeit, megvalósíthatja ötleteit, ahol rendelkezésére állnak a megfelelő anyagok, eszközök. A színek gazdag világával találkozhatnak a természeti környezetükben. Az évszakok színeinek megláttatásával, a gyönyörű színekben pompázó virágoskertek megcsodálása alkalmával, a mesekönyvek nézegetése során természetesen sajátítsák el a gyermekek az ismeretet.

A gyermekeket ismertessük meg a rajzolás, mintázás, kézi munka során különböző anyagokkal, eszközökkel. Festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, karcolással készítsenek képeket. Érzékeltsük a gyermekekkel az anyagok alakíthatóságát, pl. gyurma, só-lisztgyurma, agyag, gipsz. Használják fel a természetes anyagokat, gallyakat, textilt, bőrdarabokat, alakítsanak képet fonalból, termésekből, textilből. Séták, kirándulások alkalmával összegyűjtött természetes anyagokból készítsenek játékokat.

Nyújtsunk élményt a népi játékok megtekintésével, megismertetésével, hogy régen a gyerekek mivel játszottak, hogyan készítették el azokat. Építés során variálják a teret, ehhez különböző méretű dobozokat, textiliákat használjanak. Ismertessük meg a gyermekeket különböző technikákkal (pl. kollázs, montázs, batik, lenyomatok, viaszkarok, makettek készítése).

Ismerkedjenek meg a gyerekek a szövés, fonás, varrás alaptechnikájával.

A jeles napi készülődések során a gyerekek vegyenek részt az ünnepekhez kapcsolódó jelképek közös elkészítésében (pl.: adventi koszorú készítése, mézeskalács gyúrása, díszítése, karácsonyi gyertyaöntés, nemzeti színű zászló, csákó készítése, kokárda készítése, tojásfestés, és különböző díszítőtechnikák elsajátítása, májusfa szalagozása.) Nyáron növényekből fonjanak koszorút, készítsenek népi játékokat stb.. Képző- és népművészeti alkotásokkal, képekkel való ismerkedés, nézegetés során közelebb kerül hozzájuk a művészet, esztétikai érzékük az érzelmi hatások alatt fejlődik.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Különböző színes papírok, kartonok, filc, tű, fonal, gipszkiöntő formák, gyöngyök, gyurma, olló, ceruza, viaszkréta, festékek, ragasztók, ecsetek

A 3-4 éves gyermekek számára ajánlott vizuális tevékenység fajták a következők:

- Képalakítás:

Az óvodába lépő gyerekeket már a beszoktatás kezdetén játszva megismertetjük az ábrázolás anyagaival, eszközeivel és a technikai fogásokkal.

Lehetővé tesszük, hogy;

- rajzoljanak, fessenek, gyurmázzanak kedvük, érdeklődésük szerint
- rajzoljanak puha ceruzával, viasszal, zsírkrétával
- rajzoljanak nagyobb felületre: homokba pálcával; táblára krétával; földre tett csomagolópapírra; betonra krétával
- próbálgassák az ábrázolást a megszokottól eltérő és változatos anyagú papírokon
- készítsenek képeket rajzolással, festéssel, papírragasztással, nyomattal
- szerezzenek tapasztalatot a színekről, formákról
- tájékozódjanak a kép síkján, jelezzék a térirányokat, térviszonyokat.

A látási-, tapintási-, mozgási tapasztalatokat szerző gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, a „valamit” alkotás örömét.

A firkából kilépő gyermeket segítjük a továbblépésben, bátorítjuk próbálkozásait.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Plasztikai munkáknál lehetővé tesszük, hogy a gyerekek:

- tapasztalatot szerezzenek a természeti tárgyak tulajdonságairól (nagyság, szín, forma); a képlékeny anyagokról (hó, homok, agyag, gyurma)
- megismerkedjenek az anyagok formálhatóságával, (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, tépve, gyúrva, nyomot hagyva, ragasztva...).
- szerezzenek tapasztalatot az **építés** során a különböző tárgyakról, formákról, térbeli alakzatokról (torony...).
- tudjanak örülni a közösen épített építménynek, gyönyörködjenek azokban.

A 4-5 éves gyerekeknél jelentkezik a szándékos képalakítás képessége. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak, és a cselekmény ábrázolása. Ábrázoló tevékenységük kibontakoztatását segítjük az élmények biztosításával, a technikai fogások mélyítésével. Felhívjuk figyelmüket a részletekre, a jellemző jegyek kiemelésének fontosságára.

Lehetővé tesszük, hogy:

- fessenek ecsettel, gombfestékekkel, temperával; sokféle alakú-, méretű-, színű és anyagú papírra,
- felfedezzék az új színek létrehozásának (rózsaszín...), és a festés technikai „trükkjeinek” titkait,
- agyaglapokat díszítsenek lenyomattal, karcolással gyakorolják a képalakítás más módját is, (a spárga- és fonaldarabkák textil alapra való applikálása, tépéssel kialakított papírfoltok színes papírlapra történő felragasztása),
- szerezzenek még több tapasztalatot a színekkel, formákkal, kompozíciókkal kapcsolatban, gyakorolják a térviszonyok ábrázolását.
- a *plasztikai munkákhoz* gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, használjanak könnyen megmunkálható anyagokat: textil-, fonal-, bőrdarabka, készítsenek ajándékot, sík-, vagy fakanálbábót, mintázzanak emberalakokat, állatokat, formákat; próbálják kiemelni a jellegzetes jegyeket, tagolni a formát,
- ismerkedjenek meg a nyirkálás, tépés, hajtogatás, szövés, karcolás, konstruálás, applikálás technikájával; gyakorolják azokat.
- *építsenek* építményeket, variálják a teret, játék után rakjanak rendet.

Az 5-6-7 évesek bátrabbak, ötletesebbek a képalakításban, a plasztikai munkák létrehozása során és az építések alkalmával is. A megismert technikai fogásokat gazdag tapasztalattal, önállóan gyakorolják.

Biztosítjuk a lehetőséget további tapasztalatszerzésre.

Lehetővé kell tenni a képalkotás során:

- egyéni és közös kompozíciókat (bábok, álarcok) alkossanak,
- egyéni ötleteiket eredeti módon jelenítsék meg,
- megtapasztalják a batikolás, kollázs, dombormű készítés technikáját.

A plasztikai munkák során:

- embereket, állatokat, tárgyakat mintázzanak, s érzékeltessék a legjellemzőbb jegyeket,
- próbálkozzanak „kétalakos szobor” formálásával (anya-gyermek, gyermek – állat, barátok),
- készítsenek játékot, ajándékot, karácsonyfadíszet, modelleket, bábokat,
- gyűjtsenek további tapasztalatot az anyagok formálhatóságáról,
- gyakorolják a papírtépés, nyírás, hajtogatás, varrás, mintázás, applikálás, fonás technikáját.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az építés során:

- szerezzenek sokrétű statikai tapasztalatot az egymásra helyezett formák egyensúlyi viszonyairól, stabilitásáról, labilitásáról; a lefedési lehetőségekről, a vízszintes-függőleges fogalmak tartalmáról, az irányokról,
- építsenek maketteket (meseszínhely, falusi udvar...),
- több napon át folytathassák az építkezést.

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés:

- a gyermek életkorának megfelelő szintű kiállításokon való részvétel,
- a gyermek életkorának megfelelő szintű műalkotások megismerése (festmények, képek, stb.),
- szokásokhoz, hagyományokhoz kötött népi és nemzeti szimbólumok megismerése.

ÓVÓNŐ FELADATA:

- Az életkornak megfelelő vizuális tapasztalat szerzésének biztosítása.
- Alakítsa ki a gyerekekben a szép meglátásának, befogadásának igényét, az esztétikai érzékenységet.
- Szeretetteljes légkör biztosítása.
- A gyermeki alkotó tevékenység biztosítása.
- Elegendő idő álljon a gyermek rendelkezésére.
- Az alkotás feltételeinek (légkörben és eszközökben) megteremtése.
- Az állandó területet biztosítása, ahol rendelkezésére állnak a megfelelő anyagok, eszközök.
- A gyermek megismertetése a rajzolás, mintázás, kézi munka során alkalmazható különböző anyagokkal, eszközökkel.
- Az anyagok alakíthatóságának megéreztetése.
- Természetes anyagok használata.
- Természetes anyagokból készítsenek játékokat.
- Élménynyújtás a népi játékok megtekintésével.
- Különböző technikák megismertetése. pl. kollázs, montázs, batik, lenyomatok, viaszkarok, makettek, terepasztalok készítése.
- Szövés, fonás, varrás alaptéchnikájának megismertetése.
- Az ünnepekhez kapcsolódó jelképek közös elkészítése.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- A spontán beszéd formáinak fejlesztése: az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése.

A FEJLŐDÉS EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- a képalkotásban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket,
- emlékezet után legyen képes, saját elképzelése alapján díszítő munkát, modellt létrehozni,
- tartsák értékesnek társaik munkáját és mondjanak véleményt azokról,
- elemi térviszonyokat tudjanak megjeleníteni,
- a színeket, formákat gazdagon és ötletesen használják,
- az eszközöket rendeltetészerűen használják, tudják alkalmazni a különféle technikai eljárásokat,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- megfigyelés alapján legyenek képesek formázni, kiemelve a jellegzetes jegyeket, egyszerű mozgást, részformát is tudjanak megjeleníteni, rendelkezzenek koordinált szem-, és kézmozgással.

Mozgás, mozgásos játék

Az egészséges kisgyermek szinte szüntelenül mozgásban van. Életkoruk, egyéni fejlettségük szerint valamennyien természetes mozgásokat végeznek. A külső ok majd a környezet, amely a legkülönbözőbb mozgások végzésének lehetőségeit kínálja, s a belső készletet ingerli. A belső indíték egy biológiailag megalapozott szükséglet, ami aktivitásra, folytonos mozgásra, tevékenységre készíti a gyermeket, s a szükséglet levezetése során, és nyomán lép fel a funkcióöröm, ami motiválja az ismétlődést, tehát serkentőleg hat vissza a mozgáskészletésre. Az óvodás gyermekek számára a mozgásos játékok az örömlélmény forrásai, s minden időben és helyen keresik rá az alkalmat. Egyénileg vagy kiscsoportban, gazdag fantázia világuk folytán, sokféle, módon változatossá teszik az átélt játékokat, játékos gyakorlatokat.

Az óvodai testnevelés célja

A gyermeki személyiség fejlesztése mozgásos tartalmakon keresztül, a funkcionális megértésre törekedve. Ennek eredményeként a fizikailag aktív életvitel tartós magatartássá válik felnőttkorban is. Az ehhez szükséges tudás, készségek és meggyőződések elsajátítása. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely- és helyzetváltoztató-, valamint a finommotoros mozgáskészségek tanulásának, a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. Ezt sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókinccs, az elemi fogalmi gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése történik meg a mozgásformák megnevezésével.

A gyermekek mozgását két nagy csoportra kell bontanunk:

A SZABAD, SPONTÁN MOZGÁS:

Az önálló, felfedezéssel, kísérletezéssel formálódó természetes mozgások fejlődése mellett a gyermek egész személyiségfejlődésével közvetlen kapcsolatban állnak. A szabad, spontán mozgás alkalmával lehetőséget kell biztosítanunk a mondókák, énekek ritmusára történő testgyakorlatok végzésére, körjátékok, dalos népi játékok játszására, melyek fejlesztik a gyermekek figyelmét, s formálják zenei ízlésüket is. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Az udvaron elhelyezett fából készült mászóakák, lefektetett farönkök az egyensúlyérzék fejlesztésére kiválóan alkalmasak. A nyújtók, lógók illetve kifeszített kötelek, melyeken függhetnek, le - föl mászhatnak a gyermekek a vállöv erősítésére szolgálnak.

Biztosítsunk minél több lehetőséget a szabad spontán mozgásra a helynek megfelelően. Pl. bordásfal, ugráló labda, lépegető, stb. használata játékidőben. A játékban, azon belül a szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban

PEDAGÓGIAI PROGRAM

fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

SZERVEZETT MOZGÁSOK:

Mindennapos mozgás

Mozgásfoglalkozás, mint kötött tevékenységi forma

Mindennapos mozgás

A mindennapos mozgás feladata az egészség megszilárdítása, a fizikai képességek elért színvonalának fenntartása, a jártasságok, mozgáskészségek megszilárdítása, a gyermek mozgásigényének kielégítése, és a rendszeres testgyakorlás szokásának kialakítása. Ezt az időjárás függvényében, a szabadban valósítsuk meg. A mozgásos játékokat egészítsük ki 1-2 gimnasztikai gyakorlattal. Naponta legalább 10 - 15 perc erejéig. Lehetőséget kell adni a gyermekek számára az állóképesség fejlesztésére szolgáló futás és a szökdelés különböző változataival, kúszás-, mászásgyakorlatok összekapcsolására. Ismerkedjenek meg mozgásos népi játékokkal (labdajátékok, szembekötődik, kötélhúzás, bújócska, ugróiskolák, célba dobások kövekkel, kavicsokkal). A mindennapi mozgásban fontos szerepe van a kézi szerek felhasználásának.

Mozgásfoglalkozás

Heti 1 alkalommal szabadban, vagy teremben történjék. A mozgás és a sport nemcsak a testi fejlődés, egészség fejlesztésének, a kondicionálásnak, motoros képességek és készségek, az erőnlét és a mozgás teljesítmények kialakításának és továbbfejlesztésének eszközei, hanem megfelelő felhasználással célszerű és céltudatos pedagógiai munkával a sokoldalú személyiségformálás eszköze is (pl. alkalmazkodó- képesség, akarat tényezők, stb.).

Helyváltató mozgások	Helyzetváltató mozgások	Finommotoros (manipulatív mozgások)
járások futások szökdelések oldalazások irányváltatások kúszások mászások	ugrások- érkezések esések gördülések fordulatok átfordulások függések támaszok	gurítások dobások elkapások ütések rúgások labdavezetések húzások- tolások
függeszakadások gurulások	emelések hordások	

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A mozgásfoglalkozásokon jelenjen meg:

- Játék / szerep-, szabály-, küzdő játék / rendgyakorlatok
- gimnasztika (kar-, láb-, törzsmozgások)
- szabad gyakorlatok
- kéziszergyakorlatok
- járás, futás, ugrás, csúszás, mászás
- dobások
- támasz-, függés-, egyensúlyozó-gyakorlatok

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a különböző mozgásokat. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás alakulásának támogatása.

A 3-4 éves gyermekek mozgásos foglalkozásának középpontjában mindig a játék álljon, oly módon, hogy az alapmozgások - járás, futás, kúszás, mászás - gimnasztikai gyakorlatok is játékos tevékenységet jelentsenek a gyermekeknek. Ebben az életkorban a természetes és a nagymozgások fejlesztésére kell helyezni a hangsúlyt. Ez a futásgyakorlat megismertetésével, támaszgyakorlatok gyakorlásával a gimnasztika alapjainak lerakásával érhető el.

A 4-5 éves gyermekek mozgásos foglalkozásában továbbra is szereljen a játék, s az egész foglalkozás játékos jellegű és dinamikus legyen. A követelményszint növekedését nemcsak a nehezebb gyakorlatok jelentik, hanem a végrehajtás minősége. A futógyakorlatokkal a biztos futás fejlesztése legyen a cél. Ez fejleszti a tér és időérzékletet. Alakítsuk ki a gyermekekben az irányok ismeretét / jobb - bal /. Ebben az életkorban már az egyensúlyérzék fejlesztését kell kitűzni, csúszással, mászással összekötve. A leugrás, mélyugrás az egyensúly fejlesztését segíti elő.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgásos foglalkozásának anyaga az előző évek gyakorlataira épül, azokból nagyon sok ismétlődik magasabb követelményszinten. A gyakorlatok lehetnek versengéssel összekötve, hogy egyéni képességeik kibontakozhassanak. Helyzetfelismerő képességüket, mozgástapasztalataikat gazdagítsuk. A szem-, kéz-, láb koordinációja az összerendezett mozgás kialakítása a feladat. Kerüljön előtérbe a finommotorika fejlesztése a kéziszerkezetek különféle fogásmódjainak gyakorlása során. Ez az írásképesség előkészítésének, nélkülözhetetlen megalapozása.

A gyermekek ismerjenek meg sok olyan mozgásos játékot és gyakorlatot, amely elősegíti az anatómiai és élettani fejlődésüket, növeli szervezetük erejét, ellenálló-, teherbíró-, alkalmazkodóképességüket, edzettségüket. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró-képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. A mozgás folyamatában jussanak el a gyermekek az együttes és szép mozgás élményéhez, keltse fel a mozgás iránti vonzalmukat.

A nevelőmunkát segítő eszközök:

bordásfal, kenguru labdák, tornaszőnyeg, padok, karikák, tornahenger, labdák, kötelek, babzsákok.....

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Mozgása koordinált.
- Észlelése egyre pontosabb, testfogalma kialakult, a téri tájékozottságát kivetíti a tárgyakra is.
- Képes egyenes testtartással, emelt fővel járni. Járás közben a kéz és a láb mozgatása harmonikus.
- Tud járás-futás közben jelre megállni, irányt, ütemet változtatni.
- Tud csoportosan különböző alakzatokban járni, futni.
- Képes fegyelmezetten, mások sikerének is örülve mozogni, versenyezni.
- Az ismert tornaszereket biztosan használja.
- Megérti az óvodai testnevelés foglalkozásokon használt vezényszavakat.
- Alkalmazkodó és együttműködő képességének, önuralmának, akaratának, türelmének, figyelmének és fegyelmének fejlettsége alkalmassá teszi egy új környezet, és az iskolai tanulás megkezdésére.

Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele a mozgás, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez. A torna, a mozgásos játékok és a szabad mozgások kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megővésében. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg. A mozgás öröm legyen a számukra, s ezt az örömforrást az egész nap folyamán biztosítanunk kell. A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósulnak meg a játék során, az udvari életben, a mindennapos testnevelési, foglalkozásokon.

Célja

- Gyermekek mozgáskedvének fenntartása és fokozása.
- Testi képességeik fejlesztése (erő, gyorsaság, állóképesség)
- Koordinációs képességek fejlesztése (egyensúlyérzék, téri tájékozódás, ritmusérzék, szem – láb koordináció, testséma)
- Mozdulás- és tartás-rendellenességek megelőzése, javítása.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése (kitartás, kudarctűrés, önfegyelem).
- A pszichikus funkciók fejlesztése közvetett módon (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- Finommotoros mozgáskészség megalapozása.

ÓVÓNŐ FELADATA:

- Szabad, spontán mozgás lehetőségének biztosítása.
- Szervezett mozgások megszervezése.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek éhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció fejlődésének elősegítése.
- Az egyensúlyérzék fejlesztése.
- Vállöv erősítése.
- Labdajátékok végzése.
- A szem, kéz, láb koordinációjának fejlesztése.
- Az egészség megszilárdítása, a fizikai képességek elért színvonalának fenntartása, a jártasságok, mozgáskészségek megszilárdítása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az egyéni szükségletek, és képességek figyelembevételével a gyermek mozgásigényének kielégítése, ösztönzés a mozgásra, az egyéni lemaradások kompenzálása.
- Kéziszerek felhasználása.
- A sokoldalú személyiségformálás.
- Rendgyakorlatok, gimnasztika, szabadgyakorlatok járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, dobások támasz-, függés-, egyensúlyozó gyakorlatok alkalmazása.
- Természetes és a nagymozgások fejlesztése.
- Versengéssel összekötve, az egyéni képességeik kibontakoztatása.
- A finommotorika fejlesztése.

FEJLŐDÉS EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- sajátítsák el a természetes mozgás elemeit /járás, futás, kúszás, mászás, stb.,
- ismerjék a vezényszavak tartalmát, legyenek képesek azt megfelelően végrehajtani,
- irányváltoztatásra legyenek képesek,
- bátran tudjanak kisebb akadályokat átugrani, a kéziszereket biztonságosan használni (labdagurítás, dobás, célzás stb.),
- gerendán, padon, (rézsútosan is) tudjanak egyensúlyozó járásban végigmenni,
- mozgásuk legyen összerendezett (kéz - láb - szem koordinációja),
- páros lábon és fél lábon szökdeljenek, egyensúlyozzanak,
- finommotorikájuk alakuljon ki,
- verseny /küzdő játékban a szabályt tudják betartani,
- csapatjáték esetén értékeljék a közösségi szellemet, annak függvényében játszanak, a versenyjátéknál legyen kitartásuk.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermekek minél több tapasztalatot, élményt szerezzenek, lássák meg környezetük esztétikumát, összefüggéseit. Tudjanak biztonsággal eligazodni benne. Érezzék, hogy milyen nagy az ember felelőssége a természet alakításában, megóvásában, és ebben Istentől kapott feladatunk van.

Természeti környezet megismertetése:

Az élő természet szépségének, esztétikumának, ökológiai összefüggésének megismertetése során szem előtt kell tartani az óvodáskorú gyermek érzelmi dominanciáját. Ezért szükséges, hogy az élményeiket a természetes környezetükben életjelenségek megfigyelésével szerezzék meg.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, változásait, az időjárással összefüggésben. A víz és a napfény szerepét. Az élet keletkezését, a növekedést, rügyeztetésen, palántázáson keresztül. Vegyék észre a külső, és belső világ összefüggéseit. A növények és állatok, mint élőlények vannak körülöttünk. A gyermeki rácsodálkozás erejével alakuljon ki bennük szeretetük, gondozásuk, megbecsülésük. Tudatosodjon bennük, hogy a teremtett dolgoknak sokféle segítségre van szükségük a fennmaradásukhoz. A növények, állatok életének megismerésekor ismereteket szerezhetnek, melyik fajnak, milyen segítséget kell nyújtanunk a fennmaradáshoz.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A természet kincseit gyűjtsék élősarokban, hogy a nap folyamán tovább gyönyörködhesse- nek bennük, tudatosítva a gyermekekben, hogy mi az, ami kivonható a saját természetes környezetéből. Látogassanak el a múzeumba.

Az óvodapedagógus, a fenntartható fejlődés érdekében, helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására, pl.: szelektív hulladékgyűjtők kialakítása.

A gyermekek tudják szépnek látni, értékelni és megbecsülni a természetet. Érezzék, tudják, hogy ők, mint gyermekek mit tehetnek annak alakítására, megóvására. Ezek által alakul, fejlődik magatartásuk, viselkedéskultúrájuk.

A kerti munka, az ültetés, a szüretelés összefonódik a külső környezet megismerésére neveléssel. A kerti munka legfőbb nevelő szerepe a keresztyén világnézet formálásában mutatkozik meg. Munka közben észrevesznek összefüggéseket, pl. munkánk eredménye Isten áldásán is múlik.

A természetvédelem, környezetvédelem hitünkéből adódó feladat. Tanítsuk meg a gyermekeket nyitott szemmel járni, válják mindennapossá a környezetre figyelés továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezünk hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A fejlesztés tartalma

3-4 éves korban:

- Az óvodai élet elfogadtatása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- A család tagjai, legfőbb jellemzői.
- Ismerkedés a testükkel: végtagok, érzékszervek, azok funkciói, ápolásuk. Önmaguk felismerése tükör előtt.
- Rövidebb séták, kirándulások szervezése a szabadban.
- Az óvoda elfogadtatása, megszerettetése.
- Közvetlen környezetünk megismertetése, a közlekedés alapvető szabályainak gyakorlása.
- Az évszakok jelenségeinek, színeinek, legfontosabb hatásainak felismertetése.
- Az időjárás és öltözködés összefüggései.
- A közvetlen környezetünkben található növények, állatok megfigyeltetése, tapasztalatok szerzése.

4-5 éves korban:

- Testünk: testrészek ismerete; testséma és oldaliság fejlesztése.
- A testápolás fontosságának tudatosítása.
- Évszakok: a természetben bekövetkezett változások megfigyeltetése, összefüggések keresése az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- Hajtatás, magvak csíráztatása. A növények fejlődési feltételeinek megfigyeltetése (hőmérséklet, víz, napfény hatása).
- Háziállatok, madarak, rovarok, bogarak megfigyeltetése.
- Színismeretük gazdagítása.
- Személy -, és teherszállító járművek megfigyeltetése, összehasonlítása. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séta közben.
- A szűkebb környezet nevezetességeinek, hagyományainak, szokásainak megismerése, szervezett séták, kirándulások alkalmával.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A családról, a közlekedésről, az évszakokról, növényekről, állatokról szerzett ismeretek bővítése, rendszerezése.
- Testséma fejlesztés.
- Sokirányú gyűjtögetés, differenciálás, folyamatos megfigyelések.

5-6-7 éves korban:

- Tájékozódás az óvoda környékén.
- A napszakok, évszakok megfigyeltetése. Újabb összefüggések megláttatása az évszakok – növények – állatok – munkálatok között.
- Ismerkedés újabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, virágokkal, állatokkal.
- Annak tudatosítása, hogy minden növény magból fejlődik ki.
- Ismereteik gazdagítása a szárazföldi, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- Séta során a gyalogos közlekedés szabályainak és az ehhez kapcsolódó viselkedésformának a gyakorlása.
- Színek, színárnyalatok felismertetése a környezetükben.
- A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve hosszabb kirándulások szervezése a tágabb környezet nevezetességeinek, szokásainak, hagyományainak megismerésére.
- A család téma mélyebb feldolgozása (nemek, korok, rokonok, foglalkozások).
- A munka különböző területei, eszközei.
- Testrészek pontos megnevezése, a domináns kéz tudatosítása, érzékszervek.
- Szimulációs játékok játszása tükör előtt.
- Az ismeretanyag bővítése, rendszerezése: az évszakok, napszakok, növények-állatok és közlekedés témában.
- Folyamatos megfigyelések, kísérletek.
- Kirándulások szervezése.

A természet szeretetére, tisztaságára, szépségének védelmére az óvodába lépés pillanatától kezdve (érzelmi-értelmi úton) neveljük gyermekeinket, azzal a hittel és meggyőződéssel, hogy *"...látta Isten, hogy amit alkotott, igen jó" (I. Mózes 1.31)*

Igyekszünk tudatosítani gyermekeinkben, hogy a csodálatos világ szépségeinek tisztelete, szeretete, őrzése, gondozása Isten iránti tiszteletünk és szeretetünket tükrözi.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Plakátok, locsoló, kerti szerszámok, nagyítók, földgömb

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A környezeti nevelés terén szerzett ismereteit a gyermek kijátssza, gyakorolja, tevékenységeiben értelem- és élményszerűen alkalmazza. Ezáltal érzelmileg stabilabb, magabiztosabb lesz, környezetében jól eligazodik.
- Érzékeli a környezet esztétikáját, az ok-okozati összefüggéseket, az évszakok változásaival járó ritmikusságot és az emberi reakciókat, szokásokat.
- Érzelmileg vonzódik a természethez, s iránta kialakul benne bizonyos fokú felelősség.
- Ismeri adatait (név, lakcím, szülei neve, foglalkozása).
- Ismeri a különböző közlekedési eszközöket, ismeri és gyakorolja az alapvető közlekedési szabályokat.
- Ismeri az életfeltételeket és életjelenségeket.
- Felismer néhány zöldséget, gyümölcsöt, növényt, állatot, ezeket adott szempontok szerint képes csoportosítani.
- Szívesen gondoz növényt, állatot.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Ügyel a tisztaságra, partner a környezetvédelemben.
- Tisztában van saját és szülei, testvérei adataival: lakáscím, név, foglalkozás.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően sorolja fel.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, sorrendjüket.
- Felismeri a napszakokat: reggel, dél, este.
- Ismeri a növény szót, önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, élményszerűen gondozza a fákat, bokrokat, virágokat.
- Az általa ismert állatokat csoportosítja külső jellegzetességeik, hasznuk és élőhelyük szerint.
- Van konkrét fogalma a környezetvédelem, energiatakarékosság, környezettudatos magatartás szabályairól. Azokat aktívan gyakorolja, társai, szülei figyelmét felhívja rá.

Társadalmi környezet megismertetése

A gyermekhez legközelebb álló egysége a család. Hangsúlyoznunk kell, mivel Isten szeret minket, születésünk után nem kell egyedül élnünk, magányosnak lennünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel irányítják növekedésünket.

A gyermek kikerülése a családi élet érzelmileg zárt világából egy nyitottabb, nagyobb új környezetben az óvodába, kellő pedagógiai tapintat ellenére is okozhat gondot. Fontos tehát, hogy megismerje, kötődjön, biztonságosan mozogjon az őt körülvevő óvodai társadalmi környezetben. A családról meglévő érzelmi alapú ismeretei kibővíüljenek. Tudatosodjon bennük a családtagok egymáshoz fűződő viszonya. Ismerjék nevüket, címüket, munkájukat. A család összetartozását jellemző szeretet, egymás segítése, elfogadása, megértése válják természetessé számukra.

Ismerjék meg az óvodájukat, a velük egy csoportban járó gyermekek nevét, jelét. Az ott dolgozók nevét, munkáját. Alakuljon ki érzelmi kötődés, megbecsülés, szeretet közöttük. Az óvodán belül biztonságosan közlekedjenek, annak tudatában, hogy mindaz, ami körülveszi őket az övéké. Aktívan alakítsák környezetüket, érezzék annak esztétikai hatását.

Alakuljon ki bennük az érték féltése, megóvása. Az óvodát körülvevő környezeti világ megismertetése során közvetlen közelről találkozhatnak különböző szolgáltatásokkal, például:

- orvosi rendelővel, orvos munkájával, betegellátással
- fodrászattal
- építkezéssel, esetleges szakmunkákkal
- péküzemmel, élelmiszerüzletekkel
- a közelben lévő intézményekkel
- iskolával (jövő elképzelései).

Találkoznak a gyermekek saját fejlődésükkel, növekedésükkel. Mindazzal a közvetett területtel, ami az emberi egészséges életet elősegíti. Mentálhigiénés szokások, egészséges táplálkozás stb.. Az emberi testrészek, érzékszervek funkcióinak ismeretével, védelmével. Ismerkedjenek meg a hétköznapi élet során gyakorolt viselkedési szokásokkal, szabályokkal, az együttélés - a közösségi élet - szabályaival, a különbözőségek elfogadásával, a társadalomba való beilleszkedés alapvető szabályaival.

A szülőföld, a hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása fontos feladat.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tudják a hét napjait, valamint a különböző napszakokat, azok tevékenységeit, az óvodában gyakoroltakat és az otthon megélt élményeket.

Minden nap részt vesznek a közlekedésben. Szükséges tehát, hogy megismerjenek néhány alapvető közlekedési szabályt a gyalogos közlekedésről, és a közlekedési eszközökről. Ezáltal a gyakorlatban érthetővé válhatnak a gyermek számára az ide kapcsolódó fogalmak. Pl. teherszállító, személyszállító, tömegközlekedési eszköz, vízi, légi, szárazföldi közlekedési eszközök.

A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex, integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó. A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalmak megismertetése, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása valósítható meg.

A környezet mennyiségi és formai összefüggései

A matematikai nevelés családi és az óvodai élet területén megjelenő tevékenységek, szituációk alkalmával folyamatosan történik. A gyermeki kíváncsiság, megismerési vágy, a kérdések megválaszolása, az előttünk lévő lehetőségek kihasználása során kell megalapozni a matematikai beállítódást, szemléletet. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli-, és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemlélete. A természetes környezetben szerzett tapasztalatok, cselekedtetések során lehetőségünk van a matematikai összefüggések megláttatására, számlálásra.

Egyes foglalkozási területekbe, (környezet tevékeny megismerése alkalmával, az irodalmi nevelés, a vizuális nevelés, az ének-zenei nevelés során) a játékba, a munkába ágyazva együttesen közvetítjük a matematikát. A változások észlelése befolyásolása szinte elképzelhetetlen a matematikai alapismeretek nélkül.

Az óvodapedagógus feladata, hogy kihasználjon minden spontán lehetőséget a gyermek fejlesztésére:

- megfigyelgetésre, csoportosításra (pl. paprika, paradicsom) nagyság, szín, forma szerint
- bontásra, egyesítésre
- halmazképzésre (pl. élőlény, növény, gyümölcs, stb.) számlálásra, (több, kevesebb, párosítás) 10-es számkörben
- mennyiségi összefüggésekre (pl. több, hosszabb, rövidebb)
- irányok megkülönböztetésére (pl. jobb, bal) szimmetria
- névutók gyakorlására
- térbeli formák érzékeltetésére (pl. építkezés, homokvár)
- hasonlításra, viszonyításra
- logikus gondolkodásra (pl. gazdálkodás, vásárlás során).

A gyermeki kérdések megválaszolása alkalmával már tudatosabb ismeretnyújtásra van lehetőség.

Az óvodapedagógus irányításával szerzett ismeretek formáját minden esetben a gyermek érettsége és az adott téma határozza meg.

Célja

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A környezet megismerése során a gyerekek felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér-, sík- és mennyiségfogalmuk. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek beszédükbe is.

Az óvoda feladata, hogy a problémahelyzetek létrehozásával a gyerekek logikus gondolkodását fejlessze. A fejlesztés az egyéni képességek figyelembevételével történik. A játékos cselekvésbe, tapasztalatszerzésbe minden érzékszervüket bevonjuk.

A gyerekek matematikai képességét a következők alapján fejlesztjük:

4-5 éves gyerekeknél:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, egyesítése és bontása – variációs lehetőségek (6-os számkörben).
- Elemek rendezése, sorozatok kialakítása, sorszámnevek gyakorlása.
- Különböző mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel (relációk). Matematikai fogalmak gyakorlása.
- Irányok gyakorlása, azok használata térben és síkban való tájékozódás során.
- Számfogalom megalapozása. Töszámnevek, sorszámnevek gyakorlása.
- Tevékenykedés tükörrel.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében. (Építések, alkotások szabadon és másolással).

5-6-7 éves gyerekeknél:

- Halmazokról, relációkról, tükrözésről, irányokról szerzett eddigi ismereteik gyakorlása, bővítése, mélyítése 10-es számkörön belül, (felül: képességektől függően).
- Tapasztalatszerzés a területek, térfogatok, hosszúságok különféle egységekkel való méréséről.
- Zárt vonalon belül, kívül lévő pontok; nyitott, zárt vonalak felismerése.
- Rész-egész viszonyának gyakorlása (kocka-, puzzle kirakók...).
- Bonyolult ritmikus sorok kirakása, „hibajavítás”.
- Tájékozódás térben, síkban, „labirintusban”.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Logikai készlet, mérőrud készlet, számoló figurák, mértani formák, dobókocka, kis tükör, dominó, társasjátékok

ÓVÓNŐ FELADATA:

- Tegye lehetővé a gyermek számára Isten csodálatos világának tevékeny megismerését, felfedezését, megszeretését, pozitív érzelmi viszony kialakulását.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Tapasztalat, élmény szerzése, környezetük esztétikumának, összefüggéseinek megláttatása.
- Spontán és irányított módon ismeretek átadása.
- Isten szeretetének felébresztése a gyerekekben.
- A tudatos környezetre figyelés.
- A családról meglévő érzelmi alapon lévő ismeretei kibővítése. Családokkal való együttműködés személyes példaadás alapján.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az óvodát körülvevő környezeti világ megismertetése, természet iránti pozitív érzelmi kötődés kialakítása.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.
- A gyermeki kíváncsiság, megismerési vágy, a kérdések megválaszolása.
- A matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.
- A matematikai összefüggések megláttatása, számlálás.
- Matematikai részképességek, képességek, gondolkodási műveletek fejlesztése.
- Érzékelés, észlelés, megfigyelés, ok-okozati összefüggések megláttatása.

FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- Legyenek tájékozottak az évszakokkal kapcsolatban, tudjanak különbséget tenni közöttük.
- A gyermekek ismerjék az őket körülvevő világot, lássák meg a természet szépségeit, kincseit, változásait, ok-okozati összefüggéseit.
- Ismerjék és szeressék az állatokat, gondozzák őket.
- Ismerjék a témához tartozó fogalmakat.
- Váljék fontossá az élő környezet megbecsülése, védelme, aktív alakítása.
- Ismerjék meg népi kultúránkat, viselkedési szokásokat, ünnepköreinket.
- Tudják a környezetükben élő személyek nevét, a családtagjaik és önmaguk nevét, címét, foglalkozását, saját születési idejüket.
- Legyenek tájékozottak az óvodai környezet világáról, a környezetükben lévő szolgáltatásokról.
- Gyakorolják az elemi közlekedési szabályokat, ismerjék a közlekedéshez tartozó alapvető fogalmakat.
- Érdeklődjenek a matematika iránt, tudjanak logikusan gondolkodni, legyenek tisztában a névutókkal, relációs fogalmakkal, mennyiségbeli és térbeli összefüggésekkel.
- Relációk, névutók helyes használata.
- Térirányok helyes használata.
- Tárgyak, személyek halmazok sorba rendezése megnevezett mennyiségi tulajdonságok alapján.
- Dolgok rendezése meghatározott tulajdonságok szerint.
- Szavakban történő összehasonlítás, becslések, az összefüggés fenn áll-e adott tárgyak, személyek, halmazok között.
- Mennyiségek összemérése térben (hosszúság, szélesség, vastagság, bőség). Mennyiségek összemérése tömegük szerint. Eltérő térfogatok, súlyok értelem szerinti összemérése.
Számlálásban két mennyiség összehasonlítása: melyik több, mennyivel több, különbség megállapítása.
- Semmi és az üres fogalmainak ismerete.
- Tő- és sorszámnevek fogalmának ismerete 10-es számkörben.
- Melléknevek fokozatainak helyes használata.
- Ellentétek, ellentétpárok felismerése, logikus gondolkodás.

Bibliai ismeretek

Óvodánk sokban hasonlít a többi óvodához. Keresztyén ünnepek ünneplése, imádkozás étkezésnél, vallásos énekek éneklése, kapcsolat templom és óvoda között.

A keresztyén óvoda és valamely más fenntartó által működtetett óvoda között tehát a lelki karakterben van a különbség, s ez meghatározza a nevelés szellemiségét.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Református óvodánk célja, hogy Jézus Krisztus szeretetének sugárzásán keresztül a gyermekek elinduljanak a képmutatás nélküli hit és szeretet útján. Az óvoda egész légkörének sugároznia kell az Isten iránti engedelmességet, a megértést, a Krisztusi szeretetet.

A református nevelés világnézeti alapja a Biblia és az abból táplálkozó hitvallásunk.

Keresztyén nevelésünk célja a harmonikusan fejlődő személyiség kialakítása, valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is. Továbbá megfogalmazza a pontos és egyértelmű követelményeket, a békés együttéléshez szükséges szabályokat, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének egyensúlyát. Ennek a célnak és feladatnak a középpontjában tudatosan a Biblia tanítása és Jézus Krisztus személye áll.

Fontos feladatunk tehát, hogy a látható világ mellett a láthatatlan világra is nyíljon fel tekintetük.

Az óvodáskor az életnek az a szakasza, amikor az ember a legnyitottabb az őt ért benyomásokra és tanításokra. Ekkor alapozódnak meg ismereteinek azok a rétegei, amelyeket valaha is használni fog élete folyamán. Személyiségének és viselkedésének legfőbb jegyei is ebben az időszakban kezdenek gyökeresedni.

A feladat megoldásánál hitvallásunk szerint abból indulunk ki, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. Hisszük, hogy minden reánk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető. Tekintettel vagyunk a gyermekek testi-lelki igényeire, de valljuk, hogy a testi jó közérzet nem csupán a szervezet jó működésén múlik, hanem azt a lelkiállapot is befolyásolja, abból indulunk ki, hogy a test a Lélek tükre.

A hitéleti nevelés szinterei:

Két fő gondolat határozza meg:

- a keresztyén erkölcs és hitbeli ismeretek átadása (bibliai nevelés, keresztyén hagyományok, ünnepek, imádságok, énekek),
- meg kell teremteni az iskolaérettségnek megfelelő feltételeket, emellett meg kell tanítanunk a gyermekeket társaik szeretetére és a helyes értékrendre.

A hitéleti nevelés tartalma:

A hitéleti nevelés olyan feltételek között folyik, amely figyelembe veszi a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságait, utat enged a játékosságnak, figyel az egyéni bánásmódra. Különösen fontos odafigyelnünk arra, hogy a hitéleti tevékenység során azokra a szavakra, fogalmakra alapozva beszéljünk, amelyeket már ismer a gyermek, ezek meglévő tartalmait bővítsük, gazdagítsuk. A bibliai történeteket úgy válasszuk meg, hogy átgondoltan vegyük figyelembe azt, ahogyan a gyermek gondolkodik (konkrét gondolkodás), kerüljük az elvont, allegorikus képeket, fogalmakat.

A tevékenység tartalma, különösen:

- hitéleti foglalkozás, igehallgatás (óvodáskorban megérthető bibliai történetek, mondatok lelkész, hitoktató bevonásával),
- az étkezésekhez, pihenéshez kapcsolódó rövid imádságok, énekek,
- hitélethez kapcsolódó énekek hallgatása, tanulása,
- látogatások a gyülekezetben.

Fontosnak tartjuk a következő erkölcsi erényeket:

- gyengédség, udvariasság, figyelmesség, segítőkészség,
- kedves, de árulkodásmentes beszéd,
- őszinteség, bátorság, megbízhatóság, önzetlenség.

Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- bibliai történetek
- gyermekáhitatok, imádságra nevelés.

Bibliai történetek

A Biblia üzenetét közvetítve, annak hatásrendszerében az értelmi nevelés feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Megismerő képességeik fejlesztése az alábbi területeket öleli fel:

- egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reprodukív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

Cél:

A 3-6 év közötti gyermek talán első kézből, az óvodában hall majd Istenről, Jézus Krisztusról. Ezért rendkívül fontos, hogy a válogatásra került történetek hangsúlyosan, a szerető, a gyermekekre külön figyelmet fordító, imádságot meghallgató Atya Istent emeljék ki.

Az első óvodai évben a Szentírás gyermekekről szóló történeteit ismerhetik meg, vagy legalábbis egy-egy kiemelkedő személyiség gyermekkorára került feldolgozásra.

A kiscsoportosokhoz hasonló korú gyermekek történetei, akik a Biblia lapjairól lépnek elő, közel álló témája a 3-6 éves korosztálynak.

A gyermekség-történetek motiváló erejük, és könnyebb a szereplőkkel az érzelmi azonosulás kialakítása is.

Mottója: GYERMEKEK A BIBLIÁBAN

A gyermeket Istennel való kapcsolatra segíteni a keresztyén hit elemeinek megismertetésével. Ebben segít bennünket a gyermek természetes kíváncsisága, az érzékelésen alapuló tapasztalás élménye, felfedező és kísérletező kedve, amely ösztönzi arra, hogy kifejezhesse elképzeléseit, s a világ felfedezésében teljes személyiségével legyen jelen.

Rendkívül fontos a történet kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái vagy eseményei.

A kiscsoportban októbertől kezdve 16 történet követi egymást, eltérően a középső és nagycsoport anyagmennyiségétől.

Ennek oka az ún. beszoktatási időszak, amely az először óvodába kerülő gyermekek zökkenőmentes „átállását” igyekszik elősegíteni. A szeptember hónap minden gyermeknél a kapcsolatok felvételének, az óvodai szokások kialakulásának ideje. Nem jó ezt az időt frontális foglalkozásokkal megzavarni. Másként alakulhat mindez az egyházi óvodákban, ahol a keresztyén óvónők a beszoktatási időben is találhatnak olyan pillanatokat, amelyekben módjukban áll a sírós gyermekek szívét egy-egy imádsággal, zsoltárral megnyugtatni, félelmüket eloszlatni („A mi Mennyei Atyánk akkor is itt van és vigyáz ránk, amikor apa és anyag dolgoznak...”).

Középsőcsoportban a 4-5 évesek egész éven át (szeptembertől júniusig) Jézus Krisztus 18 csodálatos tettén keresztül ismerkedhetnek meg a Megváltónkkal.

Ennek az évnek ezért az a mottója: JÉZUS TETTE...

A történeteken keresztül az a fő cél, hogy az igeszerű elmondással, tanítással a gyermek megszeresse és megismerje Jézust.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ugyanakkor ne felejtjük el együtt említeni az Atyával, aki azért küldte az emberek közé Jézust, mert nagyon szerette őket. Ez a szeretete örökké tart, tehát soha el nem múlik!

Ne féljünk Isten Fiát hatalmas, titokzatos Úrnak bemutatni, aki erősebb a természetnél, az embereknél, a betegségekénél! Hadd kezdjék csodálni Jézust a kisgyermekek!

A nagycsoportosok pedig még több ismeretet zárhatnak szívükbe Jézusról, hiszen a következő 18 történet a JÉZUS MONDTA... címet viseli.

Az 5-7 évesek között már komoly evangéliumi és erkölcsi tanításnak számítanak pl. Jézus példázatai, melyeket számukra is érthetővé és befogadhatóvá lehet tenni.

Mindhárom év tervezetében szerepelnek ünnepek, amelyek a közbeeső óvodai szünetek miatt nem kaphatnak kellő mennyiségű ismétlést. Mégis, ahogyan a csoport fejlettségi szintje megkívánja, a szünetek után egy-egy ismétlő, elmélyítő foglalkozást beiktathatunk.

Alapvető kritériumok:

- Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el!
- Előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket.
- A történet elmondásának célja ebben az életkorban nem annyira az ismeret megszerzése (bibliai ismeret) hanem az, hogy a történeteken keresztül megtapasztalják, hogy Isten mennyire szeret mindnyájunkat és mindenütt jelen van.
- Az óvodáskor az a legfogékonyabb időszak, amikor egy egész életre meghatározó lehet az Isten szeretetének, közelségének élménye.
- Minden történetnél meg kell keresnünk az Ige fő üzenetét. A fő üzenet keresésének két gyűjtőpontja van:
- Mi az Ige fő üzenete? (igyszerűség)
- A gyermek számára mit üzen az Ige, itt és most? (gyermekszerűség)
- Az Ige fő üzenete lesz a belső cél, vagyis e köré csoportosítunk mindent. Ezt a gyermekeknek nem áruljuk el, de a történet végére ennek a fő célnak ki kell domborodnia. Ha több üzenet van, keressük ki azt, ami a leginkább gyermekszerű, mindig csak egy belső cél legyen.

A belső cél mindig:

- Igyszerű legyen
- Az Ige belső igazságának megfelelően.
- Valóságos és sajátos.
- Döntsük el, hogy törvényt vagy evangéliumot hirdetünk. Óvodáskorban túlnyomórészt evangéliumot, Jézus mit tett érted? (Olykor törvényt: neked mit kell tenned?) Igaz legyen.
- Egyszerű.
- Egy nézőponttal.
- Drámaian, jelen időben, érdekesen mondjuk el a történetet.
- Életteljes.
- Éljük mi is és az alakok is.
- Szemléletes.
- Lássa a gyermek azt, amiről szó van.

Gyermekáhitatok, imádságra való nevelés

A Bibliai történetekkel való ismerkedésen kívül a másik nagyon fontos dolog az imádság, vagyis a mindennapi áhitatok sora.

Feladat:

- A gyermeket megtanítsuk imádkozni (ez tulajdonképpen a szülők és a család feladata lenne, de sok esetben ez hiányzik), vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők elkezdtek.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Óvodánkban nincs „Hittan-óra”. A hitre nevelés is beépül a nevelés folyamatába.

- Az imádság az Istennel való kapcsolatfelvétel formája.
- A gyermek számára legyen természetes dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, bajaikat stb. ugyanúgy elmondhatják Mennyi Atyjuknak is, aki ugyanúgy figyel rájuk.
- Az imádkozás formáját is meg kell tanítanunk a gyermekekkel, ez is egy folyamat. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti, utáni imádságok, napkezdő, hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.). Az Úr imádságát a „Mi Atyánk”-ot csak később tanítsuk meg a gyermekeknek, részletekben és együtt értelmezve, hogy ne csak betanulják, hanem meg is értsék azt. Fontos, hogy a gyermekeket jól tanítsuk meg imádkozni, azaz magyarázzuk meg nekik, hogy Isten minden imádságot hall, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogy mi szeretnénk, nem mindent teljesít (nem „imaautomata”).

Az óvodai lelki nevelés közelebbi célja

- A 3-6 éves gyermekek evangéliumi nevelésen keresztül történő harmonikus lelki fejlődése.
- A bibliai történetek, az imádság és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása.
- Az óvodapedagógus személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Édesanya felé.
- A gyermek istenélményein keresztül a család életének kedvező alakulása.

A szeretet szó rögtön értelmet kap, hitelessé válik, ha megtanulunk egymásra figyelni. Ezt nem lehet elég korán elkezdni.

Az óvodai hitoktatás távlati célja

- A gyermek hitre jutása és Jézus Krisztus melletti, korának megfelelő, döntéshez való segítése.
- Majdan tudatos, hívő református gyülekezeti tagokká válása.
- A keresztyén hit ismereteinek elsajátítása.
- Egyik fontos távlati célunk a gyermekek önálló imádkozó életre nevelése. Ennek megfelelően éljünk az imádság különböző lehetőségeivel. Tanítsunk legelőször a gyermekeknek kötött imádságokat, amelyeket a foglalkozások előtt és után csendben, közösen elmondunk. Egyházi óvodában több alkalom készítettük az imádságra.
- Étkezések, lefekvések előtt és után, a nap bármely szakaszában módunkban áll hálát adni, köszönetet mondani Istennek.
- Hallják a gyermekek a felnőtteket a saját szavaikkal is imádkozni, az ilyen imádságaink mindig legyenek rövidek, néhány mondatból állóak, a gyermekek számára is érthetőek és róluk szólóak. Ha már fejlettebb bátrabb gyermekek is vannak a csoportban, idővel megkérhetjük őket, hogy most ők mondják el a kötött imádságot mindenki nevében. Találjuk meg a különféle járható utakat a gyermekek önálló imádságra vezetésében.
- Az aranymondások komoly szerephez jutnak a gyermekek hitre jutásában. Hiszen a hit hallásból van, az Isten igéje által. S mivel a gyermekek könnyedén és szívesen memorizálnak, így a történetekhez kapcsolódó egy-egy mondatot meg tudják jegyezni. Hasznos, ha a megtanított igéket időről-időre ismételtetjük és kis képekkel, jelekkel készítünk a könnyebb bevésés elősegítésére. Az aranymondásokat – melyek a történetek központi gondolatát kell, hogy összefoglalják – változatosan, színesen, sokféle módszerrel tanítsuk. Ugyanakkor élethelyzetekben, adott szituációkban

PEDAGÓGIAI PROGRAM

emlékeztessük is a gyermekeket az igék megcselekvésére, hogy azokat ne csupán az emlékezetükben őrizzék.

A célok megvalósítása

A célok megvalósulása érdekében az alábbi feladatokat kell megfogalmazni:

- Az evangéliumi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek személyiségének egészét, vagyis a keresztyén tanítás terjedjen ki az érzelmi (emocionális), értelmi (mentális), közösségi (szociális), valamint testi (szomatikus) szférákra egyaránt. Feladatunk a gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteire, megváltó munkájára.
- Keresztyén erkölcsi tartalmak elplántálása, mint személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás, stb.
- Az óvodai hitoktatás tartalmi és formai felépítése illeszkedjen a 3-6 éves gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás).
- Az imádságok meleg, elfogadó, megsejtető atmoszférája az Isten jelenlétét, közelségét éreztesse.
- Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják, valamint az esztétikai élmények erősödését.

Munkajellegű tevékenységek

Célunk a munkajellegű tevékenységek végzésével a szolgáló élet alapjainak lerakása.

A munka aktív tevékenysége az óvodáskorú gyermek számára játékos jellegű, mégis a szükség motiválja. Hozzá tartozik a társadalmi életre, gyakorlatra való felkészítéshez.

Formálja a gyermek személyiségét, akarati tulajdonságát, fegyelmét, felelősségérzetét. A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Pozitív élmények átélésére ad lehetőséget, ami újabb motivációként hat.

Törekedjünk arra, hogy a gyermeknek ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől kapjuk feladatunkat. A munka sohasem lehet büntetés következménye. A munkát önmagáért és a közösségért végezzék. Fontos az óvónői példaadás, a megfelelő segítségnyújtás, irányítás.

Tegyük lehetővé, hogy átéljék az egymáson való segítség örömét. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. A munka formái: önkiszolgálás, a csoportért végzett munka, mindennapi élethez tartozó munkák, kerti munkák.

A gyermek számára a feladatok, ne legyenek túl nehezek. Tudjanak önállóan dönteni a feladatok megosztásáról, alkalmazkodjanak egymáshoz, alakuljon ki az együttműködési képességük, becsüeljék meg a saját és a másik munkáját is. Érezzék a munkájuk hasznosságát, pl. játékjavítás, saját környezetük tisztán tartása. A külső világ megismerése során is sok munkalehetőség adódik. A gyermekek érezzék meg az ember és a környezetének kölcsönhatását. Tapasztalja meg munkájának következményét, ébresszen felelősségtudatot bennük. Éljk át, hogy a munka egyben termelés is, annak eredményeként érezzék a pozitív hatást (kirándulási örömeik).

A néphagyományokhoz kötődő ünnepekre való készülődés során ismerkedjenek meg olyan munkajellegű tevékenységekkel, mint pl. mézeskalácssütés, tojásfestés, termések gyűjtése stb. Az óvónő álljon mindig modellként a gyermek előtt. A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben lehetőség nyílik a különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret) verbális kifejezései

PEDAGÓGIAI PROGRAM

gyakorlására, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezésére, mondatba foglalására.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység:

- az önkiszolgálás,
- segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük,
- önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése,
- az elvállalt naposi vagy egyéb munka,
- környezet-, növény- és állatgondozás.

A gyermek munkajellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

A munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek alakításának fontos lehetősége:

- kitartás
- önállóság
- felelősség
- céltudatosság...

A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Játékos jellegét mindig megtartó, céltudatos tevékenység, amely külső irányítással történik. Tevékenységében utánozza a felnőttet, mindez a gyermektől belső fegyelmet, áldozathozatalt és kötelességvállalást igényel.

Minden életkorban, valamennyi munkafajtánál fontos, hogy a feladat elvégzésére legyen elég ideje.

Célunk

- Saját magukért és egymásért végzett örömteli, játékos tevékenykedés fontosságának, értelmének felfogása, átélése.
- A szociális és kommunikációs képességek gyakoroltatása.
- A természeti és társadalmi környezet megismerése, tapasztalatok szerzése, és a munkavégzésben szükséges képességek, készségek, tulajdonságok kialakítása.
- Annak megértetése, hogy feladatainkat Istentől kapjuk, a munka örömteli, sosem kényszerű tevékenység.
- A szolgáló élet alapjainak lerakása.

Lehetőségek munka jellegű tevékenységek végzésére

- Önmagukkal kapcsolatos teendők végzése (öltözködés, vetkőzés, cipőhúzás, tisztálkodás, WC-zés, orrfújás stb.),
- önkiszolgálás a terítésnél, teremrendezés,
- játékrakodás,
- kisállat gondozás, szobanövények gondozása, kerti munka,
- naposi teendők végzése,
- egyéb közösségért végzett munkák, egyéni megbízások,
- a kicsik és rászorulóknak segítése, stb.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Önkiszolgáló munka

- A testápolás, öltözködés, étkezés során biztosítsa az életkornak és fejlettségnek megfelelő önállóságot.
- Ismertesse meg a gyermekeket az önkiszolgáláshoz szükséges eszközök használatával.
- Tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére.

Közösségért végzett munka

A naposi - felelősi rendszer fokozatos bevezetése egyéni képességeknek megfelelően.

A feladatok mozzanatainak sorrendjének bemutatása, gyakoroltatása.

Alkalomszerű munkák

Életkorhoz, a gyerekek erejéhez mért, a csoport fejlettségi szintjének megfelelő munkalehetőségek teremtése. (díszítés, javítás, üzenetek átadása, ünnepi készülődés, teremrendezés)

Állat-, és növénygondozás

- Kert (gyógy – fűszernövény) gondozása: locsolás, levélgyűjtés, gereblyezés, ültetés, begyűjtés, szárítás.....
- A természetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- A gyermekek aktivitásának, érdeklődésének kiaknázása.

A nevelőmunkát segítő eszközök: kerti gyermekszerszámok (ásó, gereblye, kapa), locsolókanna, seprű, lapát...

AZ ÓVÓNŐ FELADATA:

- Folyamatosan szervezze meg a munkát a gyermekek számára, hogy örömmel és szívesen, valamint hogy a gyermek a saját képességéhez és kedvéhez képest tudjon vállalkozni annak elvégzésére.
- Biztosítsa a munka feltételeit / eszközeit /hogy bármikor rendelkezésre álljanak.
- Tanítsa meg a gyermekeket a munka menetére, balesetveszély elkerülésére, a munkaeszközök helyes használatára. Váljon természetessé a munkavégzése, de tudja, hogy mikor végez hasznos tevékenységet.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása.
- A gyermeki munka konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelése.

FEJLŐDÉS EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- a gyermekek végezzék el az önmagukkal kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat,
- vállaljanak a társuk érdekében is munkatevékenységet,
- azt örömmel és szívesen tegyék,
- teljesítsék a számukra adott feladatokat, ismerjék a munka menetét,
- tudják a munkát egymás között felosztani, becsüeljék meg a másik munkáját,
- érezzék a környezet és az ember kölcsönhatását,
- ismerjék a munkaeszközök helyes használatát.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek Isten ajándéka. Meg kell ismernünk egyéni adottságait, képességeit, korlátjait.

A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabb az őt ért benyomásokra. Az óvodáskorú gyermeket természetes tevékenységi vágya utánzásra, cselekvésre ösztönzi. Eközben hasznos tapasztalatokra tesz szert, tanul, fejlődik. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség

PEDAGÓGIAI PROGRAM

fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Mivel a gyermek szinte egész nap játszik és a gyermek a játékban tanul a legkönnyebben, ezért a játék a tanulás legfőbb színtere. Emellett fontos, hogy a szabad játékot tartsuk tiszteletben.

A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése és az attitűdök erősítése (például a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására motiválás az interaktív közös együttlétben, szövegértés-szövegalkotás megalapozása). Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire és a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A TANULÁS LEHETSÉGES FORMÁI AZ ÓVODÁBAN:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás,
- az óvónő által kezdeményezett kötelező foglalkozások, melyek számtalan problémamegoldási lehetőséget biztosítanak a gyermekeknek.

Törekedjünk a komplexitásra, mert a gyermek a világot komplex módon éli meg. Minden tanulás feltétele a gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató megtapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Érje el az óvónő, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt a tanulásban. A tevékenység vonzása, a tanulás öröme motiválja a gyermeket. Juttassa sikerélményhez, képességeihez mértén megfelelő feladatokkal, ez bátorságot ad az újabb feladatok felvállalásához, megoldásához. Lényeges, hogy az óvónő helyesen mérje fel a gyermek értelmi képességeit, és ahhoz mértén fejlessze a gyermek érzékelését, észlelését, emlékezetét, figyelmét, képzeletét, gondolkozását, feladattudatát. A megfigyelésen, tevékenységen, cselekedtetésen kívül a beszéd fontos eleme a tanulási folyamatnak.

A megfelelő kommunikáció serkenti a gondolkodást, gondolkodás fejlődésével eredményesebb lesz a tanulás. 3-4 éves gyermekeknél elsősorban a cselekvések, bemutatások, spontán szerzett ismeretek, tevékenységek alapozzák meg az ismeretszerzést, míg az 5-6-7 évesek már igénylik a pedagógus által irányított, megtervezett, magyarázatokkal, cselekedtetéssel, mélyebb összefüggések feltárásával szerzett ismeretek, kisebb-nagyobb csoportban való feldolgozását, a tanultak rögzítését is.

Ilyen például a matematika. A kiscsoportban matematikai beállítódásnak megalapozása spontán ismeretszerzésben történik, a külső világ megismerése, az irodalom, az ének-zene, a vizuális területeken keresztül. Középső és nagycsoportban viszont már a tapasztalatok megszerzettetése, a részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása a feladat. Lényeges az eredményesség érdekében a pedagógus és a gyermekek egyéniségéből, igényéből fakadóan a helyes arány megtalálása, alkalmazása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A komplexitásból következik, hogy ugyanazt az ismeretanyagot több alkalommal, különböző formában, összefüggésben tárjuk a gyermekek elé. Így alkalma nyílik, hogy az érdeklődésének megfelelően válassza ki azt a formát, ami hozzá közel áll. Kivétel ez alól a mozgás-tevékenység, ami kötelező formában szerveződik.

A tanulás lehetséges formái intézményünkben

- Spontán helyzetek:* játékban tanulás, felnőtt modellkövetés, utánzás.
Megnyilvánulások: tapasztalatot szerez, kíváncsiság ébred benne, próbálkozik, megismerkedik jellegzetes érzésekkel és hangulatokkal, azokat elraktározza.
- Irányított játék:* motiválás, lehetőségek kihasználása, játékba rejtett tanulás.
Megnyilvánulások: játékként éli meg, tapasztalatot szerez, a játékkal azonosul.
- Fejlesztő játék:* feltételek biztosítása melletti külső késztetés, kérdésekkel, biztatással segítjük a tanulást és a problémamegoldást.
Megnyilvánulások: spontán tanulás, belső késztetés, játékként éli meg.
- Kezdeményezés - játékra épülő tanulás:* a játékból indulva, irányított.
Megnyilvánulások: megfigyelés, tapasztalatszerzés, belső késztetés, szándékos tanulás, elgondolkodik, elmélyed, koncentrálni tárgyra, jelenségre, cselekvésre, variál.
- Foglalkozások - játékban tanulás:* külső késztetés.
Megnyilvánulások: szándékos tanulás, szándékosan vállalja, érdekli.

A gyermeki kérdések megválaszolására nagyon figyelünk, mert ez nagyban segíti az ismeretszerzést és további kérdezgetésre ösztönöz, amely kedvezően hat a hiányos tapasztalatok pótlására, a meglévők gazdagítására és a hibajavításokra.

Szervezett tanulás a különböző életkorokban

- 3 - 4 évesek:* dominál a szabad- és irányított játékban a spontán tanulási lehetőség, ugyanakkor kezdeményezünk és élünk a fejlesztés lehetőségével.
- 4 - 5 évesek:* átmenet segítségével a spontán tanulás mellett biztosítjuk, hogy mind a kötetlen, mind a kötött foglalkozásokon részt vehessen.
- 5-6-7 évesek:* a spontán tanulási lehetőségek mellett kötött mikrocsoportos foglalkozásokat tartunk, melyeket a II. félévben felvált a gyakori szervezett kötelező foglalkozás.

Az óvodai tanulás specifikumai A gyermekek részére a tanulási folyamat önkéntes, de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb - utóbb el kell érni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, válják szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadállynál. Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás

PEDAGÓGIAI PROGRAM

elfogadását. A kezünkben számtalan eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységben.

Az egyéni képességek figyelembe vétele, valamint a meglévő ismeretekre alapozás elsődleges. A gyermekek, ha elfáradnak, abbahagyhatják a cselekvéssort, ha tévednek, joguk van módosítani, ha nem tudnak teljesíteni, lejjebb kell menni a nehézségi fokban. Fontos a differenciált, önmagához mért értékelés. Törekszünk az egészséges önkorrekció kialakítására.

A gyermeki kíváncsiságra építünk. A gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető-megegyező kompromisszumokra, önérvényesítésre, társakhoz való alkalmazkodásra.

A gyermek **cselekvő aktivitása** képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük. Képesek lesznek a kudarcok elismerésére, erőkifejtésre.

Az óvodai tanulás, **fejlesztést** is jelent. Nem erőszakos tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasz nyújtást. E fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

Óvodában előforduló tanulási, magatartási zavarok lehetnek:

- értelmi képességek zavara,
- diszlexiára utaló jelek,
- hiperaktivitás,
- szorongó viselkedés,
- agresszió,
- szociális éretlenség.

A tevékenységben megosztott figyelemmel kell kísérni az iskolába készülő gyermekek magatartását, így szükséges ésszerű korlátokat állítani a gyermekek érdekében. Ezek szolgálják a közös munkát, segítsék az eredményességet. A hatékony munka érdekében szilárd szokásrendszert kell kialakítani. Minden szeptemberben szükséges a "státuszok" tudatos átrendezése, a gyermekekben tudatosodjon a többféle követelmény miéértje. A felnőtt modellt mutató személyén túl, a csoport "érettebb" magja a tanulásban is húzóerőt jelent.

Az iskolai élet megkezdésének támogatása

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélazza a tanulás alapképességeinek megalapozását a szociális, az értelmi, a verbális és testi képességek területén.

Az óvónők az iskolára való alkalmassá tétel folyamatában érvényesítik az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermekek óvodai fogadásával veszi kezdetét.
- A feladatok megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megszervezésre a fejlesztés.
- Az érés és tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermekek érési folyamatainak, pszichikus fejlődési jellemzőinek figyelembe vételével történik.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermekek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, a mozgás elsődlegessége.
- Az óvónők feladatai az átmenet megkönnyítése érdekében, az iskola alapküldetésének, elvárásainak megismerése.
- Szakmai együttműködés a tanítókkal.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség – képességfejlesztő tevékenységének megismerése érdekében.
- Kölcsönös hospitálások.
- A gyermekek iskolai látogatásának megszervezése.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információ, segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasság kritériumairól.
- Folyamatos tájékoztatás, konzultálás a gyermek fejlettségi állapotáról.

Az iskolakészültség kialakulásának folyamata

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére. Ebben befolyásoló tényező a családi, az óvodai nevelés, valamint a belső érés.

Az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódhat a gyermekek értelmi fejlettségére, képességeinek alakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára. Három éves kortól kísérjük figyelemmel a gyermekek fejlődését.

Évente tájékoztatjuk a szülőket a tapasztalatokról, a gyermekek teljes személyiség struktúráját érintően.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Észlelése egyre pontosabb, valóságosabb.
- Képes figyelemösszpontosításra (10-15 perc).
- Képzleti működése a valósághoz közelít.
- Emlékezetét a reprodukivitás jellemezi.

A cselekvő gondolkodástól eljut az alakuló fogalmi gondolkodásig.

AZ ÓVÓNŐ FELADATA:

- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának érdeklődésének sokoldalú kielégítése,
- olyan lehetőségek biztosítása, ahol a gyermekek megismerik a felfedezés, a kutatás örömeit, valamint saját teljesítő képességüket,
- a gyermekek egyéni érdeklődésének fejlettségének megfelelő tevékenységek biztosítása, kreativitásának erősítése,
- a gyermekek önállóságának, figyelmének kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése,
- az értelmi képességek fejlesztése / érzékelés, észlelés, figyelem, fegyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás /, egyéni sajátosságok figyelembevételével, komplex módon,
- a tanulást támogató környezet megteremtése,
- egyéni képességekhez igazodó műveltség-tartalom biztosítása,
- tanulás irányítása során személyre szabott pozitív egyéni, fejlesztő értékelés,
- a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek

PEDAGÓGIAI PROGRAM

abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. 2020. január 1-vel a köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 45. § módosított második bekezdése szerint a gyermek abban az évben, melynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további 1 nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évének január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges

/ testi, lelki, szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához/

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus mozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozottan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, s ez feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Az óvodai beiratások előtt felkeressük a leendő óvodásokat. Tájékozódunk a gyermekek körülményeiről, szociális helyzetükről, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, a HH, és a veszélyeztetett helyzetűekről.

A nevelési év elején (augusztus végi, illetve szeptemberi) családlátogatások lebonyolítása a kiscsoportos és újonnan beiratott gyermekeknél. Az ezúton szerzett újabb tapasztalatok birtokában hamarabb felszínre kerülnek a gyermekeket ért veszélyeztető tényezők.

Az intézményi közösségi életbe való beilleszkedés megkönnyítése érdekében beszoktatási tervet készítünk.

A rossz anyagi körülmények között élő családokat figyelemmel kísérjük, felkeltjük a figyelmüket a különböző támogatási lehetőségekről. Gyakran szervezünk játék, illetve ruhagyűjtési akciót a családok részére.

Óvodánk állandó kapcsolatban áll a védőnővel, körzeti orvossal és a Családsegítő Szolgálattal. Gyakran szervezünk a szülők részére olyan előadásokat, amelyekből információt szerezhetnek aktuális problémáikra (fejtetvesség kezelése, egészséges táplálkozás stb.). Fokozott figyelemmel kísérjük a gyermekek gondozottságát, ellátását, a szülő-gyermek kapcsolatát, a bekövetkezett változásokat, az indokolatlan hiányzásokat.

A hátrányos helyzetben lévő, rossz szociális, illetve anyagi körülmények között élő gyermeknél fontos az elfogadás, felzárkóztatás (a szülők segítése beszélgetéssel, tanácsokkal, elfogadással, megértő magatartással).

A hátrány megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok, egészségnevelést szolgáló projektek szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés.
- A segítség lehetőségeinek közös felkutatása.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek kiemelkedő képességének felismerése, és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adomány-gyűjtés)
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében)
- Élményszerző kirándulások szervezése
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése
- (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei)
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek én-képe önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést.
- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékból adódó különbségek.

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok azok, akiknek alapvető szükséglet-kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren.

Kialakulásához vezető tényezők:

- alacsony jövedelem,
- rossz lakáskörülmények,
- a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje.

Következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékból,
- mozgáskorlátozottság,
- érzékszervi károsodás (látás, hallás...),
- szervi rendellenesség,
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek), higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása,
- az önművelés igényének kialakítása,
- a tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása,
- praktikus ismeretek elsajátíttatása,
- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás,
- külső segítség felajánlása.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- differenciált fejlesztés,
- egészségnevelés,
- felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak,
- a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása,
- mozgáslehetőség biztosítása,
- kulturális rendezvények látogatása

Szülőknek felajánlott segítség:

- fórum – neveléssel, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: kirándulások az óvoda szervezésében, munkadélután, udvargondozás, stb. , felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon),
- a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül.

Veszélyeztetett gyermekek és fiatalok azok, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja. Kialakulásához vezető tényezők: a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény). Következésképpen lehet a gyermeknél is megjelenő deviáns magatartási formák kialakulása.

Intézményünk ellátja a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat: felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.

A gyermek nevelése elsősorban a család feladata, óvodánk csak segítő, kiegészítő szerepet tölt be. Ennek érdekében fel kell venni a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal.

Az óvodánkba érkező gyermekek szociális és anyagi helyzetének felmérése alapján a veszélyeztetettség megelőzése, segítségnyújtás a feladatunk.

Tájékoztatni kell a szülőket a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címéről, illetve telefonszámáról is. **Gyermekjóléti szolgálat**

Aranyosapáti Közös Önkormányzati Hivatal

Nagyvársányi Kirendeltség

Aranyosapáti Közös Család- és Gyermekjóléti

Szolgálat 4812 Nagyvársány Árpád út 53.

Az óvoda vezetője gondoskodik a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkájához szükséges feltételekről.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatot ellátó pedagógus az óvodában: Szűcs Gáborné

Fogadóideje: Előre egyeztetett időpont az érintett felek között.

A gyermekek védelmét biztosító ellátások formái: /óvodánk lehetőségeihez képest / személyes gondoskodást nyújtó ellátások. A gyermekek hátrányos helyzetére vagy veszélyeztetettségre utaló jelek esetében a lehetséges okok feltárása. Óvodánk feladata elsősorban a prevenció. A gyermekek felmérése, további gondozása folyamatos odafigyelést kíván, a gyermekeket, a csoportot évente több alkalommal gyermek és ifjúságvédelmi szempontok szerint ellenőrizni kell. Ha szükséges, a további ellátás, (szakellátások, hatósági intézkedések, stb.) a gyermekvédelmi munkatársunk felveszi a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, a területi koordinátorral, aki tanáccsal ellátja, illetve megteszi a megfelelő lépéseket, a gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi. A kerület gyermekvédelmi munkaközösség alkalmain

PEDAGÓGIAI PROGRAM

tevékenyen részt vesz. Feladatunk a Gyermekjóléti Szolgálatot mindjobban megismerni, és ha szükséges segítségüket igénybe venni.

Az óvónők a gyermekekkel megismertetik az életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően az óvodai nevelés során mindazt a magatartásformát, / a tiltások és az elvárható magatartást / amely betartásával elkerülhetők a veszélyforrások. Ezt dokumentálni szükséges. Anyaotthonból érkező gyermekek fogadása szeretetteljes környezetben, melynek célja, hogy az esélyegyenlőtlenségek csökkenjenek. Kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, hogy az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése megvalósuljon. A gyermeket illető jogok szellemében szükséges biztosítani az egyenlő hozzáférést, s az esélyegyenlőség feltételeit.

Gyermekvédelmi feladatok:

- a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek érvényesítése az óvodai nevelés egész folyamatában;
- az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl ügyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére;
- rendszeres egészségügyi szűrő vizsgálatok megvalósításának elősegítése: fogászati, szemészeti, fülészeti, ortopédiai szűrések kezdeményezése, biztosítása, (szülői beleegyezéssel);
- a fejlődést hátráltató tényezők feltárása a családban, kiemelten a hátrányos helyzetű HH és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HHH –s) beóvodáztatása terén; a szociális helyzete miatt hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek segítése szociális juttatásokkal; a szociális ellátó rendszerrel aktív együttműködés (gyermekszegénység, elhanyagoló nevelés hátrányainak kompenzálása);

A balesetek megelőzése érdekében szükséges:

- példamutató magatartás,
- a felnőtt folyamatos jelenléte és figyelme a gyermekekre,
- a felnőtt figyelmeztetése a veszélyforrásra,
- az esetleges veszélyforrás haladéktalan megszüntetése,
- az intézmény vezetőjének való jelzés,
- a gyermekek nevelése során, az engedelmségre, szeretetre, nevelés,
- a másik gyermekekre való odafigyelés, fokozott óvatosságra intés

A gyermekek egyéni, differenciált fejlesztése érdekében a tehetséggondozás, illetve a felzárkóztatás elsőrendű feladatot hárít az óvónőkre. Elsősorban a gyermekek felmérése során az átlagtól eltérő eseteket kell kiszűrni, majd a megfelelő fejlesztési lehetőségeket kell megtalálni, biztosítani számukra.

A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvodai nevelés a családdal való együttműködés során erősítse a család nevelői hatásait, ill. szükség esetén nyújtson segítséget a szülőknek a felmerülő gondok, problémák megoldásához.

Célja

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A család és az óvoda személyiségfejlesztő hatásának összehangolása.
- Egy olyan emberi kapcsolatrendszer létrehozása, amelyből merít a gyerek, a család és az óvoda testülete.
- Segítség és támasznyújtás a szülőnek gyermeke fejlesztéséhez.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a szülők és pedagógus részéről egyaránt.
- A család és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Előítéletektől mentes közeledés egymáshoz.

Együtműködésünk alapelvei

- az egyenrangú nevelőtársi viszony,
- kölcsönös alkalmazkodás, tájékoztatás,
- bizalmi elv, őszinte légkör,
- partnerkapcsolat,
- másság tiszteletben tartása, elfogadása,
- a program hiteles és meggyőző ismertetése,
- egyenletes kapcsolattartás,
- pedagógiai etika, titoktartási kötelezettség.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az együtműködés feltételeinek megteremtése, valamint a továbbfejlesztés lehetőségeinek keresése.
- A szülők tájékoztatása a gyermeküket érintő kérdésekben, s gyermekük fejlődésével kapcsolatban, személyesen.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről a faliújságon.
- Szülői jogok tiszteletben tartása.
- Nyílt napok szervezése az érdeklődő szülők számára.
- Szülői értekezletek összehívása, a csoportot érintő kérdések megbeszélésére, közben jegyzőkönyv készítése.
- Szükség szerint egyéni fogadóórák szervezése, ezekről feljegyzés írása.
- Aktív, napi kapcsolat fenntartása a családokkal.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről 1 héttel hamarabb, a faliújságon.

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az embert körülvevő környezet jelentősen befolyásolja annak egészségi állapotát és életkilátásait. Ugyanakkor az emberi tevékenység is megváltoztatja a környezetet és ez a kölcsönhatás mind az emberi egészségre, mind a környezetre komoly hatással van. A hatékony környezet-egészségügyi nevelés, hosszú távon érvényesülő prevenciós eszköz. A nevelés minden szintjén-az óvodától kezdve, igen fontos. Környezetünk megismerésének és óvásának igényét, óvodai hagyományait tudatosan alakítjuk. A gyermekekben a foglalkozásokon és a rendszeres környezetvédelmi tevékenykedtetés során is.

A papír- és szelektív hulladékgyűjtés megismertetése, a külső-belső környezetünk alakításának hagyományai egész éves tevékenykedtetés jelent a gyermekek számára. Óvodásaink testi- lelki fejlődésének megalapozására a családdal együtműködve szervezzük az egészségnevelő és prevenciós munkánkat. Éves tervünkben konkrét feladatokat és időpontokat rendelünk a kitűzött célokhoz.

A környezeti és egészségnevelési alapelveink

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Rendszerszemléletre nevelés elve: Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.
Természet és társadalom harmóniájának elve: Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember- harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Fenntarthatóság elve: Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre és a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- Testi- lelki egészség elve: A tagintézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosítsuk gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Alakítsuk gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igényt, hangsúlyozzuk az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.
  - Társas készségek fejlesztésének elve: Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakítsuk gyermekeinkben a társaskörnyezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmeket.
- Foglalkozásközi integráció elve: Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Megvalósítandó feladatok

- A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges biztonságos környezet kialakítása. A környezet (levegő, víz, eszközök) tisztasága, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, megfelelő fényviszonyok biztosítása
- A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése
A gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében a mindennapos testmozgás biztosítása
- A mozgás és sport személyiség- és közösségfejlesztő hatásának érvényesítése; az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás
- A gyerekek érdekében a víz, a levegő és a napfény edző hatásának kihasználása, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével
- Betegségmegelőzés: az ellenálló képesség erősítésével, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismertetésével (kirándulások, séták) elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- Környezettudatos magatartásformák alakítása személyes példamutatással.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM **Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Feladat	Tevékenység	Határidő	Felelős
A csoportszobák környezetének kialakítása	A csoportnaplókban tervezett napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan	A tevékenységi tervekben meghatározott napokon	Óvodapedagógusok
Egészséges táplálkozás	-Minden nap tartunk gyümölcs kínálást.	-Minden nap délelőtt	Óvodapedagógusok
Mindennapos testmozgás Alapozó terápia	Lehőségeket kihasználva, időjárástól függően, udvar vagy tornaterem. 5 éves kortól minden gyerek számára	Minden nap, beépítve a napirendbe Heti 2x	Óvodapedagógusok
Balesetmegelőzés segítségnyújtás	Év elején játékos formában átbeszélés, tevékenységek bemutatásával megelőzés. Nagyobb figyelmet igényelnek az újonnan érkező gyerekek.	Szeptember vége	Óvodapedagógusok
Személyes higiéné	Évente a TESTÜNK témakörében szervezeten felhívjuk a figyelmet a higiénés szokásokra. Játékos tevékenységek alkalmával el is játszuk, bemutatva a fontos napi tennivalókat.	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Természeti környezet témájának feldolgozása	Természetvédelmi és jeles napok megünneplése. Az energiagazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtés fontossága. Évszakok megfigyelése Növény és állatvilág	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok
Társadalmi környezetünk feldolgozása	Lakhelyünk, Könyvtár látogatása, közlekedés	Tevékenységi tervben	Óvodapedagógusok
Együttműködés szülőkkel	Családi programok Mozgásos játékok és vetélkedők	Május végén	Óvodapedagógusok

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Célunk:

Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Az intézményen belül az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.

A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat:

Egyéni, differenciált készség - és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését nyomon követve.

Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Az óvodai nevelés hozzájárul a helyi társadalom építéséhez, annak problémáit mérsékli és erősségeit hasznosítja, ebben korszerű tudással rendelkező, nyitott és újító szemléletű óvodapedagógusok vesznek részt.

Pedagógusaink a hozzánk járó gyermekek esélyegyenlőségét a következő képen értelmezzük:

- a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként szervezendő óvodán kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt kiemelten kezelendő.
- Az óvodában gyermekeink biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjék, óvodai életrendjét, testmozgás beépítésével, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsuk ki.
- Gyermekeink képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.
- Az emberi méltósághoz való jog biztosítását, kizárólag óvodai pedagógiai eszköztárunk alkalmazásával teremtjük meg.
- Óvodapedagógusainknak nem lehet több joga a gyermekkel szembe, mint a szülőnek.
- Óvodai életünk megszervezésekor szükségtelen korlátozó intézkedéseket nem hozunk.
- A személyiség szabad kibontakoztatásának joga alapján minden hozzánk járó gyermek az óvoda által nyújtott szolgáltatásokban szabadon részt vehet.
- A családi élethez és magánélethez való jog érvényesülését a gyermek családi kapcsolatainak tiszteletben tartásával biztosítjuk.
- A tájékozódás jogának szülői gyakorlása érdekében hozzáférhető, nyilvános helyen tároljuk az óvoda alapidokumentumait.
- A rendszeres egészségügyi felügyelethez való jogosultságot az óvodai egészség szűrések, orvosi, - védőnői alapvizsgálatok megszervezésével biztosítjuk.
- Óvodai nevelésünk során kitüntetett figyelemmel kísérik a képesség kibontakoztató foglalkozások megszervezését, az egyenlő bánásmód elvét.
- Az óvodánkba beiratkozó, hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésekor biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Óvodába lépés feltételei

Azok a gyermekek, akiket a szüleik keresztyén szellemben kívánnak nevelni, és az otthoni szemlélet nem ütközik az óvoda elveivel (kettős nevelés hátrányai, nehézségei elkerülése miatt), jelentkezhetnek az óvodánkba.

Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik.

A kötelező óvodai nevelésben résztvevő gyermek óvodába beíratása a tárgyév április 20. és május 20-a közötti időpontban kerül sor. A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az óvodai jogviszony létesítésével összefüggő eljárásról a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal

- közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a saját honlapján,
- közlemény vagy hirdetmény közzétételét kezdeményezi a fenntartásában működő óvoda honlapján, ennek hiányában a helyben szokásos módon,
- tájékoztatja az óvoda működésének helye szerinti települési önkormányzatot, amennyiben a fenntartó nem települési önkormányzat.

A nem óvodaköteles gyermek szülője a gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti. Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik. Beiratkozásra a szülő hozza magával a kisgyermeket, hogy alkalom legyen a találkozásra, megismerkedésre személyesen is. Az óvodával való ismerkedés és a felvételi igény jelzése folyamatosan történik.

Felvétel, átvétel szabályai

- Az óvodába a gyermekek felvétele, átvétele jelentkezés alapján történik.
- A kötelező óvodai beíratások idejét és módját a fenntartó határozza meg, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal.
- Az óvodánkban a két és fél évet betöltött gyermek már felvehető.
- A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti.
- Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása folyamatos, amennyiben van üres óvodai férőhely.
- Az óvodai nevelésre kötelezett gyermeket minden esetben fel kell venni.
- A beiratkozás helyszíne az óvodában van.
- A gyermekek óvodai felvételéről, átvételéről az óvodavezető dönt.
- Ha az óvodába jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az óvodavezető bizottságot hoz létre, mely dönt a felvételekről. A döntés során előnyben kell részesíteni a hátrányos helyzetű gyermeket.
- A felvételnélkor az óvodavezető nem tagadhatja meg a hátrányos helyzetű gyermekek felvételét.
- Ha az óvodaköteles gyermeket nem íratják be szülei az óvodába, az óvoda vezetője köteles értesíteni a lakóhely szerint illetékes jegyzőt e tényről.
- Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 28. §-ában meghatározott feltételekkel összhangban – az óvodavezető dönt.
- A felvett gyermekkel szemben kötelezettsége a szülőnek, hogy rendszeresen járassa óvodába.
- Amennyiben átjelentkezéssel kerül az óvodába a gyermek, a szülő az előző intézményből távozásról szóló hivatalos értesítést hoz.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az óvodai felvétel tényét, időpontját a felvételi naplóban fel kell tüntetni.

A gyermek az óvodát igénybe veheti:

- A harmadik év betöltésétől a tankötelezettség kezdetéig
- Amikor a gyermek egészséges
- Szobatiszta
- Akkor, ha a szülő az étkezési térítési díjat befizette

Az óvoda a Református Egyház Közoktatási törvénye alapján a felvételre jelentkező gyermekek felekezeti hovatartozásáról, egyházi kötődésének mértékéről tájékozódhat. Az intézmény nyitott az egyéb felekezetű gyermekek felvételére. Nem vehető fel az a gyermek, aki olyan közösségnek a tagja, amely össze nem egyeztethető nézeteket hirdet Református Egyház Közoktatási törvényével.

A beiratkozáshoz szükséges adminisztratív feltételek

- Születési anyakönyvi kivonat
- személyi igazolvány (szülőé, gyermeké)
- lakcímkártya
- TAJ kártya
- nyilatkozat kitöltése

Felmentés

A fenntartó a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva az 4. életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei képességeinek kibontakoztatása sajátos helyzete indokolja.

A tankötelezettség megállapítása

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettséget elérje.

Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban igazolja, hogy a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.

Iskolaérettség

A gyermek 6-7 éves korára belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az óvónők felmérlik a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét. Részben a folyamatosan vezetett fejlődési napló alapján, részben az iskoláskor előtti ellenőrzés és értékelés alkalmával.

Az iskolával való együttműködés keretében a tanítónőket meghívjuk a szülői értekezletre, hogy tájékoztassák a szülőket a tanítási módszerek előnyeiről, hátrányairól.

A beiskolázással kapcsolatos ismereteket plakáton is kifüggesztjük. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a körzeti iskolába köteles megjelenni mindenki. Amennyiben nem a körzeti iskolába kívánják beírni a gyermeket, szükséges, hogy a választott iskolát keresse fel a szülő a szükséges információ beszerzése és a fogadóképesség miatt. Az iskolai felvételtől, kizárólag az iskola főigazgatója dönthet.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

REFORMÁTUS ÓVODÁNK MEGEMLEKEZÉSEI

A reformáció ünnepe: október 31.

E történelmi emlék a családok körében - tapasztalatom szerint - ritkán téma. Ezért minden bizonnyal, sok gyermek az óvodában fog először hallani a gályarabok életéről. A téma feldolgozásánál kiemeljük:

- a gályarabok Jézus Krisztus iránti áldozatos szeretetét
- hitük miatt régen is, ma is nehézségei támadhatnak az embereknek, néha a gyerekeknek is.

• ***Adventi időszak, karácsony***

Célunk, hogy a jól motivált készülődés (az adventi koszorú közös fonása, teremdzsítés és ajándékkészítés, gyertyaöntés, karácsonyi képeslapok készítése, evangéliumi énekek énekelgetése, zenehallgatás, mézes sütés stb.) közben beszélgetésekkel, evangéliumi utalásokkal, gyermeki kérdések megválaszolásával megsejttessük gyermekeinkkel, hogy a karácsony legnagyobb ajándéka Jézus maga. Ezért advent időben a napi áhítatok után pár percig még együtt maradunk és aki szeretné, elmondhatja, mi az amit másképpen szeretne tenni, de nem mindig sikerül. Kifejezzük vágyunkat, hogy jó lenne karácsony után is megtartani egymás iránti szeretetünket, figyelmességünket, Jézus tanításai szerint.

• ***Virágvasárnap***

A történetet és annak üzenetét a jeruzsálemi bevonulás eseményeinek elmondásával hozzuk közel gyermekeink szívéhez. Jézus nem olyan király, aki aranytrónuson ül aranykoronával, arannyal teli zsákokkal. Ő az Úristen nevében jött a Földre, aki a szeretet, az igazság és a békesség Ura, nem uralkodni, hanem megmenteni jött közenk, s életét adta értünk. (Lukács 19,38)

• ***Húsvét***

Az ünnep üzenete: Jézus él! A feltámadás, az élet, Jézus győzelme - nem félelmet, hanem örömet, reménységet jelent az ember számára. Ezt a csodálatos misztériumot igyekszünk mesélés-mentesen, a Biblia egyszerű szavaival elplántálni gyermekeink szívében. A húsvét evangéliumi jelképeit a néphagyomány jelképeitől (hagyományteremtő módszerekkel) egyértelműen és határozottan szeretnénk különválasztani. (Pl. más-más helyen, más-más környezetben állítjuk ki a kész munkákat, stb.)

• ***A mennybemenetel ünnepén***

Jézus erejéről és visszajöveteléről beszélgetünk, ragaszkodva a Biblia ide vonatkozó tanításához.

• ***Pünkösöd (János 14)***

Kiemeljük a Pünkösöd gyermekek által is jól érthető üzeneteit:

- Jézus nem hagyott magunkra.
- A Szentlélek velünk maradt, betölti szívünket, gondolatainkat.
- A Szentlélek ereje Jézus ereje, és segít legyőzni a rosszat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a gyermekekben alakuljon ki a 3-7 éves gyermek szintjének megfelelő Istenkép,
- tudják hogy a Biblia szent könyv, mely Isten Igéjét (tanácsait, útmutatását, parancsait) tartalmazza,
- ismerjenek és szeressenek bibliai történeteket,
- ismerjenek egyházi énekeket, tudják, hogy az ének Isten dicséretére történik,
- tudják, hogy a templom Isten háza és annak megfelelően kell ott viselkedni,
- tudják, hogy ezt a világot Isten teremtette és minket is ő alkotott,
- alakuljon ki bennük a Jézus Krisztussal való kapcsolatteremtés igénye - az imádság,
- jelenjen meg az életükben a keresztyén erkölcsi magatartás néhány jellemzője.

Református óvodánk pedagógus személyiség-igénye

A pedagógus, mint ember:

- Hívő ember, hitét a munkájában és mindennapi életében gyakorló pedagógus.
- Életvezetési útmutatója a Biblia, abból tanul és tanít.
- Munkájához Istentől kéri bölcsességét; "Az imádságban állhatatosak legyetek, vigyázva abban hálaadással" (Kol.4.2.)
- Nyíltszívű, őszinte, szelíd; "A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt" (Fil.4.5)
- Az elért eredményekért egyedül Istent dicsőíti:
"...az sem számít, aki ültet, az sem, akit öntözi, hanem csak Isten, aki a növekedést adja" (1.Kor.3.7)
- Irgalmas és igazságos.

Mint szakember:

- Pedagógiai optimizmus jellemzi, bízik a gyermek fejleszthetőségében - elve a fokozatosság, a biztatás, a pozitív megerősítés.
- Türelmes.
- Igényes.
- Folyamatos szakmai megújulásra törekvő.
- Magatartása minden vonatkozásban keresztyéni értékeket képvisel.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Bevezetés

„Mert csak én tudom mi a tervem veletek – így szól az Úr- békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek.”

Jeremiás 29:11

Az intézmény története

A településen az iskolai oktatás korán a középpontba került.

1790. április 28-tól a Nagyvarsányi Református Egyházközség anyakönyvében magyar nyelven írva kísérhetők nyomom a rektorok, oskolamesterek, iskolatanítók és az iskola felszereltsége.

1912-ben a reformátusok a templom mellett új iskolát, kántortanítói lakást építettek, s egy másik iskolának Balaskó György ajándékozott egy épületet lakással. A római katolikusok egytantermes iskolát működtettek, az udvarán tanítói lakással, a református parókia melletti telken.

1922-ben a településhez tartozó Ezredestanyán (Gyulay tanyán) községi népiskolában folyt az oktatás.

1948-ban a felekezeti iskolákat államosították. Ettől kezdve a nagyvarsányi iskola többször betöltötte a körzeti iskolai feladatokat.

1960-ban központi iskola épült 4 tanteremmel, egy előadóval és szolgálati lakással.

1970-ben a községi tanács az óvodát és a napközi otthont bővítette.

1987-ben a 4 tantermes iskolát további 4 tantermes iskolával (4 tanterem, fizika-kémia előadó, tornaterem, műhelyterem, napközis terem), a közművelődést szolgáló helyiségekkel (200 férőhelyes színházterem, öltözők, kettős funkciójú könyvtár, tárgyaló) bővítették.

1988-ban számítástechnikai terem kialakítására került sor.

1989-ben sportudvar kialakítása történt.

1987. szeptember 1-jétől az Általános Művelődési Központ szervezeti formában látta el a település nevelését, oktatását, művelődését 1996. augusztus 31-éig. A községek szétválása megindította az iskola visszakörzetesítését.

Az 1994-95-ös tanévtől csak egyéni döntés alapján maradtak, illetve iratkoztak be ide tanulók.

1994-ben az ÁMK telkén 3 csoportos óvoda, központi konyha, ebédlő megépítése történt, átjáró folyosóval összekapcsolva az ÁMK épületével.

A nagyvarsányi iskola vezetői feladatait ellátták:

- Bartha László (1948–1950)
- Görbedi Miklós (1950–1952)
- K. Szűcs József (1952–1953)
- Kiss Sándor (1953–1959)
- Dienes István (1959–1961)
- K. Szűcs Jolán (1961–1963)
- Sárréti Géza (1964–1967)
- Molnár Tibor (1967–1982)
- Szűcs Gyuláné (1982–1987)
- Szűcs Gyula (1987–2003)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Vincze Ferencné (2003–2015)
- Szűcs Istvánné (2015–2016)
- Szilágyiné Topolánszky Tünde (2016–)

Az óvoda történeti áttekintése (1961 - 2008)

1961. június 1-től kezdődött Nagyvarsányban az óvodai nevelés, az 1929-ben református egyházi iskolának készült épületben. 1961 előtti 2-3 évben már nyári óvodát is szerveztek ebben az épületben. Ebből az időszakból maradt berendezéssel és játékkészlettel kezdődött az óvodai nevelés. A munkáltatói jogkört az Általános Iskola igazgatója látta el. Az induló gyermeklétszám 25 fő körüli volt, amely fokozatosan emelkedett.

Két csoportszoba állt a gyermekek rendelkezésére, mindkettő olajos padlóburkolatú volt. Az egyik csoportszobában a délelőtti tevékenységet végezték, a másikban pedig a pihenést, amely szalmazsákokon történt.

1961 szeptemberéig a gyermekek lócán étkeztek szalmazsákokról. Ekkor kaptak asztalokat, székeket.

A gyermekek étkeztetése saját konyhából történt, ahol a tűzhely téglából rakott lábakon állt. A főzést egy személy végezte, akinek délelőtt 2 órában a dajka segített. Víznyerési lehetőségük az épület előtt lévő közkútból volt. Téli időszakban a fűtés vaskályhával történt.

1967-ben a Nagyvarsányhoz tartozó 2 km távolságban lévő Szabadság-tanyán is megkezdődött az óvodai nevelés 1 csoporttal, 1 óvónővel, 1 dajkával, s szintén 1 szakácsnővel. Kihasználhatlansága miatt 2 év után felszámolták, s a nagycsoportos korú gyermekeket az iskolásokkal együtt hozták autóbusszal az itteni óvodába.

1973-ig egy óvónő vezette a vegyes gyermekcsoportot, a munkáját egy dajka segítette. Az étkeztetésvezetői teendőket is az óvónő végezte a napközitthon beindulásáig /1968/. Egyre jobban növekedett az igény az óvodai elhelyezésért, ezért szükségessé vált a bővítés. Az óvodával közös udvaron lévő szolgálati lakás átalakítása - amely 1959-ben épült – bizonyult a legjobb megoldásnak, mivel a pedagóguscsalád 1973 nyarán saját lakásba költözött. Új gyermekszobabútorral látták el az új csoportszobát, amelyet szeptembertől a nagycsoportosok vehették birtokukba. Így szeptembertől 2 csoportos lett az óvoda – 1 nagy és 1 kis-középső – s ennek függvényében 3 főre emelkedett az óvónői létszám, a dajkái pedig kettő főre. Az étkezések idejére azonban átjártak a gyermekek a másik épületben számukra berendezett ebédlő helyiségbe. Megfelelő mennyiségű szék hiányában viszont minden étkezéshez hozták a gyermekek magukkal a székeket, s utána vitték vissza a csoportszobába. Mivel fokozatosan emelkedett az óvodás gyermekek száma, és a napközi ellátást igénylő gyermekek száma is, így a konyha bővítésre szorult, mivel az óvoda épületének folytatásaként kialakított épületrészben történt a főzés az iskola részére is.

1975-ben került sor a bővítésre, amely miatt az óvoda a nyár folyamán a napköziben működött. A konyha bővítésével egy időben történt a folyóvízes mosdók kialakítása és az angol wc-k beszerelése is a gyermekek számára.

1975-től 1981-ig történő időszakban összesen 13 óvónő, közülük 7 képesítés nélküli dolgozott egymást váltva a gyesen töltött szabadságok miatt.

1981-ben a körzetesítési láz óvodánkat is érintette, az akkori igazgató közbenjárásával sikerült önállósítani óvodánkat a kisvarsányi és gyürei tagóvodákkal. A három óvoda függetlenített intézményként 1991-ig működött, közben óvónői létszámunk 5-re emelkedett, s nem csökkent a vezetői státusz megszűnésekor sem. Ennek érdekében 5-en három csoport működését végezték, s munkáltatójuk az Á.M.K. igazgatója lett.

Mivel az egyház a rendszerváltás után az épületet visszaigényelte, az akkori Polgármester Asszony, Szűcs Ilona pályázatokon nyert támogatásokból és a kárpótlás összegéből megkezdte 1993. júliusában Gondozási Központként nyilvántartott épület építését, melyet 1994. július 25-

PEDAGÓGIAI PROGRAM

től birtokba vehettük. Ebben az épületben helyet kapott 3 csoportszoba és 2 vizesblokk, valamint az iskola részére egy ebédlő helyiség és egy konyha.

Többcélú intézmény (2008 - 2020)

A 2008-as év fordulópontot jelentett az óvoda és az iskola számára. Újkenézzel társulva létrejött a Nagyvarsány-Újkenéz Általános Iskola és Óvoda, Nagyvarsány központtal. Az óvoda és az iskola intézményének egy vezetője lett Vincze Ferencné igazgatónő, helyettese Szűcs Istvánné.

A társulás megszűnését követően, a tanévtől az iskola Nagyvarsány Magyar Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda néven működött tovább, a vezetők személye nem változott.

Vincze Ferencné vezetése alatt 2012. szeptember 1-jétől az iskola fenntartója a Kisvárdai Református Egyházközség, az intézmény a Kisvárdai Református Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium tagintézménye lett, amely Nagyvarsány település egyetlen köznevelési intézménye. A fenntartó képviselője: Csiszár Ákos.

Az intézmény igazgatója:

Balogh Sándor. A nagyvarsányi tagintézmény vezetője: Vincze Ferencné.

2014/2015. tanévtől a fenntartó képviselője Százvai László lett, a tanév II. félévétől az intézmény igazgatói feladatait Ivánné Nagy Erzsébet Bernadett látta el.

2015 szeptemberétől a nagyvarsányi óvodai tagintézmény vezetője Nyitrai Gáborné. Az iskolai tagintézményt 2015. március 31-ig, Vincze Ferencné vezette. Vincze Ferencné váratlanul bekövetkezett halálát követően, a nagyvarsányi tagintézmény vezetésével Szűcs Istvánnét bízták meg.

Az intézmény közvetlen irányítását 2016. július 1-től Szilágyiné Topolánszky Tünde igazgatóhelyettes látta el.

2017. szeptember 1-től az intézmény fenntartója a Nagyvarsányi Református Egyházközség lett. Az intézmény neve: Nagyvarsányi Református Általános Iskola és Óvoda. Az intézmény vezetésével Szilágyiné Topolánszky Tündét bízták meg.

AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A kereszteléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

Jézus Krisztus missziói parancsa: "...tegyetek tanítványokká minden népeket..." (Mt 28,19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelésekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, "hogya majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt".

A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat. A keresztyén pedagógusok elfogadják a gyermekek különbözőségét azokra építve, adják át tudásukat, ugyanakkor az elfogadást az együvé tartozást magatartásával is tanítja.

Intézményünk feladatának tekinti az általános iskolai nevelés és oktatás keretében, hogy tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek alapjainak

PEDAGÓGIAI PROGRAM

elsajátítása révén azok tisztelőjévé, a haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.

Az intézmény feladata, hogy református tanulóit egyházunk hitvalló tagjává, a nem református tanulóit-vallásuk szabad gyakorlása mellett-saját felekezetük és az ökumenikus értékek megbecsülésére nevelje.

A Nagyvarsányi Református Általános Iskola és Óvoda és fenntartója nyitott a családok partnerségére, a hátrányos helyzetű gyerekek befogadására, a civil szervezetekkel való együttműködésre a református egyház normái, az egyházközség által preferált értékek mentén.

A református iskola úgy tudja elérni fenti nevelési céljait, hogy

- Megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival.
- A hiteles krisztus követés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja. Hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít.
- Növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét.
- Növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára.
- A kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonnyá teszi őket a szépre.
- A reál és humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét.
- Gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat.
- Megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út.
- Rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A fenti célok elérése érdekében református köznevelési intézményünknek az a feladata, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.

A hittanórákon és az istentiszteleti alkalmakon kívül a nevelés-oktatás valamennyi színterén, a közösségi alkalmakon törekszünk a hitélet és a tanulás-tanítás összhangjára. Ennek érdekében az iskolai élet megszervezésében a következőket alkalmazzuk:

- a tanítási hetek áhítattal kezdődnek
- a kötelező hit-és erkölctan és az egyházi énekóra beépül az órarendbe
- megemlékezünk iskolai keretben vagy gyülekezeti közösségben az egyházi ünnepekről
- a tankönyveket a Református Pedagógiai Intézet ajánlásai alapján választjuk meg
- a magyar, a történelem, az ének helyi tantervekben a bibliai ismeretek is helyet kapnak.

Pedagógiai alapelvek, értékek

A magyar református iskolák nemes hagyományaihoz hű, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelés.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Olyan fiatalok nevelése, akik képesek lesznek majd a teremtett világot, a természeti és társadalmi környezetüket megismerni, védeni és formálni, akik tudnak élni jogaikkal és teljesítik közteljeszeteiket.
- Célunk, hogy iskolánk hozzájáruljon a tanulóink személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához, segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását.
- Feladatunk, hogy kialakítsuk tanulóinkban a társadalmi együttéléshez, az önműveléshez, a munkavégzéshez, a testi és lelki fejlődéshez, valamint a továbbtanuláshoz szükséges alapvető képességeket és készségeket.
- Gondoskodnunk kell a különböző képességű, illetve eltérő ütemben fejlődő tanulók egyéni fejlesztéséről, a tanulók egyéni képességeit és a tananyag kiválasztását figyelembe véve, a differenciálás és az új tanulászervezési eljárások, hatékony tanítási módszereket (kooperatív óra, projekt, témahét stb.) alkalmazva.
- Isten minden embert a saját képmására, de csodálatosan egyedinek teremtett. Ennek szellemében vállaljuk fel a sajátos nevelési igényű tanulók integrált iskolai nevelés-oktatását a tanulói képességet vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye figyelembevételével, a szeretet, az elfogadás elve alapján.
- Isten különböző kegyelmi ajándékokat adott az életünkbe. Nem mindenkinek egyformán adva, de mindenkit egyformán fontosnak tartva. Ennek szellemében vállaljuk a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelését.
- A Nagyvarsányi Református Egyházközség Gyülekezetének utánpótlás nevelése, olyan iskolai gyülekezet kialakításának segítése, ahol a tanulók a bibliai ismeretek, egyházi énekek elsajátítása mellett a keresztyén közösség egymásért felelős, szolgáló, hitüket megtartó tagjaivá válnak.

Általános Iskola nevelési- oktatási alapelvei összhangban állnak a Nemzeti köznevelési törvény alapvetéseivel.

- Az iskola keresztyén szellemiségével, - a történelmi és kulturális értékek megismerésére, befogadására, a nemzeti hagyományok, ünnepek ápolására nyitott - gyermekek nevelését vállalja.
- Az iskolába járó, bármely felekezethez tartozó tanuló számára – a szereteten alapuló, gyermekközeli, befogadó légkört biztosítunk,
- A hitoktatás lélekemelő erejére támaszkodva alapozzuk meg a gyermekek hitét, erkölcsi tartását.
- A barátságos légkör alapja a pedagógusok és alkalmazottak, egymás iránti tisztelete és nyílt, őszinte viszonya.
- A szülői házzal, a nevelő és oktató munka hatékonysága érdekében - nevelési célzatú - szoros és rendszeres kapcsolatot ápolunk.
- Szilárd alapismereteket nyújtva – biztosítjuk az 1-8. évfolyam tanulói számára a képességeik és igényük alapján történő továbbtanulást.
- Az óvoda és iskola élő kapcsolata révén – a zökkenőmentes és örömteli iskolába lépést szolgáljuk.
- Az 1-4. évfolyamon lehetőleg két tanítóval történő nevelés-oktatás szolgálja a családi légkört, a biztos alapismeretek elsajátítását.
- A magas színvonalú nevelői munkát, a tantárgyak által nyújtott lehetőségeket gazdagabbá tesszük - a keresztyén értékek közvetítésével.
- A 3. évfolyamtól kezdődő angol idegen nyelvi oktatásunk célja – a tanulók képessége és szorgalma alapján az alkalmazható nyelvismeret mellett a legtehetségesebb tanulóink számára – az alapfokú nyelvvizsga megszerzésére való felkészítésének a biztosítása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A tanulóiban rejlő sokszínű, gyakran fel nem fedezett tehetséget – tanórán kívüli programok, gazdag szakköri kínálat, versenyekbe való bekapcsolódás lehetőségének megteremtésével segítjük, erősítjük.
- A hátrányos helyzetű vagy egyéni fejlesztést igénylő tanulókat fejlesztő pedagógus bevonásával, mentorálással segítjük.
- A tanulók környezet- és egészségtudatos szemléletét fejlesztjük a tanulmányi séták, kirándulások megvalósításával.
A tudás - és kompetencia alapú oktatás egészséges arányának megteremtésével segítjük a tanulók motiválását, a tanulás eredményességét.
- Az egyházi – iskolai- és osztályközösségekben rejlő értékek segítségével biztosítjuk az iskolába járó tanulók számára a tartalmas diákéletet, az összetartozás, az empátia, a társadalmi szolidaritás kialakulását.

Olyan alapértékeket és tudást közvetítünk a tanulók felé, olyan alapkészségeket és kulcskompetenciákat alakítunk ki, mellyel felkészítjük tanulóinkat a továbbtanulásra, a folyamatos önképzésre, a saját életének irányítására, a későbbiek során az élethosszig tartó tanulásra.

Folyamatos feladatunk a gyermeki személyiség pozitív irányú alakítása, a tanulói morál kialakítása, a hagyományok, nemzeti és egyházi ünnepek megismerése, átörökítése.

A felelősségérzetüket és környezettudatos szemléletüket folyamatosan tudatosítanunk kell a természeti, társadalmi, emberi környezet alakításában.

Az egyéni talentum felismerése, tudatosítása, fejlesztése, az önismeret, önnevelés képességének kialakítása – a pedagógus közösség alapvető kötelessége.

Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai céljai

Az iskola célja, hogy a családdal együttműködve :

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjön bennük a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaikra bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Célok az alapfokú nevelés – oktatás az 1-4. évfolyamon

- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot;
- vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az intézményi tanulás tevékenységeibe;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- tegye fogékonyá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az intézmény adjon teret a gyermek játék- és mozgás iránti vágyának;
- az intézmény segítse a gyermek természetes fejlődését, érését;
- a tanuló merje kifejezni és felvállalni érzelmeit;
- legyenek nyitottak a Szentírás által közvetített egyetemes értékek befogadására, törekedjenek megtartására;
- az intézmény a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket, kulcskompetenciákat fejlesszen;
- társas kapcsolataikat hassa át az egymás iránti szeretet és tisztelet, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kulturált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal, segítsék a rászorulókat;
- szeressék és óvják természeti környezetüket;
- az olvasás iránti kedv felkeltésének, fenntartásának motiválása,
- mélyrehatóan alapozzuk meg az alapkészségek elsajátítását; - olvasás, írás, természetismeret, matematika – területén – az egyéni tanulói képességek figyelembevételével;

Célok az alapfokú nevelés – az 5-8. évfolyamon

- folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését;
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, a tanulók egyéni képességeit és eltérő érését, érdeklődését;
- vegye figyelembe, hogy a 10 -12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz;
- vegye figyelembe, hogy 12 – 14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás, de ez eltérő ütemű lehet;
- az alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra;
- a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására;
- magas színvonalú és sokrétű ismeret átadással fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását;
- a tanítási – tanulási folyamat strukturált tudást közvetítsen: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás és magasabb művelleti szintű alkalmazás képességének a megalapozásával;
- tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a humánus magatartás mintákat, pozitív szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben hitben élő művelt emberré, gazdag személyiséggé, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak;
- legyenek nyitottak a Szentírás által közvetített egyetemes értékek befogadására, törekedjenek megtartásukra;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- nyelvtanulás során merjenek idegen nyelven (angol) kommunikálni, táguljon világképük, személyiségük fejlődjön;
- szeretnénk, hogy elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló emberekké váljanak tanítványaink;
- a személyiségfejlesztés céljait szolgálja a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarat- és testi, a nyelvi-kommunikációs, a matematikai, a természettudományos; a történelmi, társadalmi, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus kapcsolathoz szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritás érzését, empátiáját;
- a keresztyén nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem és igazságosság;
- a pedagógiai munka középpontjában tehát az egyénre szabott fejlesztés álljon;
- a képességük szerinti tárgyi tudás mellé a gyermekek szerezzék meg mindazokat az együttműködési, kommunikációs képességeket az alapjait is, amelyek segítségével tudását önmaga és a mások számára hasznosítani tudja;
- indítsuk el a tanulót a reális önértékelés igényének a megalapozásában, az egészséges önbizalom és a kockázatvállalás bátorságát szorgalmazzuk, de ne a társának a kárára érvényesítse;
- a „tanulás tanulása” és az önálló ismeretszerzés képességének igényét minden gyermek számára próbáljuk tudatosá tenni,
- az informatika alkalmazása, a digitális írástudás elterjesztése és az idegen nyelv tanulása iránti igény fejlesztése is járuljon hozzá az alpműveltség kialakításához;
- ismerje és alkalmazza a közösségi együttélés pozitív magatartásformáit, az osztály, iskolai, gyülekezeti közösségekben;
- személyiségében törekedjen, hogy humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív, toleráns legyen;
- támogassuk, hogy alakuljon ki a saját hatékony tanulási stratégiája, célszerűen alkalmazza a tanulási módszereket;
- A nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése, önálló intézményi innováció megvalósítása.

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai

Feladatok a nevelés-oktatás az 1-4. évfolyamon a pedagógiai munka középpontjában a egyénre szóló fejlesztés törekvése álljon;

- a kompetencia alapú oktatás kiterjesztése, az ismeretközlés és kompetenciafejlesztés egységes arányát figyelembe véve;
- élet közeli tanulási környezet kialakítása, mely szemléltetésre, tapasztalatszerzésre épül;
- a tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségre törekvés tevékenység rendszerének megismertetése;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása legyen;
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített motivációval fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzelmi világának gazdagodását;
- alapozza meg a tanulási szokásokat és módszereket;
- támogassa az egyéni képességek kibontakozását;
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit is;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak;
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítse meg a pozitív magatartásformákat, szokásokat;
- a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését;
- a játékosság gazdag eszköztárának biztosítása a nevelő – oktató munkában – az iskolába belépő gyermekeknek;
- a teremtett világ, a természeti, társadalmi környezetünk megismerése, védelme iránti kíváncsiság felébresztése;

Feladatok a nevelés-oktatás az 5-8. évfolyamon

fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek;

- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben fejlessze a tanulók hitét, önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, empátiáját, toleranciáját;
- olyan helyzeteket kell teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét, amely a keresztyén pedagógiának alapjául szolgál;
- tudatosítani kell a tanulóknál a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit – elsősorban az önkormányzatiság területén (DÖK);
- tisztázni az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- vállalja vallását, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse a Európához való tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztesse más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét; - elsősorban a szűkebb környezetén belül;
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatának elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek megismertetése;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a tanulók kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minősítéséről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az infokommunikációs technikákat;
- alakuljon ki a folyamatos tanulásra, önképzésre, képzésre való igény, mely az élethosszig tartó tanulás alapja.

Feladatunk:

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a Kárpát-medence, különösen a környező országokban élő magyarság életének megismerése, az Európához tartozás erősítése,
- a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése,
- teljesítmény növelésére sarkalljuk tanítványainkat, hogy az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő legyen.

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai 1-8. évfolyam

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az intézményi tanulás tevékenységeibe;
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele;
- az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- az egész napos nevelés és oktatás - egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességeihez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulóknak a pihenés, a kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét;
- a kreativitás fejlesztése - az egyéni képességek figyelembe vételével az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának, a Szentírás történeteivel, értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- a 16 óráig tartó foglalkozások és tanulószobai foglalkozások elősegítik a tanulók felkészülését, a tehetségnevelést, egyéni megsegítést;
- a kortárs kapcsolatok megerősítésével; a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtásával;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat; projekteket, projekt napokat, témahetet, téma napokat;
- növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). az intézmény épít a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre;
- a tanulók megszerzett tudásukat valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák, döntés képességüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik;
- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket, mérési – értékelési programot;
- alkalmazzuk a tanuló-megismerési technikákat, módszereket és eszközöket;

Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei

- minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat;
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, valamint a tanulók egyéni képessége;
- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása;
- a mentális képességek céltudatos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, gyakoroltatásával;
- az intézményi tanulás folyamatában a gyakorlat központúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül;
- az IKT eszközök használatának elsajátítása;
- a diagnosztikus és formatív mérések mérőeszközeit intézményi szinten készítjük el, illetve választjuk ki, a szummatív tesztek elkészítéséhez megyei illetve országos standardizált mérőeszközöket alkalmazunk;
- az SNI tanulók sérülés specifikus fejlesztésének, egyéni haladásának biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján;

Sikerkritériumok

Nevelési céljainkat, feladatainkat megvalósultnak tekintjük ha:

- Sikerül tanulóinkkal elsajátíttatnunk a helyi tantervben továbbhaladási feltételként meghatározott ismeretanyagot, fejlesztjük az adott életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő kulcskompetenciákat, képességeket, készségeket, gondolkodási műveleteket, a kulturált magatartási szokásokat.
- Nem következik be nagymértékű csökkenés a tantárgyi tanulmányi eredményekben, a különböző szintű és tartalmú versenyeken elért eredményekben.
- Javulnak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbhaladási mutatói.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A közvetlen illetve közvetett partnerek körében végzett, az iskola működésével, eredményességével, hatékonyságával kapcsolatos elégedettségi vizsgálatok tapasztalatai nem mutatnak tartósan negatív tendenciát.
- Különböző pénzügyi források, pályázatok igénybevétele, megszerzésével biztosítani tudjuk a hatékony nevelő-oktatómunka, a tanórán kívüli tevékenységi formák, a szabadidő hasznos eltöltésének személyi tárgyi feltételeit.
- A felzárkóztatásra szoruló gyermekek fejlesztése az iskolai mérőprogrammal alátámasztva fejlődést mutat, illetve nem mutat negatív irányt.
- Felderítjük tanulóink veszélyeztetettségének okait és megtaláljuk a segítségnyújtás leghatékonyabb módját.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek a közösség tagjaivá válnak – a pedagógiai segítségnyújtás révén.
- A mérési program alkalmazásával – a célirányos, tervszerű fejlesztést valósítjuk meg.
- Szülők, tanulók, nevelők együtt tudnak működni, a konfliktusokat, vitás helyzeteket kompromisszumra törekvően oldjuk meg.
- Nem növekszik az iskolai balesetek száma.
- Sikerül gazdag programkínálattal élnünk a gyermekek felé.
- Nevelési szintjük pozitív irányultságot vesz.
- Hitükben erősebbé válnak, magatartásuk megfelel az egyházi szellemiségnek.
- Sikerül felhívni a tanulók figyelmét az egészségtudatos magatartásra, egészséges napirendre.
- Az egészséges táplálkozás kialakításának elindítása – a konyhai menza kínálatának egészségesebbé tételével.
- A családi életre nevelés hangsúlyosabbá tétele (osztályfőnöki órán, hittanórán, projekteken, szakkörökön, bibliai és egyéb táborok alkalmával).

Az iskolai nevelő –oktató munka tartalmi szabályozása a 110/2012.Kormányrendelet Nemzeti Alaptanterv alapján

Az új NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatói szakaszokhoz kapcsolódnak.

Fejlesztési területek - nevelési célok:

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- az 1-4. évfolyamon tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedés elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülés segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- A kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelem, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között.

Ezt a magatartást jellemezze:

- a törvénytisztelet,
- az együttélés szabályainak betartása,
- az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete,
- az erőszakmentesség,
- a méltányosság.

Az iskola megteremti a lehetőségét annak, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és biztosítja a honvédelmi nevelést.

Fejlődjön ki a tanulóknál a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra, amelyet a közügyekben való részvétel megkíván.

A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.
A tanuló kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak fejlesztése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóknban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakulásában. A környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi-lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,
A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- A káros függőséghez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóknban, saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.
- A környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A tanulók életkorához igazodva átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képessé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartás módokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusával,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett média jellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása:

Minden pedagógus teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;
Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;
- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek:

Az iskola, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életesélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra kell, hogy épüljön. Cél a személyiségfejlesztő tanítás.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátítása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében;
- kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket;
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált céljelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógus feladata:

- A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenség értelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.
- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteni a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.

Kulcskompetenciák, a kompetenciaalapú oktatás pedagógiai feltételrendszerének kialakítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, a változások irányát és tartalmát cselekvően lesznek képesek befolyásolni.

A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.

A tanulási területeken átívelő általános kompetenciák, azokat jellemzői egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelés-oktatás folyamán alakulnia kell a gyermekek személyiségének, vagyis szükséges, hogy átéljék emberi méltóságukat, szabadságuk következményeként a felelősséget.

Nem beszélhetünk addig a személyiségfejlesztésről, amíg nem biztosítjuk az alapvető készségek, képességek fejlesztését. Tudatában kell lennünk annak, hogy a személyiségfejlesztést csak a szülőkkel együtt tudjuk megvalósítani; illetve annak, hogy a gyerekekre hatnak az iskolán kívüli közösségek is.

A személyiségfejlesztés feladatait a következő területekre bontva adjuk meg, összhangban a pedagógiai program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT-ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

- Az értelem művelése
- Segítő életmódra nevelés
- Egészséges és kulturált életmódra nevelés

Az egyes területekhez a következő konkrét feladatok elvégzését látjuk fontosnak:

- Az értelem művelésénél fontos a megismerési vágy, a felfedezési vágy, a játékszeretet és az alkotásvágy fejlesztése. Ezzel egyidejűleg fejlesztenünk kell a tanulási képességeket is: a kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást, mindezt a következetes kompetencia alapú oktatáson keresztül.
- A segítő életmódra nevelés a keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését jelenti. Az igazon, a jón, a szépen, nyugszik, példát maga Jézus adott:

"Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek."/Jn. 13: 15/

Jézus példájának megismerése és elfogadása fokozatosan történik. Először a gyerekeknek el kell sajátítani a keresztyén viselkedés alapvető szabályait, meg kell érteniük a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét. Olyan iskolai életrendet kell kialakítanunk, amely a

PEDAGÓGIAI PROGRAM

hétköznapi életben elősegíti, hogy a tanuló megtapasztalhassa a kölcsönös megértés, együttérzés, segítőkészség előnyeit, hiányuk következményeit. A közvetlen megtapasztalás mellett nagy szerepük van a közvetett hatásoknak élményeknek is (élő és történelmi személyek; a szentírás alakjai, példázatai, eseményei; irodalmi hősök, csoportok).

Ahhoz, hogy a jézusi ember szokásait ki tudjuk alakítani, szükséges olyan légkörnek a megteremtése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak. Fontos az élményszerű, pozitív minták felkínálása személyes példamutatással, irodalmi, bibliai, történelmi szereplők tetteinek, magatartásainak átélési lehetőségével; a negatív, antiszociális minták hatásának a csökkentése.

Meghatározó a pozitív érzelmi légkör kifejlesztése és fenntartása az osztályokban, a tantestületben, az iskolában, amelyben úgy a tanulók, mint a pedagógusok biztonságban és jól érzik magukat.

A segítő képesség fejlesztéséhez az iskolának fel kell kínálni a segítség sokféle lehetőségét és módját

Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen kell élnie a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulás, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább havonta egyszer részt vehessenek olyan tevékenységben, amely a segítő együttműködés által valósul meg.

Egészséges és kulturált életmódra nevelés

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből és lélekből áll. Feladatunk tehát úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg-lelkileg egészségesek legyenek. Közvetve vagy közvetlenül, minden tevékenységünkkel ezt kell elősegíteni.

Mindezt a közösségben, a közösség által kívánjuk elérni. Ezért célunk az iskolai formális közösségek fejlesztése.

Ennek érdekében feladatunk:

- hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén egyaránt – a gyerekek szeretete hassa át,
- hogy meglássuk, megláthassuk és továbbfejlesszük a gyermekek személyiségében rejlő értékeket,
- hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzon olyan kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja,
- hogy tanítsuk meg őket az egyéni és csoportos versenyzésre,
- hogy elsősorban személyes példamutatással neveljük gyermekeinket,
- hogy lehetőségeink szerint a gyermekek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő változatos programokat, tevékenységi formákat,
- hogy kiemelten hangsúlyt fektessünk a kulcskompetenciák fejlesztésére,
- hogy a szülőkkel olyan szemléletben tudjunk együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Alapfogalmak

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Mi az egészség?

- Testi, lelki, szociális jóllét állapota, nem a betegség hiánya
- Alkalmazkodóképesség a környezet változásaihoz
- Összhang a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségek között.
- Kitejedése az egyén társadalmi integrációjától is függ (család, iskola, más közösségek)

Egészségnevelés:

A tanulók egészségkultúráltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenység kialakítása, amely az ismereteket aktív magatartássá formálja.

Egészségfejlesztés:

Magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit.

Az egészségnevelés célja:

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk őket az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre.

Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

Az egészségnevelés alapelvei:

a szellemi, a testi és a lelki nevelést egyformán fontosnak kell tekinteni

- tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység
- kiterjed minden tanulóra
- résztvevője az intézmény minden dolgozója
- helyes cselekvésre serkentő
- segíti az „egészséges intézményi légkör” kialakulását
- személyiség megerősítése

Egészségnevelés fejlesztés területei:

Testi nevelés:

- személyi higiéné
- környezet higiéné
- környezetvédelem
- testnevelés- és sport – több mozgás
- egészséges táplálkozás
- balesetek megelőzése
- elsősegélynyújtás
- időben orvoshoz fordulni – szűrővizsgálatok
- megelőzésre nevelés
- biztonság igénye
- szexuális nevelés
- életkorral járó biológiai sajátosságok

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Pszichohigiénés nevelés:

Egészséges életvezetés

- napi és heti életritmus
- alvás, tanulás, munka, játék
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak
- fogyasztói szokások
- pozitív értékrend kialakítása
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálása – belső harmónia

Stressz elhárítás

- apróbb sikertelenség elviselése
- konfliktusok megoldása, problémamegoldás
- önismeret, éntudat
- dönteni tudás

Deviancia megelőzése

- szenvedélybetegségek megelőzése
- dohányzás-, alkohol-, drogtagadás
- társas kapcsolatok egészségi, etikai kérdései

Érzelmi nevelés

- az életkorral járó pszichohigiénés életmódi tennivalók
- érzelmeket felismerni, kifejezni saját erőnyeit, gyengéit felmérni, érzéseket kezelni
- empátia-képesség fejlesztése, segítőkészség, felelősségérzet, akaraterő fejlesztése

Szociális higiénés nevelés:

Kedvező társas kapcsolatok építése, fenntartása

- barátságok kialakítása
- kommunikáció fejlesztése
- kreativitás, aktivitás, együttműködés, vitakultúra fejlesztése, megtartása
- etika, érték szabályok kialakítása, korlátokat felállítani és elfogadni (házirend)
- szerepfeszültségek feloldása, érintkezési zavarok megelőzése
- társadalmi izoláció megelőzése (hátrányos helyzetűek)
- társadalmi támaszok (gyülekezet, család, barát) fontossága, előnyei

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

*„Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok”
Jn, 13,35*

A közösségfejlesztést nem lehet szűkíteni egy tanóra. **Fontos a tanórán kívüli foglalkozásokon** (kirándulás, tábor, szakkörök, gyülekezeti alkalmak...) törekedni a közösség formálására, a pedagógus irányításával, aki példaként áll a diákok előtt; s csak akkor tud sikeresen közösséget formálni, ha ő is közösségi ember. Ezért fontos, hogy a nevelőtestület is közösséggé váljon.

Feladataink:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető normáit, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- A közösségben találja meg szerepét, helyét.
- Tanítsuk meg a konfliktusok kezelésére, megoldására.
- Tanítsuk meg társai elfogadására, tiszteletére.
- Tapasztalja meg, és tudatosítsa, hogy a közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van a személyisége formálódásában.
- Tudjon utat találni, eligazodni az emberi kapcsolatok, közösségek világában. Tudjon beilleszkedni a kisebb közösségekbe (osztály, csoport), de legyen nyitott a nagyobb közösségek irányába (iskola, egyház).
- Sajátítsa el a sérült, és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alapozzuk meg a nemzettudatot, mélyítsük el a lakóhely, a közvetlen és tágabb környezet megismerését; a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.
- Ösztönözzük a hagyományok (családi, iskolai, nemzeti) feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

A közösségfejlesztés tanórán kívüli színterei

Hagyományőrző tevékenységek, ünnepeink:

Minden tanév folyamán iskolai ünnepélyt vagy megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor:

- a tanév nyitásakor,
- október 6-án, az aradi vértanúk emléknapján
- október 23-a, nemzeti ünnepünkön
- október 31-én, a Reformáció ünnepén,
- január 22-én, a magyar kultúra napján
- február 25-én, kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapján
- március 15-én, nemzeti ünnepünkön
- április 16-án, a holokauszt áldozatainak emléknapján
- június 4-én, a Nemzeti Összetartozás Napján

Iskolánk református jellegéből adódóan a tanévnyitó- és tanévzáró-ballagás alkalmain, valamint egyházi ünnepeinken (reformáció ünnepe, karácsony, húsvét, pünkösd) istentiszteleten veszünk részt.

Diákönkormányzat A tanulók részvételi jogainak gyakorlására létrehoztuk a diákönkormányzatot.

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művészeti, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A

PEDAGÓGIAI PROGRAM

legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. A szülők által finanszírozott tanulmányi kirándulás nem kötelező a tanulók számára.

Ezeket a programokat csak akkor lehet a tanítási napok terhére megszervezni, ha részei a Pedagógiai Programnak.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidős hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Könyvtár

Az iskolában működik a települési könyvtár, mely az iskolai feladatokat is ellátja, ezzel segítve a tanulók egyéni tanulását, önképzését. Az intézmény dolgozói és a tanulók térítésmentesen használhatnak.

A könyvtár működési szabályai, feladatai, rendje:

A könyvtár feladata a tanításhoz és a tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtése, feltárása, nyilvántartása, őrzése, gondozása, e dokumentumok helyben használatának biztosítása, kölcsönzése, valamint tanórai és tanórán kívüli foglalkozások tartása.

A könyvtári szolgáltatás igénybevételének lehetőségeiről a könyvtárban tájékozódhatnak az intézmény dolgozói, a gyermekek és azok csoportjai.

Hitéleti alkalmak

Hétkezdő áhítatok (1-8. évfolyam), istentiszteleti alkalmak.

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

NEVELŐTESTÜLET

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

AZ 1-4.ÉVFOLYAMON

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Családias légkör kialakítása, szokásrendek kialakítása, a Házi rend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása, az osztályközösség kiépítésének megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása, szülőkkel való kapcsolattartás, önkiszolgálás megszervezése, szabadidős tevékenységek szervezése, a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása;
- Az önkormányzó képesség kialakítása 4. osztályra bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása;
- Fő fejlesztési irányok: az elkülönült évfolyam közösségek egymáshoz közelebbi kapcsolatba hozása.

AZ 5-8.ÉVFOLYAMON

- Az önkormányzás képességének kialakítása, aktív részvétel a DÖK munkájában, a közösség egyéni arculatának hagyományok ápolása, ügyeleti rendszer kiépítése, viselkedési normák betartása (Házi rend), vitakészség fejlesztése;
- A tanuló ismerje és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélési szabályait. Segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához; Multikulturális képességek fejlesztése. A tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.
- A kulturált beszéd, magatartás csiszolása. Az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉG

- Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskolai nevelő-oktatómunka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyeit, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások és módszerek, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására.

OSZTÁLYKÖZÖSSÉGEK

- A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben a közösségekért végzett munka. A közösségi nevelés fontos része az önkormányzó képesség kialakítása, fejlesztése. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. Cél: jó csoportlégkörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

CSOPORTOK

- A felnőttek és a gyerekek között egyaránt létrejönnek egy-egy rövidebb vagy hosszabb időszakra szóló, egy adott feladat megoldására létrejött csoportosulások, csoportok. Szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján, vagy konkrét feladat megoldására. Igen értékesek ezek a csoportok a közösségfejlesztés szempontjából, hiszen alulról szerveződnek. Jelenlétük és segítségük igen fontos az iskolai munkában.

A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatai

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A pedagógus felelősséggel és önállóan, a tanulók nevelése érdekében végzi munkáját. A nevelő-oktató munka általános és az intézmény pedagógiai programja alapján módszereinek szabad megválasztásával tevékenykedik.
- Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a köznevelési törvény, pedagógiai és szaktárgyi útmutatók, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, a Szervezeti és Működési Szabályzat, a szaktanácsadó/szakértő ajánlásai és az főigazgató útmutatásai alkotják.
- Hivatásából eredő kötelessége, hogy végezze pedagógiai munkáját, fejlessze szaktárgyi és általános műveltségét. Ennek érdekében használja fel az önképzés és szervezett továbbképzés alkalmait. Tanártársaival, a szülőkkel és a tanulókkal való kapcsolattartása során érvényesüljenek a kulturált, pedagógiai hivatást tükröző érintkezési szabályok.
- Egész tanévi munkáját megtervezi, amelyet a munkatervben meghatározott időpontig a munkaközösség-vezetőnek véleményezésre bemutat. Ezen tervet kiegészítéssel, javítással több tanéven át is használható. Tanmenete alapján halad szaktárgyának tanításában. Kétheti óraszámnál nagyobb eltérést jelenti a munkaközösség-vezetőnek, azt a munkaközösség-vezetővel egyeztetve módosítja. (Az 1-4.ÉVFOLYAMON a tanító, a tanmenet elkészítésénél figyelembe veszi az adott osztály fejlődési, haladási ütemét, és a tervet folyamatosan felülvizsgálva, rugalmasan ehhez igazítja.)
- Ellátja a nevelő-oktató munkával szoros kapcsolatban lévő feladatokat, különösen az alábbiakat: a tanítás előkészítése, írásbeli dolgozatok, feladatlapok, munkafüzetek javítása, ellenőrzése, szemléltető-, kísérleti- és munkaeszközök tanításra való előkészítése.
- Köteles tanítványai munkáját folyamatosan ellenőrizni. A félévi és év végi értékeléshez kellő számú, időben arányos eloszlású, különböző ellenőrzési módszereken alapuló érdemjeggyel értékelni, az érdemjegyeket az osztálynaplóba beírni. (Szöveges értékelés az érintett évfolyamokon.)
- A tanulók magatartásáról, neveltségi állapotáról folyamatosan tájékoztatja az osztályfőnököt.
- Ellátja a pedagógusi munkakörrel járó adminisztrációs munkát (haladási-, szakköri, fejlesztési napló vezetése, stb.).
- A munkatervnek megfelelően végzi a felzárkóztató, fejlesztő feladatokat, valamint a tehetséggondozást.
- Részt vesz a munkaközösségek és a nevelőtestület munkájában. E közösségek munkáját arányos, egyéni feladatok megoldásával segíti.
- Szaktárgyával kapcsolatban fogadó órákon és szülői értekezleteken információt ad a szülőknek. A tanulókkal kapcsolatos tapasztalatairól folyamatosan tájékoztatja az osztályfőnököt, rendkívüli esetben az főigazgatót.
- Tevékenysége egészével elősegíti a nevelés-oktatás általános és helyi követelményeinek teljesítését.
- Szaktárgyától függetlenül kötelessége a hivatástudatra, a helyes magyar beszédre és írásra, és általában a kifejezőképesség javítására nevelés.
- Tartsa tiszteltben a tanulók emberi méltóságát.
- Követelje meg magától, munkatársaitól, tanulóitól a pontos, fegyelmezett munkát és magatartást.
- Kötelessége, hogy a tanulók kérdéseire, felvetéseire legjobb tudása, pedagógiai elhivatottsága alapján tárgyyszerű, eligazító választ adjon.
- Köteles megjelenni az iskolai ünnepélyeken és a munkatervben rögzített, egész iskolát érintő rendezvényeken az alkalomhoz illő öltözékben.
- Beosztás szerint ellátja az ügyeleti szolgálatot, helyettesítéseket és felügyeletet.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Munkája során köteles ügyelni szűkebb környezete (folyosó, tanterem) rendjére, tisztaságára, a tulajdon védelmére.
- Óvja tanítványai testi épségét, tevékenyen segítse az egészséges életmódra nevelést. Lássa el a munkavédelmi és tűzvédelmi szabályzatban előírt kötelezettségeit!

Az osztályfőnöki munka tartalma, feladatai

Az osztályfőnököt a munkaközösségek vezetőivel konzultálva – a főigazgató bízta meg, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnöki munka feladatkörei

- Ügyviteli (adminisztrációs) teendők ellátása
- Szervezési, koordinációs feladatok végrehajtása
- Közvetlen nevelőmunka

Az osztályfőnök feladatai

- Az osztályfőnök feladata, hogy céltudatosan összehangolja a nevelési tényezőket, alaposan megismerje a tanítványai személyiségét.
- Tanév elején elkészíti osztályfőnöki éves nevelési tervét/munkatervét, és így biztosítja nevelőmunkája tervszerűségét.
- Az osztály közösségi életének kialakításában és fejlesztésében irányító szerepet tölt be, együttműködve az osztály-diákönkormányzattal.
- Az iskola rendezvényein és egyéb eseményein kötelező az osztályfőnököknek részt venni, felügyelni az osztályát. Akadályoztatása esetén helyettesítéséről az iskolavezetés tájékoztatása mellett és azzal egyeztetve személyesen gondoskodik.
- Rendszeresen elkíséri osztályát az intézmény által szervezett hitéleti programokra, áhítatokra.
- Rendkívüli esetben látogatja osztálya tanítási óráit, szoros kapcsolatot tart az osztályban tanító tanárokkal.
- A fogadóórákat, szülői értekezleteket (évente 2-szer) és lehetséges családlátogatásokat is kihasználva szoros kapcsolatot tart a tanulók szüleivel, eleget tesz a rendeletekben foglalt értesítési és ellenőrzési kötelezettségeinek /érdemjegyek, hiányzások, fegyelmi, meghívók, értesítő/.
- Kellő információval rendelkezik ahhoz, hogy a szükséges esetekben alapos értékelést tudjon készíteni a tanulókról.
- Mind a félévi, mind az év végi magatartás és szorgalom osztályzatok megállapításához elemzi feljegyzéseit, kikéri az osztályban tanító tanárok, tanulók véleményét és ezek alapján dönt az értékelésről.
- Segíti az osztály szülői munkaközösségének munkáját. Szülői értekezleten beszámol az osztály neveltségi és tanulmányi helyzetéről, pedagógiai tanácsokat ad, törekszik az iskola és a család nevelőmunkájának összehangolására.
- Határidőre elvégzi az osztályával kapcsolatos osztályfőnöki adminisztrációs teendőket /napló vezetése, ellenőrzése, októberi, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása/Tanévkezdéssel és befejezéssel kapcsolatos általános és esetlegesen rendkívüli tevékenységeket végrehajtja.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Figyelemmel kíséri, kezdeményezi és koordinálja osztálya tanulóinak a tanórán kívüli és - a meghatározott esetben - iskolán kívüli elfoglaltságait.
- Évente, tanévkezdéskor megismerteti tanulóival az iskolai étellel kapcsolatos baleset- és tűzvédelmi előírásokat és a Házirendet.
- A Házirendben meghatározott módon jutalmazhatja, elmaraszthatja tanulóit.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Különleges bánásmódot igénylő tanulók sajátos nevelési igényű tanulók:

A 2011. évi CXCV. törvény 4. § 25. pontja szerint:

„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékosággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve* és a *vizsgaszabályzatok* adnak eligazítást.

A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóknak is érvényesek.

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programja, helyi tanterv elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK ELLÁTÁSA

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszhetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, amelyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
  - ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
  - cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
  - cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

- a) a pedagógiai programunkban,
- b) a helyi tantervben,
- c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- d) az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
2. a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
4. a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára a:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációja).

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy;

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.
- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápia, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik
  - a tananyag feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
  - egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;
  - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják az eljárásokat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;
  - a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezeteket hoznak

PEDAGÓGIAI PROGRAM

létre, amelyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;

- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, előírt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
  - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
  - alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztályterem belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
  - segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
  - segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek

PEDAGÓGIAI PROGRAM

keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fogalma:

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,”

A beilleszkedési zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés. Pontos meghatározása nehéz, mert a társadalomban sokféle párhuzamos normatíva és elvárásrendszer létezik. Szoros összefüggés van az adott társadalom helyzete, életszínvonala és a normaszegés mértéke, jellege között.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő tanulókat. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanuló beilleszkedési problémái, zavarai a tanuló eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedési zavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, a csavargástól az erőszakos tettekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.

Fel kell figyelnünk:

- az agresszív megnyilvánulásra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra,
- a hirtelen romló tanulmányi eredményre stb.

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az iskola feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javaslat. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a pedagógiai szakszolgálat szakembereivel.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- a felnőttek és a serdülők közötti barátságos viszony kialakításával, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzeteiben bizalommal fordulhat tanítójához, tanáraihoz;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmény támasztással;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a szülőkkal való rendszeres kapcsolattartással;
- az egy osztályban tanító tanárok együttműködésével, egységes nevelési elvek alkalmazásával;
- az osztályközösség segítő erejének mozgósításával;
- közös iskolai és iskolán kívüli programok során a peremhelyzetű tanulók bevonásával;

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számára szervezett fejlesztő pedagógiai ellátás keretében a tanuló tantárgyi felzárkóztatását a nevelő-oktató munka szakaszának, illetve a tantárgynak megfelelő szakképzettségű pedagógus, készségfejlesztését pedig fejlesztő pedagógus végzi.

A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelése

„kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,”¹

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása iskolánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az iskola egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Alapfeladataink:

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben célirányos *tanulásszervezési eljárások* alkalmazása:

- differenciált tanulásszervezés
- kooperatív technikák
- projektmódszer
- tevékenységközpontú pedagógiák

Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a tanulóknak rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, a szociális kompetenciákat, a kognitív és affektív szférákat.

Ennek érdekében:

- A tanítási órákon alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- Folyamatosan részt veszünk az iskolák számára kiírt pályázatokon, tanulmányi versenyeken, vetélkedőkön.
- A központilag meghirdetett versenyeken túl iskolai keretek között folyamatosan megrendezzük a vers-és prózamondó versenyeket.

HH és HHH tanulók, a gyermek –és ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A gyermek- és ifjúságvédelem hatáskörébe tágabb értelemben beletartozik a gyermek születésétől felnőtté válásáig minden, ami az ő érdekében vele és körülötte, a családban, az iskolában és a társadalom bármely területén történik. Szűkebb értelemben a védelemre szoruló

---

¹ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 14. pont

PEDAGÓGIAI PROGRAM

árva, félárva, környezetében nevelhetetlenné vált vagy veszélyeztetett helyzetbe került, elhanyagolt, lelkileg sérült gyermekek védelmét, nevelését jelenti. A gyermekvédelmi problémák súlyossága alapján megkülönböztetünk veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.

- Hátrányos helyzetű az a tanuló, aki az nevelés-oktatás folyamatában valamilyen oknál fogva hátrányokkal indul. Ha ezek a hátrányok olyan súlyosak, hogy a tanuló személyiségének torzulását idézhetik elő, életmódjának alakulását oly károsan befolyásolják, hogy az a gyermek lelkét, testi épségét is veszélyezteti, ilyen esetekben már veszélyeztetettség alakul ki. Ha a hátrányos helyzetű tanulók esetében a hátrányok okait nem találjuk meg, a jelentkező problémákat nem oldjuk meg, vagy nem törekszünk ezek csökkentésére, akkor a hátrányos helyzetűek potenciálisan veszélyeztetett helyzetűvé válhatnak.
- Veszélyeztetett tanuló az, akinek gondozását, oktatását, nevelését, tartását, testi, értelmi és erkölcsi fejlődését bármilyen ok károsan befolyásolja, vagy akadályozza. Ezen tanulók teljesítménye képességei alatt marad, a tanárokhoz és társaihoz való viszonya problémás, magatartás zavarai megnyilvánulnak, ingerlékeny, figyelme szétszórt, túlzottan érzékeny, képtelen a konfliktusok megfelelő kezelésére, értékrendje zavaros, érzelmileg labilis, alkalmazkodási nehézségei vannak, a belső kontrollja gyenge.

A gyermek- és ifjúságvédelem feladata

- a veszélyeztetettség megelőzése,
- a veszélyeztető okok, körülmények, következmények feltárása, megszüntetése,
- a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok speciális védelmének, nevelésének biztosítása.

A leggyakoribb veszélyeztetettségi okok

a család szerkezetéből fakadó nevelési hiányosságok és ártalmak

- az anyagi ellátottságban mutatkozó rendellenességek, pl. nélkülözés, a szülők felelőtlenségéből fakadó nyomor, a gondozatlanság, az elhanyagolt nevelés, az erkölcsi közöny, anyagi elkényeztetés.
- a szülők alkalmatlansága a nevelésre
- Kortársi veszélyeztetettség, negatív életminta, drog, alkohol stb.

A pedagógusok tevékenysége a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatban

Iskolánkban minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, valamint a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.

Az osztályfőnöknek a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát segítő pedagógus mellett kiemelt szerepe, hogy folyamatosan figyelemmel kíséresse osztályában a nehézségekkel küzdő gyermekeket, az igazolatlanul hiányzókat; igyekezzen megismerni minden tanulóját, valamint képességeiket, érdeklődési körüket, jellemüket, családi hátterüket, baráti kapcsolataikat, pályaválasztási terveiket. A veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatos minden változásról tájékoztatja a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát segítő pedagógust, hogy a tanév során közösen kísérhessék figyelemmel a gyermekek életét, hogy szükség szerint jelzéssel éljenek a gyermekjóléti szolgálat felé. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat a szükségleteknek megfelelően kell megszervezni.

Iskolánkban tevékenykedik gyermek- és ifjúságvédelmi munkát segítő pedagógus, aki a következő feladatokat végzi:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- kapcsolatfelvétel a problémás gyerekek, tanulók szüleivel, speciális bánásmód alkalmazása, szükség esetén külső segítők bevonása,
- veszélyeztető okok megléte esetén, egyeztetve az osztályfőnökkel és a **főigazgatóval**, értesíti a gyermekjóléti szolgálatot vagy a nevelési tanácsadót
- tájékoztatást nyújt a tanulók és szülők részére szervezett szabadidős programokról,
- szükség esetén speciális szakembereket von be a munkába
- intézményen belül a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységet koordinálja
- intézményen kívül együttműködés más szakemberekkel

További feladatok

- A személyiség fejlesztésével kapcsolatos feladatok.
- Gyermeki, tanulói jogok érvényesítése (házirend, diákönkormányzat).
- Szülők szemléletformálása, motiválása, bevonása a közös és önálló feladatok megoldásába.
- Szülő, tanuló, iskola együttműködésének segítése.
Együttműködés a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekkel. (családsegítő, rendőrség, védőnő, gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálat, gyülekezetek.)
- Együttnevelés: egyéni különbségekre alapozott nevelés.

Fontosnak tartjuk, hogy szülői értekezleten, fogadóórán az osztályfőnökök és a pedagógusok hirdessék és tudatosítsák az együttműködés területeit!

A segítő intézmények címe és elérhetősége mindig legyen a falújságon!

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében az iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti szolgálatokkal,
- önkormányzattal
- fenntartóval,
- gyermekorvossal, védőnőkkel,
- továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megvalósítását segítő tevékenységi formák iskolánkban

- felzárkóztató foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése érdekében tett intézkedések,
- differenciált oktatás és képességfejlesztés integrációs program alapján,
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulóknak, szülőknek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- iskolai étkezési lehetőségek,
- kollégiumi elhelyezés lehetősége,
- napközis, tanulószobai foglalkozások biztosítása,
- egészségügyi szűrővizsgálatok,
- tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás), a szülőkkel való együttműködés, tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A tartós gyógykezelés alatt álló tanuló

Az a tanuló, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbeteg szakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt a tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

A tartós gyógykezelés miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók számára heti 10 órában egyéni foglalkozás keretében történő felkészítést kell biztosítani.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat (mely 1.-8. évfolyamok küldötteiből áll) munkáját a megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola főigazgatója által megbízott nevelő segíti.

Minden tanítványnak joga, hogy aktív részese és alakítója legyen az iskolai életnek. A tanulók jogait többféle módon gyakorolhatják.

- Közvetlenül – jelzéssel élhetnek az osztályfőnökük felé
Észrevételeiket, javaslataikat – indokolt esetben jelezhetik az iskola vezetője vagy helyettese felé
- A leggyakoribb módja – a tanulók döntési folyamatban való részvételének - amikor az osztályok diákképviselői felé élnek a jelzésekkel, javaslataikkal, problémáikkal.
  - A DÖK vezetők – heti rendszerességgel – megbeszélést tartanak, a diákönkormányzatot segítő tanár koordinálásával, ahol a javaslatot, problémát megbeszélik. Amennyiben a jelzés az iskola vezetésére tartozik, a DÖK vezető továbbítja.
- Az iskolavezetés 2 héten belül – választ ad, vagy intézkedik – a felvetéssel kapcsolatban.
- Az osztály DÖK bizalmi – a DÖK megbeszéléseken elhangzottakról beszámol az osztályközösség felé.

A diákönkormányzat feladatai közé tartozik:

A diákönkormányzat által biztosítja az iskola a lehetőségét, hogy a tanulók összességét érintő ügyekben tájékozódhassanak, valamint azokban a kérdésekben, melyekben a jogszabályok erről rendelkeznek egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák.

A diákönkormányzat éves munkaterv alapján dolgozik. Saját szervezeti és működési szabályzattal rendelkezik. Tevékenysége során törekszik a tanulmányi munka fejlesztésére, közreműködik a színvonalas kulturális- és sportélet megszervezésében és a tanulóközösség érdekképviseletében, gyakorolja a tanulóközösség és saját jogosítványait. A diákönkormányzat vezetője beszámolási kötelezettséggel tartozik a végzett munkáról az őt megválasztó közösségnek, tájékoztatási kötelezettsége van iskolavezetés és nevelőtestület felé.

A diákönkormányzat működése:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A diákönkormányzat havonta tart megbeszélést a soros feladatokról.
- A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:
  - saját működéséről,
  - a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
  - hatáskör gyakorlásáról,
  - egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
  - az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat véleményét– az Nkt. 48. § (4) bekezdésben meghatározottakon túl:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- az intézményi SZMSZ-ben a tanulókat érintő ügyekben,
- a fakultatív hit- és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához,
- a választható tantárgyakról,
- amennyiben az első tanítási órát reggel 8 óra előtt kívánja az intézmény megszervezni,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználására,
- a házirend elfogadása előtt,
- az adatkezelési szabályzat elkészítésénél,
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a köznevelési intézmény megszüntetésével, átszervezésével,
- feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával,
- az intézményi étkeztetéssel kapcsolatos tanulói véleménynyilvánítás.

A vélemények írásos beszerzéséért a főigazgató felelős, aki írásban tájékoztatja a diákönkormányzatot segítő tanárt és a diákönkormányzat elnökét, az adott ügyről. A diákönkormányzatot segítő tanár és a diákönkormányzat elnöke 15 napon belül véleményt nyilvánít, vagy kifejezi egyetértését.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését. A diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Az eredményes nevelő-oktató munka, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház, a tanulói és a pedagógus közösség koordinált, aktív együttműködése. A tanuló, a szülő és a pedagógus az iskolai nevelés-tanítás-tanulás

PEDAGÓGIAI PROGRAM

folyamatának három egymásra utalt, azonos érdekű szereplője. Az érdekazonosság ellenére az együttműködés alkalmazkodási képességet, empátiát, bizalmat, fegyelmet és sok türelmet kíván mindhárom féltől. Az együttműködés fontos feltétele, hogy a partnerek ismerjék alaposan az iskola nevelési programját, különösen annak első szakaszát, amely az itt folyó nevelő-oktató munka alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit és eljárásait határozza meg. Az együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Eredménye a családi és az iskolai nevelés egysége, ennek nyomán pedig a gyermeki személyiség kedvező fejlődése.

Iskolánk együttműködési formái:

A szülő és az iskola együttműködésének formái:

Az együttműködés során először azokat a kérdéseket kell rendezni, hogy milyen módon működhet közre, segítheti a szülő az iskolában folyó nevelőmunkát, illetve az iskola milyen módon és formában nyújthat segítséget a szülőnek gyermeke helyes neveléséhez.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanároknak folyamatosan szóban és írásban tájékoztatni kell. A tanulót a döntés megszületése után mihamarabb értesíteni kell a személyével kapcsolatos büntető és jutalmazó intézkedésekről. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy választott képviselők, tisztségviselők útján közölhetik az iskola vezetőivel, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

A szülők közösségét érintő együttműködési formák

A családdal való együttműködés az iskola elsőrendű kapcsolatrendszere. A családi és az iskolai nevelés összhangja nélkülözhetetlen.

A szülők tájékoztatási formái

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról a főigazgató a szülői szervezet (közösség) választmányi ülésén legalább félévenként, az iskolai szülői értekezleten keresztül, aktuális írásbeli tájékoztatón keresztül, az osztályfőnökök az osztályszülői értekezleten tájékoztatják.

A szülők számára a tanulók egyéni haladásával kapcsolatos tájékoztatásra az alábbi lehetőségek szolgálnak:

Szülői értekezletek: kölcsönös és közös tájékoztatás az osztály tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről, közös programjairól, aktuális szervezési feladatokról és problémákról.

A nevelők fogadóórái: lehetőség a szülőknek, hogy egyénileg információt kapjanak gyermekük előmeneteléről, magatartásáról, a szaktanár róla alkotott véleményéről.

A nyílt tanítási napok: a szülők betekintést nyernek az iskola nevelő-oktató munkájának folyamatába, személyesen megismerik a tanítási módszereket.

Írásbeli tájékoztatók: az intézmény vezetői, a szaktanárok és az osztályfőnökök a tájékoztató füzetek, illetve elektronikus napló vezetésével tesznek eleget tájékoztatási kötelezettségüknek.

A szülők így kapnak folyamatos tájékoztatást gyermekük előrehaladásáról, hiányzásáról, késésről, valamint a személyét érintő dicsérő és elmarasztaló intézkedésekről. A tanuló félévi és év végi eredményeiről a szülő tájékoztatást kap a félévi értesítő és az év végi bizonyítvány révén. A szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatjuk azokról a tankönyvekről, taneszközökről, tanulmányi segédletekről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő-oktató munkához szükség lesz (a Köznevelési törvény 9.§ (3) bekezdése alapján). Az iskola minden jelentős intézkedését írásban közli a szülőkkel a

PEDAGÓGIAI PROGRAM

tájékoztató füzetek, ellenőrzők révén, vagy egyéb szokásos írásos formában (ingyenes tankönyvellátás, kedvezményes, illetve az ingyenes étkezésre való jogosultság felmérése.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban, vagy írásban egyénileg, vagy választott képviselők, tisztségviselők útján közölhetik az iskola főigazgatójával, nevelőtestületével.

A szülők és más érdeklődők az iskola Pedagógiai Programjáról, Szervezeti és Működési Szabályzatáról és Házirendjéről az iskola főigazgatójától, valamint főigazgatóhelyettestől az iskolai munkatervben évenként meghatározott főigazgatói, főigazgatóhelyettesi fogadóórákon kérhetnek tájékoztatást.

A szülőkkel való kapcsolattartás, szülői részvétel az iskola munkájában

A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében. Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskola használókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani.

Ennek érdekében:

Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről.

Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét.

Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Iskolánk nagy gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan informálódjanak intézményünk életéről, működéséről.

A szülők tájékoztatásának formái

Szóbeli

- Iskolai és osztály szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Családlátogatás

Írásbeli

- Üzenő-tájékoztató füzet
- Tájékoztató szórólapok
- elektronikus napló

Szülői képviseleti fórumok iskolánkban

A Nemzeti Köznevelési törvény rendelkezik a szülők közösségéről, valamint az iskolaszékről. Iskolánkban a szülők érdekeinek képviseletét a Szülői Közösség látja el.

Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása. Kapcsolatteremtés iskola-szülő, szülő-szülő között.

Ideje: tanévenként 2 alkalommal, a szülők munkaidejéhez igazodva, az esti órákban.

Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleménycsere a gyermek tanulmányi munkájáról, iskolai viselkedéséről.

Ideje: a szülői értekezletek közötti hónapokban.

Családlátogatás

Főleg az osztályfőnök és az ifjúságvédelmi felelős feladata a környezettanulmányozás, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, a tanulóval kapcsolatban felmerülő problémák megoldása céljából. (Probléma esetén többször is előfordulhat.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat szereplője

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladatainknak sikerességét támogatja, erősíti, színesíti.

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését, érdeklődő-segítő hozzáállást,
- szponzori segítségnyújtást.

Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:

- osztály szülői értekezletek,
- fogadóórák,
- rendkívüli megbeszélések,
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- pályaválasztási tanácsadás

Tanulók és pedagógusok együttműködési formái:

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről illetve az aktuális feladatokról az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órán tájékoztatják.

Törekszünk arra, hogy a tanulókkal kölcsönös tiszteleten, empátián, tolerancián alapuló kapcsolatot alakítsunk ki. A diákokkal történő kapcsolattartás egyik formája a diákönkormányzat működése, amelynek feladata a diákok érdekvédelme, a tartalmas szabadidős tevékenység szervezése, ötletek megvalósítása. (Bővebben a DÖK működésénél)

A tanuló és a pedagógus együttműködésének formái, alkalmi, lehetőségei:

- kötelező tanítási órák,
- nem kötelező iskolai órák,
- szakköri foglalkozások,
- közös kirándulások,
- sportversenyek, vetélkedők,
- személyes megbeszélések,

Az intézmény partneri kapcsolatai

Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

- A Pedagógiai Oktatás Központ - Nyíregyháza
- A gyermekjóléti és családsegítő szolgálat vezetőivel, munkatársaival
- Területileg illetékes szakértői bizottsággal
- Területileg illetékes nevelési tanácsadóval
- A környező települések iskolái

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért a főigazgató, az intézményegység vezető és a főigazgatóhelyettes a felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartó nevelőket az iskola éves munkaterve rögzíti.

A nevelők szakmai, pedagógiai munkájának segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek közül az alábbiak kapcsolódnak be a területi (iskolaközi) szakmai munkaközösségek munkájába:

- osztályfőnöki munkaközösség.

Kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgálattal és pedagógiai szakmai szolgáltatóval

A pedagógiai szakszolgálatok és a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények a nevelési-oktatási intézmény partnerintézményei.

A kapcsolattartás módjai:

- együttműködési megállapodás,
- informális megbeszélés,
- az éves munkatervében rögzítettek alapján.

Rendszeres kapcsolatot tartunk a területi gyermekjóléti szolgálattal.

Amennyiben tanulóink problémája túllép a pedagógiai lehetőségeken, akkor keressük a szolgálattal a kapcsolatot; amennyiben a gyermekjóléti szolgálat szervez gyermekvédelmi felelősök számára tanácskozásokat, azokon részt vesz a gyermekvédelmi felelős.

A tanácskozáson elhangzottakról szóban tájékoztatást adnak az iskola vezetőjének, illetve szükség esetén az iskola közösségének.

A sajátos nevelési igényű, valamint tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő, tanulóink magas színvonalú és eredményes ellátása érdekében kapcsolatot tartunk az illetékes pedagógiai szakszolgálatokkal.

A pedagógiai szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás módjai:

- informális csatornákon,
- különféle programokon,
- továbbképzéseken,
- konferenciákon,
- tréningeken, és más rendezvényeken történő részvétel útján valósul meg.

A nevelők szakmai, pedagógiai munkájának segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek bekapcsolódnak a területi szakmai munkaközösségek munkájába.

A kapcsolattartás főbb formái:

- a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények szaktanácsadói, szakértői segítésének igénybevétele a szakmai munkaközösségek kezdeményezésére;
- vizsgálatok, kontrollvizsgálatok révén a gyermekek, tanulók részképesség-fejlődésének diagnosztizálása és a szükséges iskolai fejlesztésük előírása a mindennapi

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- kapcsolattartás szintjét képezi a pedagógiai szakszolgálatokkal;
- évente több alkalommal megbeszélés folytatása a pedagógiai szakszolgálatok munkatársaival az általuk foglalkoztatott gyermekekről, tanulókról;
- eset-megbeszéléseken való részvétel az intézmény pedagógusai, az osztályfőnökök, a gyermekvédelmi felelős, és fejlesztőpedagógusok bevonásával.

Kapcsolat az iskola-egészségügyi ellátást biztosító szervezettel

Az iskola vezetősége rendszeres kapcsolatot tart fenn az iskolaorvossal és védőnővel.

Célja:

- tanulók egészségügyi állapotának megóvása,
- tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálata.

Az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenntartójával, valamint a következő társintézményekkel:

- A Református Pedagógiai Intézet által szervezett programok és pedagógiai továbbképzések résztvevői vagyunk.
- kerületi diákok közötti kapcsolat: sportversenyek, kulturális és tanulmányi vetélkedők során.

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelménye

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a melléklet tartalmazza.

Mellékletben szerepel a tanulmányok alatti vizsgák rendje is.

Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

A tanulók munkáját, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni. A témakörök végén témazáró dolgozatokat íratunk, amely lehet központi vagy a szaktanár által összeállított feladatlap. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő a KRÉTA rendszeren keresztül értesíti.

A tanulmányi rendszerben történő rögzítés határideje:

- A szóbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a számonkérés napja.
- A gyakorlati számonkérés érdemjegyeinek rögzítése a következő szaktárgyi óra.
- Az írásbeli számonkérés érdemjegyeinek rögzítése 7 napon belül történik.

Egy nap csak két témazárót írhatnak a tanulók. A témazáró dolgozat idejét és témáját a tanuló legalább 5 munkanappal korábban meg kell ismerje.

Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök hetente, az igazgatóhelyettes havonta ellenőrzi.

A lila szöveg csak minta,ha így nem felel meg az iskolának,akkor át kell írni!

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait

szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel

Az átvételi eljárás rendje

- a tanköteles tanuló szülői kíséret mellett jelzi iskolaváltási szándékát valamint annak okát az intézmény főigazgatójának, majd írásos kérvény formájában rögzíti szándékát
- a főigazgatói döntés meghozatala előtt a szülő a következő dokumentumokat kell, hogy csatolja a benyújtott kérvényhez:
- félévi vagy év végi bizonyítvány,
- tanév közbeni váltás esetén ellenőrző az aktuális félév tanulmányi eredményeinek vizsgálata céljából
- lelkeszi ajánlás
- személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt,
- a főigazgató az átvételről a kérvény benyújtását követő 15 napon belül írásban rögzített tanulói jogviszonyt létesítő vagy a kérelmet elutasító határozatot hoz a főigazgató ezt követően értesíti az átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola főigazgatóját is
- kedvező elbírálás esetén a tanuló az értesítés kézhezvételétől számított 1 napon belül köteles felvenni a kapcsolatot osztályfőnökével, beiratkozni és beszerezni a tanuláshoz szükséges eszközöket
- az iskolaváltás zavartalan lebonyolítását az érdekelt intézmények közötti eljárást dokumentáló, külön erre a célra készített nyomtatvány segíti.

Az elutasítás okai a következők lehetnek

- helyhiány a választott általános iskolai osztályban
- tanköteles korú tanuló esetén 30 feletti igazolatlan óraszám
- az előző oktatási intézményben a diák ellen indított fegyelmi eljárás (amennyiben erről információval rendelkezünk)
- ha magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minőségű,
- ha viselkedése, világnézete, nem felel meg az iskola keresztyén értékrendjének.

Az átvételi eljárás következményei

A szükséges dokumentumok átvizsgálása után a főigazgató dönt arról, hogy az adott évfolyamba és osztályba való átvétel esetén szükséges-e különbözeti vizsga letétele.

A belépést követően az esetleges hiányok pótlására maximum fél év haladékot kap a tanuló. A felzárkóztatás a szaktanár irányításával történik. A tanuló köteles részt venni a felzárkóztató foglalkozásokon. A felzárkóztató időszak végén a tanulónak - az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított - különbözeti vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában - a bizonyítvány bejegyzése alapján nem tanult vagy amelyekből eltérő helyi tanterv alapján tanult és így adott tananyag részekből hiányosságai vannak.

Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, köteles először a hátrányos helyzetű tanulók kérelmét teljesíteni.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon – legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt – nyilvánosságra kell hozni.

A hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen vagy kerületben van, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

A hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

Ha az általános iskola – a megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt.

A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirendben kell meghatározni. A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók felvételi, átvételi kérelmek teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- a) szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- b) testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- c) munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- d) az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az iskolai elsősegélynyújtás alapjai közé tartozik a gyerekekben való segélynyújtási szemlélet kialakítása, az egyszerűbb sérülések ellátásának megtanulása, és ami talán a legfontosabb, a balesetek megelőzése. Fontos, hogy rájöjjenek; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkedhetnek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulhatják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelni a balesetek megelőzése érdekében.

Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt. Az elsősegélynyújtás képessége tudáson, gyakorláson és tapasztalaton alapul.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Vöröskereszt területi szervezetével
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegélynyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőbe;
- támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagához kapcsolódó alábbi ismeretek

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY–NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	• rovarcsípések • légúti akadály • artériás és ütőeres vérzés • komplex újraélesztés
Kémia	• mérgezések • vegyszer okozta sérülések • savmarás • égési sérülések • forrázás • szén-monoxid mérgezés
Fizika	☐ égési sérülések
	☐ forrázás
Testnevelés	☐ magasból esés

PEDAGÓGIAI PROGRAM

HELYI TANTERV

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik.

A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők:

az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 1–4. évfolyam;

– 5–8. évfolyam;

a középfokú nevelés-oktatás szakasza:

– 9–12. évfolyam

Az *óvodai nevelés* szakasza az iskolaérettség eléréséig tart. Fejlesztési feladatrendszerét a kisgyermekkorai fejlesztésben irányadó *Óvodai nevelés országos alapprogramja* határozza meg. A Nat épít az Óvodai nevelés országos alapprogramjára.

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

Az 5–8. évfolyamon a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készség együttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A tanulók napi és heti terhelése a módosított a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: **napi 6 tanítási óránál**

- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon **napi 7 tanítási óránál**

- 9-13. évfolyamon: **napi 8 tanítási óránál**

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: **24 óra**

- 4. évfolyamon: **25 óra**

- 5-6. évfolyamon: **28 óra**

- 7-8. évfolyamon: **30 óra**

- 9-13.évfolyamon: **34 óra lehet.**

A napi és a heti terhelésnél nem kell figyelembe venni:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- az egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett egyéb foglalkozások,
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, melyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készség területek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszámára és maximális óraszámára évfolyamonként

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M
1		1	2	3	4.	5.	6.	7.	8.	10	11	12
2	Alapóraszám	22	22	22	23	27 *	26 *	28 *	28 *	32	30	29
3	Maximális óraszám**	24	24	24	2 5	28	28	30	30	34	34	34

A választott kerettanterv

megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról által meghatározott kerettantervek

- Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam
  - Matematika 1–4. évfolyam
  - Etika 1–4. évfolyam
  - Környezetismeret 3–4. évfolyam
  - Élő idegen nyelv 4. évfolyam
  - Ének-zene 1–4. évfolyam
  - Vizuális kultúra 1–4. évfolyam
  - Technika és tervezés 1–4. évfolyam
  - Digitális kultúra 3–4. évfolyam
  - Testnevelés 1–4. évfolyam
-
- Magyar nyelv és irodalom 5–8. évfolyam
  - Matematika 5–8. évfolyam
  - Történelem 5–8. évfolyam
  - Állampolgári ismeretek 8. évfolyam
  - Hon- és népismeret 5–8. évfolyam
  - Etika 5–8. évfolyam
  - Természettudomány 5–6. évfolyam
  - Kémia 7–8. évfolyam
  - Fizika 7–8. évfolyam
  - Biológia 7–8. évfolyam
  - Földrajz 7–8. évfolyam
  - Élő idegen nyelv 5–8. évfolyam (angol, német)
  - Ének-zene 5–8. évfolyam
  - Vizuális kultúra 5–8. évfolyam
  - Dráma és színház 5–8. évfolyam
  - Technika és tervezés 5–7. évfolyam
  - Digitális kultúra 5–8. évfolyam
  - Testnevelés 5–8. évfolyam
  - Közösségi nevelés (osztályfőnöki) 5–8. évfolyam

Az iskola által meghatározott kerettantervi óraszámok

1–4. évfolyama számára

	1-4. általános															
	1. évfolyam				2. évfolyam				3. évfolyam				4. évfolyam			
Tantárgy	Köt	Szabadd	Szabadd	Összesóra	Köt	Szabadd	Szabadd	Összesóra	Köt	Szabadd	Szabadd	Összesóra	Köt	Szabadd	Szabadd	Összesóra
	elez	on	on		elez	on	on		elez	on	on		elez	on	on	
	óra	te	te		óra	rv	rv		óra	rv	rv		óra	rv	rv	
		ál	ál			ál	ál			ál	ál			ál	ál	

PEDAGÓGIAI PROGRAM

		e z h e t ő	as z t h a t ó			e z h e t ő	as z t h a t ó			e z h e t ő	as z t h a t ó					
Magyar nyelv	3	1	4	3	1	4	2			2	2					2
Irodalom	4		4	4		4	3	1		4	3	1				4
Matematika	4	1	5	4	1	5	4			4	4					4
Történelem																
Allampolgári ismeretek																
Hon- és népismeret																
Etika / hit- és erkölcsan	1		1	2	1		1	2	1		1	2	1		1	2
Környezetismeret									1		1	1				1
Természettudomány																
Kémia																
Fizika																
Biológia																
Földrajz																
Élő idegen nyelv										1		1	2			2
Egyházi ének														1		1
Ének-zene	2		2	2		2	2			2	2					2
Vizuális kultúra	2		2	2		2	2			2	1					1
Dráma és színház																
Mozgóképkultúraés médiaismeret*																
Technika és tervezés	1		1	1		1	1			1	1					1
Digitális kultúra									1		1	1				1
Testnevelés és néptánc	5		5	5		5	5			5	5					5
Közösségnevelés (Osztályfőnöki)																
Maximális óraszám	22	2		2	2		2	2	2		2	3	2			
Szabadon választható óraszám tanulói terhelésbe nem számít be			1				1			1					1	
Óraszám összesen			2 5				2 5				2 5					2 6
Tanórán kívüli foglalkozások: szakkör és felzárkóztató (nem számít be a tanulói terhelésbe):	1+1			1+1				1+1				1+1+1				
Osztályok felhasználható heti időkerete	52			52				52				55				

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5-8. általános																
Tantárgy	5. évfolyam				6. évfolyam				7. évfolyam				8. évfolyam			
	K öt el e z ő ó r a	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	Ö ss z e s ő r a	K öt el e z ő ó r a	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	Ö ss z e s ő r a	K öt el e z ő ó r a	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	Ö ss z e s ő r a	K öt el e z ő ó r a	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	S z a b a d o n t e r v e z h e t ő	Ö ss z e s ő r a
Magyar nyelv	2			2	2		2	1	1		2	1	1		2	
Irodalom	2			2	2		2	2			2	2			2	
Matematika	4			4	4		4	3	1		4	3	1		4	
Történelem	2			2	2		2	2			2	2			2	
Állampolgári ismeretek												1			1	
Hon- és népismeret					1		1									
Etika / hit- és erkölcstan	1		1	2	1		1	2	1		1	2	1		1	2
Környezetismeret																
Természettudomány	2			2	2		2									
Kémia								1			1	2			2	
Fizika								2			2	1			1	
Biológia								2			2	1			1	
Földrajz								1			1	2			2	
Élő idegen nyelv	3			3	3		3	3			3	3			3	
Egyházi ének					1		1									
Ének-zene	2			2	1		1	1			1	1			1	
Vizuális kultúra	1			1	1		1	1			1	1			1	
Dráma és színház		1		1												
Technika és tervezés	1			1	1		1	1			1					
Digitális kultúra	1			1	1		1	1			1	1			1	
Testnevelés és néptánc	5			5	5		5									
Testnevelés								5			5	5			5	
Közösségi nevelés (Osztályfőnöki)	1			1	1		1	1			1	1			1	
Maximális óraszám	2 7	1			2 6	2			2 8	2			2 8	2		

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Szabadon választható óraszám tanulói terhelésbe nem számít be			1			1			1			1	
Óraszám összesen			2 9			2 9			3 1			3 1	
Tanórán kívüli foglalkozások: szakkör és felzárkóztató (nem számít be a tanulói terhelésbe):	1+1+1			1+1+1			1+1+1			1+1+1			
Osztályok felhasználható heti időkerete	51			51			56			56			

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát

Iskolánkban minden évfolyamon felekezeti hovatartozástól függően kötelezően választható tantárgy a Hit- és erkölcsstan. A református oktatási intézményekben minimum heti 2 órában írja elő. E tantárgy helyi tantervének elkészítése során a következő kerettantervet alkalmaztuk:

Hit- és erkölcsstan

A Református Pedagógiai Intézet Kerettanterve

Száma: ALT01

Egyházi ének

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2005. évi II. törvénye elrendelte az általános iskolák két évfolyamán az egyházi ének-zene oktatását.

Az egyházi ének tantárgy legalább két évig rendszeres tantárgyként, tanrendbe iktatottan heti 1 órában kötelező. Ez az 4. és a 6. évfolyamon valósul meg.

(A helyi tanterv és a választható tantárgy egyes tantárgyakra vonatkozó, részleteiben kidolgozott tananyaga és követelményei adathordozó mellékletben található!)

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek...

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét

Tankönyv: az a könyv – beleértve a szótárt, a szöveggyűjteményt, az atlaszt, a kislexikont, a munkatankönyvet, a munkafüzetet, a feladatgyűjteményt – vagy a digitális tananyag vagy a nevelési-oktatási program részét alkotó információhordozó, feladathordozó amelyet jogszabályban meghatározott eljárásban tankönyvvé nyilvánítottak.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A taneszköz: a nevelési-oktatási intézményben a pedagógiai programban foglaltak alapján és annak végrehajtására szolgáló szemléltető, a nevelés-oktatás céljait szolgáló pedagógiai szakmai eszköz.

A tankönyvellátás állami feladat. A tankönyvellátás rendszerének működtetéséért az oktatásért felelős miniszter felelős.

Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a Nat szerinti kerettantervi tantárgyhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a Nat szerinti kerettantervi tantárgyhoz, témakörhöz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat

Iskolában az oktató munka során csak olyan nyomtatott taneszközöket használnak a tananyag feldolgozásához, melyet hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak.

Az iskolai tankönyveket (munkafüzeteket nem) 1-8.évfolyamig az iskola ingyenesen biztosítja a tanulók számára. Ezek egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt a tanév végén le kell adni a házirendben meghatározottak szerint. Az elveszett, a megrongálódás miatt használhatatlan tankönyveket a házirendben meghatározottak alapján a szülőnek kártérítést kell fizetni.

A tankönyvekkel és taneszközökkel kapcsolatos elvárásaink, a kiválasztás szempontjai:

- a tananyagot a Nemzeti alaptanterv összefüggéseiben jelenítse meg.
- a tanulók életkorának megfelelő eszköztárral segítse az ismeretek elsajátítását
- segítse elő a tanulói kompetenciák fejlesztését
- a gyakorlatok nyújtsanak lehetőséget a differenciálásra, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra
- lehetőség szerint legyen hozzá elektronikus, digitális tan- és segédanyag
- tanulásra ösztönző, esztétikus kivitel, tartalom és forma összhangja tartósság.

A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

Az alapozó szakaszban történik az alapvető készségek, szokások kialakítása, a képességek fejlesztése. Az 1-2. osztályban folyó munka alapozó jellegű, mely a családi és óvodai neveléseredményeire épül. Ez az alapfokú nevelés-oktatás bevezető szakasza, melyben fokozatosan átvezetjük a gyermeket az iskolai tanulás tevékenységeibe. Az iskola fogékonyra teszi a gyermeket a környezete megismerésére, a társas kapcsolatok kialakítására.

Feladataink:

- a tanulást megszerettető, motiváló hatású osztályközösség kialakítása
- a tanulók énképének, önismeretének formálása
- a tanulók képességeinek, a tanítás-tanulás folyamatában a jártasságok, készségek fejlesztése
- korszerű tanulásszervezési, differenciálási módszerek használata
- az alapkészségek, alapkompenciák megalapozás, megerősítése és fejlesztése
- a tanulók között az első két évben tapasztalható jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése
- a tanulási nehézségek feltérképezése, a felzárkóztatás, a fejlesztő munka megszervezése
- műveltségi területek tananyagának minél magasabb szintű elsajátítása

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a tanulás tanítása
- az életkornak megfelelő helyes tanulási szokások, technikák kialakítása
- a közösségben folyó tanuláshoz szükséges értelmi, érzelmi tulajdonságok, a kötelesség tudatformálása
- napirend kialakítása, az életkori sajátosságokhoz igazodó szokásrend kialakítása
- az iskolai közösség megismerése, helyes viselkedési, magatartási szabályok elfogadása
- az esélyegyenlőség lehetőségeinek megteremtésére törekszünk egyéni bánásmóddal
- a tehetséges tanulók számára tehetséggondozó tevékenységek szervezése, fejlődésük segítése, versenyztetés
- a művészetek iránti fogékonyság kialakítása
- egészséges életmódra nevelés a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során környezettudatos magatartás kialakítása
- nemzeti hagyományaink, ünnepeink megismertetése a tanulókkal, hazafiságra nevelés az iskolai ünnepeink közös megélésével

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

A NAT elvéből következő motiválási és a tanulásszervezési folyamat előtérbe kerül a 3-4. évfolyamon. Ebben a szakaszban meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Ez a kezdő szakasz mintákat ad a tanulóknak az ismeretszerzés lehetőségeire, fejleszti a feladat- és problémamegoldó képességet, ezáltal megalapozza a tanulási stratégiák elemi szintjeit. A tanulásszervezés során a gyermeki kíváncsiságra és érdeklődésre épít.

Feladatok:

- a 1-2. évfolyamon kialakult képességek, készségek továbbfejlesztése, a megszerzett tudás bővítése, továbbépítése
- differenciált módszerek alkalmazása a tanulók képességeihez, készségeihez alkalmazkodva
- a tanítás-tanulás folyamatában a differenciálás során a tanulók belső motivációjára, előzetes ismereteire, együttműködő képességeire építünk, kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- a tanulók egyéni tanulási módszereinek megalapozása
- az önálló tanulás és az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, ösztönzése
- tanulási attitűdök, motivációk formálása
- az önellenőrzés technikáinak szokássá válása
- önállóság az osztályközösség életének szervezésében
- a kulcskompetenciák hatékony fejlesztése
- a művészetek befogadására, megszerettetésére való nevelés
- a nemzettudat, a hazafiság és a hazaszeretet érzésének további erősítése
- testi-lelki egészségre törekvés
- környezettudatos magatartás kialakítása tevékenykedtető munkaformákkal

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

Az 1-4. évfolyamon folyó nevelés-oktatás feladata a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Feladataink:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- kiemelt figyelmet szentelünk a személyiségfejlesztésnek, hiszen ebben az életkorban nő az iskolán kívüli személyiségformáló tényezők hatása
- a tanulók önértékelési képességének és önismeretének fejlesztése
- tudatosítjuk az együttműködés fontosságát a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban
- mintát adunk az életkornak megfelelő tanulási stratégiák kialakításához, az ismeretek tapasztalati megalapozásához

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

A 7-8. évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás megalapozása. Ebben a szakaszban egyre összetettebb tudástartalmak kerülnek előtérbe. Hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, a pályaaorientációra. Feladataink:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait
- fejlesztjük az elvont fogalmi és elemző gondolkodást
- fejlesztjük a kreativitást
- kiemelt figyelmet fordítunk az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatására, a tanulóhoz szükséges kompetencterületek és koncentrációs képességek, akarati tulajdonságok fejlesztésére
- a tanulási stratégiák megválasztásában figyelembe vesszük az életkori jellemzőket, az ismeretszerzés tapasztalati megalapozására hangsúlyt fektetünk
- az egészséges életvitel kialakítása
- fokozatosan kialakítjuk az együttműködésre építő kooperatív, interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat
- a tanulókat felkészítjük a továbbtanulásra érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően
- a tanulóhoz való pozitív hozzáállás kialakításával megalapozzuk az életen át tartó tanulást.

Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő

PEDAGÓGIAI PROGRAM

tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;

- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;
- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témnapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Alapelv:

- a tanulók közti különbségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.
- Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.

Biztosítjuk ;

- a tanulás egyéni lehetőségeit ,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzálás:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusok munkáját fejlesztőpedagógusok támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést intézményünkben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény 27. § (11). bekezdésének megfelelően szervezzük meg. 1-5. évfolyamon műveltségterületi oktatással (néptánc) megbontva.

- 1-4. évfolyam: 5 testnevelés és néptánc
- 5-8. évfolyam: 5 testnevelés és sport óra

A **NAT-ban** foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg.

Iskolai sportkör

Az iskolai sportköri foglalkozásokat a testnevelő tanárok vezetik. Munkájukat a munkaköri leírásuk alapján végzik.

Sportköri foglalkozás:

A tanulók által a délutáni időszakban, választott sportágban biztosított heti 2-2 óra foglalkozás. A választható sportágakat az intézmény főigazgatója a tanév indítását megelőzően május 20-ig hozza nyilvánosságra. A foglalkozásokra szeptember hónapban, a testnevelő tanároknál kell jelentkezni. Felvétel a jelentkezés sorrendjében a létszámhatár eléréséig.

Ezeket meghirdetett formában, felügyelettel, dokumentálható módon, minden gyereknek biztosítani kell.

Az iskolai sportkör és az iskolavezetés kapcsolatának formája, rendje:

Az intézmény vezetője (vagy helyettese) évente legalább egy alkalommal látogatja a sportköri foglalkozást.

Célja: A foglalkozás szakmai színvonalának, a tanulói létszámnak, a tanulók haladásának a nyomon követése.

A sportkör vezetője félévkor és év végén írásban beszámol a sportkör munkájáról, működéséről, a sportkör által szervezett sportrendezvényekről, a tanulók részvételéről más sportrendezvényeken.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanuló az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógy-testnevelés órára kell beosztani.

A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órát, lehetőség szerint, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.

Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelés-órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.

Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés-órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő , gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Választható tantárgy:

1.-8. évfolyam: hit- és erkölcstan tantárgy esetében a tanuló választhat, hogy református, vagy katolikus hittanon kíván részt venni, heti 2 órában.

Az órakeretben feltüntetett tantárgyakon túl nincs lehetőség tantárgyak választására.

Választható foglalkozás:

A tanórán kívüli foglalkozásokra való tanulói jelentkezés - a felzárkóztató foglalkozások, az egyéni valamint a fejlesztő foglalkozások kivételével - önkéntes. A tanórán kívüli foglalkozásokra a tanulónak az adott tanév elején kell jelentkeznie, és a jelentkezés egy tanévre szól. A felzárkóztató foglalkozásra, valamint az egyéni foglalkozásra kötelezett tanulókat képességeik, tanulmányi eredményeik alapján a szaktanárok jelölik ki. A tanulók részvétele a felzárkóztató foglalkozásokon, valamint az egyéni foglalkozásokon kötelező, ez alól felmentést csak a szülő írásbeli kérelmére az iskola **főigazgatója** adhat. A tanórán kívüli foglalkozásokról történő távolmaradást is igazolni kell. A tanórán kívüli foglalkozásokról ismételtlen igazolatlanul mulasztó tanuló a **főigazgató** engedélyével a foglalkozásról kizárható.

A szakkörök minimum 8 fővel indíthatóak el.

Pedagógusválasztás

Pedagógusválasztásra intézményünkben a felmenő rendszerű oktatás miatt belátható ideig nincs lehetőség.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók folyamatos beszámoltatása, az ismeretek és azok alkalmazásának számonkérése biztosítja a pedagógus, a diák és a szülők számára azt, hogy

- figyelemmel kísérhessék a tanuló egyéni előrehaladását,
- a felmerülő problémákat időben észrevegység,
- a jól teljesítők megerősítést nyerjenek,
- a lemaradó tanulók segítséget kaphassanak

A beszámoltatás, a számonkérésének értékelésének fajtái:

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart, mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.

Elvei:

- Az értékelés, minősítés mindig előremutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,
- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

Követelmények:

- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia.
- A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás-képesség-teljesítmény egységében kell értékelni.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szóveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban, csoportban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét).
- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.

Az iskolai beszámoltatás, a tanulók tudásszint mérésének alapvetően két fő követelménye van:

- Tájékoztat a készségek fejlesztésének, a tananyag elsajátításának a szintjéről, a gyakran előforduló hibákról és hiányosságokról.
- Rendszeres munkára szoktatás, motivál, felkészítés a továbbtanulásra.

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

A tanuló tanulmányi teljesítményének ellenőrzési és értékelési rendszere

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szóveges minősítéssel értékeljük. A szóveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
  - KIVÁLÓAN TELJESÍTETT
  - JÓL TELJESÍTETT
  - MEGFELELŐEN TELJESÍTETT
  - FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

A második év végétől a hagyományos osztályozást használjuk, azaz a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeljük, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

Kiemelkedő tantárgyi teljesítmény félév és tanév végi osztályzata: Jeles és a nevelőtestületi dicséretet a bizonyítványba beírjuk.

A szóveges értékelés tartalmi szempontjai:

- magatartás
- szorgalom
- tantárgyi teljesítmények
- a helyi tanterv követelményeinek való megfelelés,
- a fejlődés, illetve fejlettség az alapvető készségekben és képességekben.

A szóveges értékelés módja:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Szóbeli: a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és más iskolai foglalkozásokon.

Megfogalmazódhat:

- a tanító részéről
- a tanulótársak részéről
- önértékelés formájában
- Írásbeli: például
  - a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával,
  - témazáró felmérések megoldásának értékelése %-os teljesítmény sávok megadásával és ezek minősítő jelzésével,
  - aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban (pl. üzenő füzetbe),
  - tanév végén részletes szöveges értékelés.

A szöveges értékelés dokumentumai:

- Az EMMI által jóváhagyott bizonyítvány, törzslap (Az első évfolyamon a tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójába kell elhelyezni.)
- A naplóba a felmérők %-os eredményei kerülnek.
- Tájékoztató füzet. A tájékoztató füzetbe alkalmi beírások kerülnek a tanuló pillanatnyi eredményeiről és a felmérők %-os eredményeiről.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény érdemjegyekre történő átváltását (kivételesen a központi felmérő füzetek által megadott értékek) a következőképpen végezzük:

Teljesítmény	Szöveges értékelés	Érdemjegy
0-29%	felzárkóztatásra szorul	elégtelen (1)
30-49%	gyenge	elégséges (2)
50-69%	megfelelt	közepes (3)
70-89%	jól megfelelt	jó (4)
90-100%	kiválóan megfelelt	jeles (5)

A tantárgyi osztályzatok tartalma

Jeles (5), ha a tanuló a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezeket alkalmazni is képes. Pontosan, választékosan fogalmaz, lényegre mutatóan definiál, saját szavaival is képes visszaadni a szabályt. Tud önállóan beszélni, visszakérdezni.

Jó (4), ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. Kisebbségi előadási hibákat vét.

Közepes (3), ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget, nevelői segítségre (javítás, kiegészítés) többször rászorul. Ismeretei felszínesek.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni. Segítséggel képes megoldani feladatait. Rövid mondatokat mond.

Elégséges (2), ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártasságokkal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. Fogalmakat nem ért. Gyakorlatban képtelen önálló munkavégzésre.

Elégtelen (1), ha a tantervi követelményeknek nevelői útbaigazítással sem képes eleget tenni. A minimumot sem tudja.

Az értékelésre, osztályozásra vonatkozó irányelveket, valamint a Házirendet a tanév elején a tanulókkal és a szülőkkel ismertetjük.

Egyéb értékelési formák:

Első, második osztályban: piros csillag, piros pont, zöld pont, fekete karika, fekete pont

Félévi, tanév végi osztályzatok

Az érdemjegyek nem egyforma súllyal vesznek részt a félévi illetve tanév végi értékelés kialakításában, a különböző típusú számonkéréseket a naplóban eltérő színek jelzik:

- témazárók, felmérések
- órai számonkérések, szóbeli vagy írásbeli feleletek, röpdolgozatok, szorgalmi feladatok, házi feladatok jegyei.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti a Kréta elektronikus naplón keresztül.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Sajátos nevelési igényű tanuló esetében a szakértő véleményben foglaltak alapján kell eljárni a szülővel egyeztetve.

Az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányának megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló sérülését, társaitól való elmaradását.

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján a főigazgató mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgy részekből az értékelés és minősítés alól.

SNI tanulók értékelése:

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 24%	Elégtelen (1)
25 – 44%	Elégséges (2)
45 – 64%	Közepes (3)
65– 85%	Jó (4)
86 – 100%	Jeles (5)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. A minősítési rendszerrel célunk az egységes szemléletű értékelés megvalósítása.

A minősítés formái

A tanuló magatartásának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2). A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Félévkor a minősítés az ellenőrző könyvbe csak számmal kerül be, az év végi bizonyítványba a fenti megszavazott minősítéseket kell beírni.

A minősítés eljárásrendje

- A tanulók magatartását és szorgalmát az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni. A második év végétől a hagyományos osztályozási módszert használjuk, azaz a tanuló magatartását és szorgalmát tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeljük, tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az osztályfőnök az általa gyűjtött információk alapján a félévi, illetve az év végi osztályozó értekezleten javaslatot tesz az egyes tanulók minősítési fokozatára.
- A minősítések kialakításában az osztályfőnök támaszkodik az osztályban tanító tanárok, az osztály-diákbizottság véleményére és a minősítést megvitatja az osztályközösséggel, valamint az érintett tanulóval.
- Változtatni kell annak a tanulónak a magatartási érdemjegyét, akinek a tanárokhoz, felnőttekhez, társaihoz való viszonya kifogásolható.
- A végleges minősítés a nevelőtestület döntése alapján alakul ki az érvényben lévő minősítési fokozatok alapján.
- Az első félévben az első időszakban-, a tanév végén az egész tanévben mutatott magatartást és szorgalmat értékeljük.
- A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.
- Az egyéni munkarendben tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.
- Az értékelés alapelveit, az egyes minősítések feltételeit az osztályfőnök a tanulókkal az év eleji első osztályfőnöki órákon, a szülőkkel a tanév első szülői értekezletén ismerteti.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

„Példás” az a tanuló, aki:

- magatartása, cselekedetei elismerést váltanak ki társaiból, tanáraiból
- felelősséget vállal tetteiért
- tiszteli és elismeri mások értékeit, jóindulattal segíti társait, aki tudásával, a közösségben elért helyzetével soha nem él vissza
- a nyelvi fordulataiban kerül a durva, trágár kifejezéseket
- képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében
- szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége érdekében
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt
- betartja az iskola házirendjét
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása

„Jó” az a tanuló, aki:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a példás magatartás követelményeinek javarészt megfelel, de cselekedeteit, ítéleteit időnként az indulat vezérli
- a házirendet betartja
- tiszteli a felnőtteket, társait
- trágár, durva kifejezéseket nem használ
- feladatait becsülettel elvégzi, de a közösségért vállalt munkára önként csak ritkán vállalkozik, a rá bízottakat tőle elvárható módon teljesíti
- az osztály vagy az iskola közösségi munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt
- ügyel környezetére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt
- nincs írásbeli intője vagy megrovása

„Változó” magatartású az a tanuló, aki:

- cselekedetei következményeit nem képes felismerni, így az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be
- a tanórán vagy tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik
- játékban gyakran vét a szabályok ellen, közösségi munkájában sokszor udvariatlan, durva
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg
- az órai munka során nem kellő figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, de nem kellő figyelemmel
- környezete rendjéért keveset tesz, vagy nem érdeklődik
- a viselkedési szabályokat csupán úgy tudja betartani, ha gyakran figyelmeztetik rá
- igazolatlanul mulasztott
- osztályfőnöki intője van

„Rossz” a magatartása annak a tanulónak, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti, nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza
- szándékosan rongálja környezetét
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt
- több szaktanári figyelmeztetést kap, illetve van osztályfőnöki megrovása, vagy ennél magasabb fokú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

„Példás” szorgalmú az a diák, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes teljesítményt nyújt
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi
- munkavégzése pontos, megbízható
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként vesz részt
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza

PEDAGÓGIAI PROGRAM

„Jó” a szorgalma annak a diáknak, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik
- a tanórákon többnyire aktív
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vállal, de az ilyen jellegű megbízást teljesíti
- taneszközei tiszták, rendezettek

„Változó” a szorgalma annak a diáknak, aki:

- tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja
- önálló munkája figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik

„Hanyag” a szorgalma annak a diáknak, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen
- feladatait folyamatosan nem végzi el
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül
- félévi, vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A magatartás és szorgalom megítélésekor mindig figyelembe kell venni a gyermek életkörülményeit és képesség szintjét!

Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások

Az egyéni képességek kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását biztosító tanórán kívüli egyéni vagy csoportos foglalkozások. Az alkalmi foglalkozások idejéről és helyszínéről a szaktanár köteles tájékoztatni a tanulókat. A heti rendszerességgel szervezett foglalkozásokat az éves ütemtervben határozzuk meg és az osztályfőnökök segítségével jelezzük a tanulóknak. Felzárkóztató foglalkozásokra a szaktanárok javaslata alapján történik a tanulók szervezése. Az osztályfőnök írásban értesíti a szülőt a szaktanár javaslatáról. Amennyiben a szülő egyetért a javaslattal (írásban), akkor a tanuló köteles járni a foglalkozásra mindaddig, amíg azt a szaktanár javasolja. A felzárkóztató foglalkozások szervezésének formái:

- egyéni (1-3 fő)
- csoportos (8-10 fő).

Szakkörök

A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével - minden tanév elején

PEDAGÓGIAI PROGRAM

az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkörök, sportkörök szervezésének elve, hogy indítását pedagógus kezdeményezheti az intézményvezető főigazgatójánál szeptember 5-ig. Indításának feltétele:

- főigazgatói jóváhagyás,
- legalább 8 regisztrált fő megléte,
- szakköri foglalkozás tervezet benyújtása és elfogadása.

A szakkörre különböző korosztályú tanulók egyidejűleg is jelentkezhetnek, de figyelembe lehet venni a szakkört tartó pedagógus ajánlását. A szakkörrel tanuló pedagógus javaslatára, főigazgatói döntéssel eltiltható, amennyiben zavarja és akadályozza a szakköri foglalkozást. Szakköri foglalkozást külső szakember is tarthatja. Ennek díjazása mindenkor megegyezes tárgya.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

Az iskolai közösségek által szervezett események, amelyekre előzetesen lehet jelentkezni.

Kirándulások

Az iskola nevelői az osztályok számára, a munkaközösségek az egész iskolaközösség számára szervezhetik. A tanulók részvétele a kiránduláson önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Napközi szervezésének elvei: az 5. és 6. évfolyamon összevont napközis foglalkozást szervezünk.

Tanulószoba szervezésének elvei: a 7. és 8. évfolyamon összevont tanulószobai foglalkozást szervezünk.

Csoportbontás angol nyelvből 7. évfolyamtól felmenő rendszerben a 2020/2021. tanévtől valósul meg.

Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

Egészségnevelés elvei

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok feladata:

- Ösztönözni a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására.
- Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.
- A családdal együttműködve felkészíteni a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.
- Motiválni és segíteni a tanulókat a káros függőséghez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Az egészségnevelés célja:

- Segítse a tanulókat a testi és a lelki egészség harmóniájának megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Fejlessze a tanulók felelősség érzetét egészségük megőrzéséért.
- Készítse fel a tanulókat a stressz-hatások feldolgozására.
- Segítse elő a környezeti- és egészségtudatosság erősödését.
- Terjedjen ki a mentálhigiénés nevelésre is.
- Legyen folyamatos az iskola egészségügyi szakembereivel a kapcsolattartás.
- A bántalmazás és a fizikai erőszak megelőzése.

Az egészségnevelés színterei

Tanítási órákon

Minden pedagógus képes arra, hogy megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés a testnevelési órákon

- Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése
- Minőség-ellenőrzés: a tanulók egységes mérése, értékelése, és minősítése
- Az iskolaorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak bővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon

Az osztályfőnök összefogja, egységben láttatja a szaktárgyak idevágó, de szerteágazó ismereteit és az életvezetés tudatosságára nevel.

Az osztályfőnöki órák egészségneveléssel foglalkozó témaköreibe minden évfolyamon beépítjük a stressz- és konfliktuskezelés technikáinak tanítását.

A Rendőrség tematikus általános iskolai gyermek –és ifjúságvédelmi programját - ”Az iskola rendőre” programot - beépítjük az osztályfőnöki órákba, amelyet a rendőrség szakembere tart. Alkalmanként az osztályfőnöki órákat az iskolaorvos, illetve a védőnő szükség szerinti bevonásával, esetleg mentálhigiénés szakember felkérésével tartjuk meg.

Egészségnevelés tanórán kívül

Szakmai szervezetekkel való együttműködés

Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallásvizsgálat, stb.); Egészségügyi felvilágosító előadások;

A helyi Vöröskereszttel ápoltt jó kapcsolatok révén részt veszünk a Vértadások szervezésében, a mozgósításban.

Helyi kezdeményezések

Témahét – Egészség⁷

A témahét során a diákok érdeklődésüknek megfelelő szervezett programokon vehetnek részt. Meghívott előadókkal, szervezetekkel vesszük fel a kapcsolatot. A programokon a tanulók aktív részvételére építünk. Ennek lehetséges módjai:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- helyi rajzverseny és kiállítás
- faliújság
- vers, illetve novella pályázat
- felkért előadó
- helyi vetélkedő
- sportverseny stb.

Környezeti nevelési elvek

Az ember környezetéhez hozzátartozik mind a természetes, mind az épített, mind a társadalmi környezet. Ezért a környezeti nevelés olyan személyiségformálást jelent, melynek során az ember felismeri a természeti, társadalmi, gazdasági jelenségek kölcsönös voltát, helyét és szerepét e környezeti rendszerben. Kialakítja az emberekben azokat az új környezettel kapcsolatos magatartási és életviteli mintákat, melynek során a társadalom környezetért felelős személyiséggé válnak.

Ennek céljából fontos biztosítani mindenki számára azt a lehetőséget, hogy elsajátíthassa a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert, pozitív érzelmi hozzáállást, elkötelezettséget.

- Ébresszünk hajlandóságot gyermekekben a **környezet védelmét szolgáló** programokban való aktív részvételre.
- Alakítsuk ki a tenni akarást a problémák megoldására.
- Fejlesszük ki az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- Tegyük érzékennyé a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.

Feladatok:

- Segítsük a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, a környezettudatos életvitel megalapozását, a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- Tegyük lehetővé a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
- Készítsük fel a gyerekeket, hogy ha lehetőség van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben.
- Ismertessük meg a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.
- Építsük be a környezeti nevelést valamennyi tantárgyba.
- Szervezzünk a természeti és humán környezet meg tapasztalását biztosító programokat.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanítási órákon

A környezeti nevelés alapvető pillérei a természettudományi tantárgyak: biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések és kölcsönhatások sokaságát. Védni, szeretni, csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A környezeti nevelés egyik lehetősége, hogy az adott tananyag tanítása során minden alkalommal megbeszéljük a tanulókkal a környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos

PEDAGÓGIAI PROGRAM

kérdéseket. Az összes tantárgyra kiterjedő, összehangolt tanórai környezeti nevelést kezdő lépésnek tekintjük iskolai programunk elindításában. Meggyőződésünk, hogy az a tény, hogy tanulóink a különböző tantárgyak óráin és több tanár közvetítésével találkoznak a környezet és egészségvédelem kérdéseivel, bemutatja számukra, hogy az élet minden területén fontos problémáról van szó. A szennyezések és következményeik megismertetése mellett a megelőzésről, az egyén és közösség felelősségéről, a gazdasági és társadalmi vonatkozásokról is megfelelő hangsúllyal legyen szó az órákon. A következtetések és feladatok megfogalmazásakor mindig elérhető célt és megoldható problémát kell a gyerekek számára felkínálni.

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A diákok feladatként kapják, hogy nézzék a televízió és hallgassák a rádió környezeti és természeti problémákkal kapcsolatos adásait, gyűjtsék e témában az újságcikkeket. Ezeket a tanórákon közösen dolgozzuk fel. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

Tevékenységek és programok

Az egészségnevelés helyi megvalósítása

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, ill. minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Iskolánk egészségnevelését elsősorban a következő tevékenységek szolgálják:

Tanórák

a Szaktárgyi órák téma feldolgozása (tantervek alapján).

Ezek a környezetismeret, természetismeret, biológia és egészségtan órák.

a. Kiemelt szerepe van a testnevelés tantárgynak (mindennapi testnevelés), ill. a mindennapi testedzés lehetőségének biztosításának.

Ennek megvalósítása a következő:

- Osztályfőnöki órák
- Testnevelés

Az osztályfőnöki órák tematikájában az alábbi témák kell, hogy szerepeljenek:

- Az egészséges táplálkozás
- Szervedélybetegségek
- Szexuális felvilágosítás, családtervezés alapjai, AIDS prevenció.
- Testi higiénia.
- Környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés).
- Személyes biztonság (közlekedés).
- Testedzés, mozgás, helyes testtartás.
- a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- az egészségtudatos léthez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram
- fittség megőrzése szempontjából való fontosságát;
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;

A felsoroltak minden évfolyamra vonatkoznak az életkori sajátosságok figyelembevételével.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az egészséges életmód fejlesztési programja

Program	Feladat	Sikerkritériumok	A megvalósítás időpontja
Egészséges táplálkozásra nevelés	A tanulók számára elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása az egészséges táplálkozás és kulturált étkezés terén Az iskolai étkeztetés korszerűbbé tétele Élelmiszer-válogatási ismeretek nyújtása	Az iskolai élet egészét átfogó egészségnevelés valósul meg: Átdolgozott tanmenetek Több egészségnevelési tartalom a tanórákon és a napközis foglalkozásokon	
Az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység	Tartásjavítás, gyógytestnevelés Erő-, állóképesség, gyorsaság és ügyesség fejlesztése Mozgásos játékok bővítése Szabadban való tartózkodás mozgáskultúrája Játékos egészségfejlesztő testmozgás Sportkör foglalkozások	Képzett szakemberek Szűrés, iskolaorvossal, szakszolgálattal való együttműködés Felmérések ősszel Iskolai sportkörök	
A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazása.	Magatartászavarok, beilleszkedési nehézségek kezelése (egyéni bánásmód, egyénre szabott tanulási technikák alkalmazása, szakemberek bevonása, szoros kapcsolattartás a szülőkkel) A szociális készségek fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció, az együttműködés, a tolerancia, a kapcsolatteremtés, a pozitív énkép Technikák – modellnyújtás, problémamegoldás	Csökken a magatartászavaros és a beilleszkedési problémák száma Kialakul a tanulók reális énképe, Csökkenek az tanulók közötti vagy a tanórai konfliktusok A tanulók toleránsabbá válnak társaikkal szemben, az együttműködési készség kialakul	
A tanulási eredményesség	Páros és csoportos tanulásszervezési eljárások	A tanuló-tanuló, a tanuló és pedagógus között	

PEDAGÓGIAI PROGRAM

és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése	alkalmazása a kapcsolati készségek fejlesztésére (pl. vitakultúra fejlesztése) Időben felismerni a tanulóknál kialakuló viselkedési függőségeket, pl. kóros játékszenvedély, internet- és számítógép-függőség, testedzésfüggőség, kleptománia, pirománia, kényszeres hajtépegetés (trichotillomania) és körömrágás (onychophagia), patológiás bőrfelsértés, társfüggőség, szexuális függőségek (például pornográf tartalmaktól függés) kényszeres/halmozó gyűjtögetés, különböző kényszerbetegségek, evészavarok, egészséges étel-függőség, testdiszmorfia (testképzavar) és izomdiszmorfia (korábban inverz anorexia), hipochondriázis (egészséggel kapcsolatos szorongás szélsőséges formája) amelyre a szülő figyelmét is fel kell hívni és segíteni kell a tanulót a megfelelő szakemberhez történő eljutáshoz. A pedagógusnak figyelni kell azokat a jeleket, amely a tanulók esetében valamilyen szerfogyasztásra utalhat. A tanulók közötti verbális vagy tettleges bántalmazások észrevétele, ezek ellen történő határozott fellépés pedagógiai és nevelési eszközökkel (pl. osztályfőnöki órán, a problémás tanulóval való rendszeres elbeszélgetéssel,	kiegyensúlyozott, problémáktól mentes kapcsolattartás alakul ki. A szokásostól eltérő viselkedésű gyermekek problémáit az iskola időben észreveszi és a szülő és szakemberek bevonásával megindul a tanulói viselkedés javulása.	

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	a családdal való szorosabb kapcsolattartással, a gyermekvédelmi vagy szakemberek bevonása, Az egészséget támogató programok szervezése,	Az iskolában megszűnik a gyermekek közötti erőszak.	
Az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.	A tanulók egészséget támogató ismereteinek, az egészséget támogató készségek feltárása, majd azok bővítése elsősorban a tanítási órákon belül, illetve egyéb tanórán kívüli foglalkozásokon.	A tanulók megfelelő ismeretekkel rendelkeznek ahhoz, hogy egészségtudatos életformát alakítsanak ki.	
Személyi higiénés testápolási programok	Személyes tisztálkodás képességének fejlesztése Fogápolási és szájhigiénés problémák A fertőző betegségek elkerülését célzó szokásalakítás	Iskolavédőnői rendszeres ellenőrzései Órai szituációs játékok Iskolafogászat védőoltások	
Egészséges öltözködési program	Megfelelő öltözködési szokások kialakítása Ruhaviselés, ruhaváltás gyakorlata	Ízlésformálás Az egészség előnyben részesítése a divattal szemben	
Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése területére terjednek ki.	Iskolai és otthoni baleseti források Veszélyhelyzetek felismerése, balesetek elkerülése Közlekedési szabályok gyakorlása	Tűz- és balesetvédelmi oktatás A közlekedési ismeretek oktatása, kapcsolattartás a rendőrséggel	

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Drogprevenció	Életvezetési ismeretek átadása	Drogprevenciós foglalkozások osztályfőnöki órákon,	

A környezeti nevelés helyi megvalósítása

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, ill. minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozások feladata.

Környezettudatos magatartásra nevelés, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrálna.

A környezeti nevelés feladatai

A feladatokat két területre csoportosítjuk:

A szűkebb és tágabb életkörnyezet megismerése

- Természeti és épített értékek, hagyományok, jellegzetességek
- Lakóhelyünk megismerése
- Az ország és tájegységeinek megismerése

A környezetet védő gondolkodásmód és életforma kialakítása

- Természetvédelem
- Környezetvédelem
- Környezeti kultúra és igényesség

A megvalósítás módszerei, napi gyakorlata

- Tantárgyi tartalmak megválasztása
- Tanórán kívüli foglalkozások megtervezése
- Tantárgyi tartalmak megválasztása

A tantárgyi tartalmak megválasztásán azt értjük, hogy a tananyag tervezésekor a kínálkozó környezeti neveléshez kapcsolódó lehetőségeket észrevesszük és beépítjük a tanmenetbe, a tanórák rendjébe.

Nem hagyományos tanórai foglalkozások

- témanap: évente két téma napot tartunk ősszel és tavasszal. Egy témát választunk, melyet projekt módszerrel dolgozunk fel a korosztályoknak megfelelően.

A bevezető (1-2. évf.) szakaszban a tanító által kialakított környezet az általa nyújtott viselkedési norma, értékrend válik a diákok számára követendő példává.

A tiszta környezet, a növények gondozása az osztályterem otthonossá tétele mind a gyerekek tudatos környezeti nevelését segíti.

A környezetismeret tantárgy a valóságos környezet (élő és az épített) megfigyelésével, a természeti jelenségek megismertetésével felkelti a gyermeki kíváncsiságot, ráébreszt az emberi felelősségre. Ebben a szakaszban elsődleges a megfigyelés, a tapasztalatszerzés.

A kezdő (3-4. évf.) szakaszban a gyerekek már a közvetlen tapasztalással nem megszerezhető ismeretek forrásaival ismerkednek. Ezen túl elsajátítják az ember természetben való helyes viselkedésének alapjait. A környezet és az ember egymásra utaltsága, mint felismerés, a helyes szemlélet, viselkedés, a fokozott felelősségérzet kialakulásához vezet. A mindennapi életben tett megfigyelések, a fokozatosan kialakuló véleményalkotás felkelti az igényt bennük arra, hogy saját napirendjüket, táplálkozásbeli szokásaikat megváltoztassák. Ekkor már tudatosabb és önállóbb környezetvédő tevékenységre képesek.

A rajz tantárgy a természet megfigyelését és ábrázolását, az ember és a környezet kapcsolatának bemutatását teszi lehetővé.

A technika és életvitel tárgy az anyagok megismerését, alakítását, a környezet átalakításának módjait, mindennapi életünk legfontosabb színtereit és szabályait ismerteti meg a diákokkal.

Magyar nyelv- és irodalom órákon irodalmi alkotásokon keresztül érzékelik a természet szépségeit, az ember és a természet kapcsolatát.

Az alapozó (5-6. évf.) és a fejlesztő (7-8. évf.) szakasz célkitűzései az előzőekre épülnek.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A természetismeret és a biológia tantárgyban az előzőeken túl megismerik az élőlények szerkezeti – működési jellemzőit, a globális környezeti problémákat, ill. a probléma megelőzés alapvető lehetőségeit.

A földrajz tantárgy kereti között a tanulók számos tapasztalatot, élményt szerezhhetnek közvetlen élő és élettelen környezetről. Ismerjék meg és őrizzék a természeti táj szépségeit.

A kémia és fizika órákon a különböző anyagok megismerése, a környezeti elemek egyszerű vizsgálata, a környezetbiztonsági ismeretek elsajátítása, a környezettudatos magatartás kialakulását segíti.

A tanórán folyó munka célja az, hogy a megszerzett ismereteket a tanulók össze tudják kapcsolni a valós élet problémáival, majd eljussanak addig, hogy maguk is meglássák ezeket, és önállóan is keressék a problémamegoldás lehetőségeit.

Tanórán kívüli foglalkozások megtervezése

- Szakkörök
- Vetélkedők
- Múzeumok, kiállítások látogatása
- Nyári táborok
- Erdei iskolák

programjai biztosítják a tanulók tapasztalatszerzését, környezetük megértését. Költségigényes programok szervezése csak a szülők írásbeli egyetértésével lehetséges.

A feladatok kibontása

- A szűkebb és tágabb életkörnyezet megismerése
- Lakóhelyünk megismerése

Tervezett rend szerint ismertetjük meg tanulóinkkal a falu nevezetességeit, történetét, természeti értékeit.

Az ország és tájegységeinek megismerése

Az osztálykirándulásokat különböző helyszínekre tervezve a 8 év alatt tanulóink megismerkedhetnek hazánk nagy tájegységeivel.

A táborokat és az erdei iskolákat is változatos helyszínekre szervezzük.

A környezetet védő gondolkodásmód és életforma kialakítása

Természetvédelem

- Az ökológiai szemlélet kialakítása során felfedezhetjük az életközösségek sokféleségét és összefüggéseit, az élőlények pótolhatatlanságát függetlenül attól, hogy hasznosak vagy károsak-e. Ezeket kirándulások, túrák és a tantermi iskolai környezet alakítása során a gyakorlatban élményszerzéssel sajátítja el a tanuló.
- A testnevelési órákon és sport-foglalkozásokon a sportszerű magatartás kialakítása a feladat. A sportember tiszteletben tartja a másik embert ugyanúgy, mint a környező természetet. A sport különleges lehetőséget biztosít a környezeti és egészségnevelésre egyaránt. Törekszünk arra, hogy nevelőink aktív résztvevői legyenek a különböző sportfoglalkozásoknak.

Környezetvédelem

-A takarékosagra, az anyagok és az energia mértékletes és ésszerű felhasználására neveljük tanulóinkat. Ezt segíti a kidolgozott környezetvédelmi programunk. Ebben diákjaink tevékenyen részt vesznek és ez az iskola gazdaságos működtetéséhez, a víz és energia-takarékossághoz, a szelektív hulladékgyűjtéshez és az újrahasznosításhoz kapcsolódik.

Iskolánk ÖKO iskola, mely címet szeretnénk folyamatosan elnyerni.

Környezeti kultúra és igényesség

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A környezeti nevelés hatékonysága érdekében a tanulókat bevonjuk osztályuk, iskolájuk értékeinek megőrzésébe, fejlesztésébe, a károk megelőzésébe.

Cél	Feladat	Tevékenység	Kritérium
1. Környezettudatos magatartás elősegítése	A természeti környezet időbeli, térbeli, működésbeli változásainak érzékelése, helyi, térségi, globális szinten.	Zaj- és légszennyezés mérése az iskola településén.	<i>A káros környezeti hatások tudatosítása.</i>
	A természetes és környezetbarát anyagok felhasználása. Az újrahasznosítás fogalmának, hasznának ismerete.	Papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes hulladékgyűjtők az iskola településén.	<i>Környezetbarát anyagok megismerése.</i>
2. A környezetért felelős egészségorientált életvitel elősegítése	Felelős állampolgári szerepekre való felkészítés. Környezetszennyezés elhárítása, környezeti problémák felismerése.	Az Alaptörvény környezet védelméről szóló cikkeinek értelmezése.	<i>A közvetlen környezet problémáinak felismerése.</i>
Cél	Feladat	Tevékenység	<i>Kritérium</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	Felelős állampolgári magatartás kialakítása. Tudatos egészségmegőrzési viselkedés. A szűrővizsgálatok fontosságának	A komplex intézményi mozgásprogramban szereplő feladatok megvalósítása.	Az egészségmegőrzés alapjainak a kialakítása.
4. Környezettudatos értékrend, „ökológiai morál” kialakítása	Gondolatok befogadására és kifejezésére való nyitottság és képesség fejlesztése. A környezet esztétikai felismerése iránti igény kialakítása. Az együttes cselekvésekhez szükséges sajátos kommunikáció fejlesztése. Családi szerepek.	Helyzetgyakorlatok, tanórai és tanórán kívüli tevékenységek. Az iskola esztétikai képének közös kialakítása. Erdei iskola, osztálykirándulás, projektnapok, iskola szintű programok közös megvalósítása.	<i>Szerepjátékok által a különböző élethelyzetek megismerése.</i>

Az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezetnevelési lehetőségek

Iskolánk arculatának fontos eleme a településünk lakói felé való nyitottság, törekvés arra, hogy a lakosság egy szélesebb rétege számára szabadidős és kulturális tevékenységek szintere lehessen. Ez a nyitottság viszont – egyesek ellenőrizhetetlen romboló magatartása miatt – sok előnye és lehetőségei mellett jelentős elmaradást eredményezett néhány olyan fejlesztési területen, mint például az iskola külső környezetének parkosítása, a kényelmes, kulturált pihenést szolgáló eszközökkel való felszerelése. Ezen a területen rengeteg tennivalónk van. Általánossá kell, hogy váljon iskolánkban a környezetbarát termékek használata a papír használatától az írószereken át a takarításig, tanórákon, tanórákon kívül és az irodákban egyaránt.

Esztétikus berendezéssel, a higiéniai helyiségek megfelelő kialakításával is igyekszünk kialakítani tanulóinkban a kulturált környezethez való igényt és odafigyelést, a közös helyiségek kulturált használatát.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Minden tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának (a fenntartóval, a családdal, a gondviselőkkel, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1–6. évfolyamon;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés;
- a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;

A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményének, tehetség jegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

Sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékoságának típusához és fokához igazodó fejlesztő program

AZ EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK ISKOLAI NEVELÉSE-OKTATÁSA

Ebbe a kategóriába tartoznak

- a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képesség mintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és

PEDAGÓGIAI PROGRAM

oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékkal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulás-szervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulás-szervezési módok, differenciált oktatás-szervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételére;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyag részeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított

PEDAGÓGIAI PROGRAM

otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
  - a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
  - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
  - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
  - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcátűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodni, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális háttérét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek

PEDAGÓGIAI PROGRAM

váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízáló-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolatérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felajánlásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépipírással, szövegszerkesztő használatának megtanulásával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- c) modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
- d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az

PEDAGÓGIAI PROGRAM

írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségszintű elsajátítása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok gyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfoknak megfelelő matematikai készséggel rendelkezik, képes legyen a matematikai kompetencia

PEDAGÓGIAI PROGRAM

megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, probléma modellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia redukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozat alkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfoknak megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Fő célkitűzések:

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladat kivitelezés idő és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelem tréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasítás követés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedési problémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelemfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósítását a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósítását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, team tanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése :

- az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósítását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölcsonös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

Alapkompetenciák

- *A tanulás kompetenciái*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- *A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)*
- *A digitális kompetenciák*
- *A matematikai, gondolkodási kompetenciák*
- *A személyes és társas kapcsolati kompetenciák*
- *A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái*
- *Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], 1-4. és 5-8. évfolyamon)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompentenciák, készség együttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társ értékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb

PEDAGÓGIAI PROGRAM

szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Az iskolai jutalmazás formái

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az iskolai közösség érdekében közösségi munkát végez
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, előadáson, bemutaton vesz részt
- vagy bármilyen más módon segít az iskola hírnevének megőrzésében, annak növelésében az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolában a következő dicséretetek adhatók:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- főigazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Az egyes tanévek végén kitűnő és jeles eredményt elért tanulók osztályfőnöki dicséretet, oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az iskolán kívüli országos valamint megyei versenyeken, előadásokon, bemutatókon, vetélkedőkön eredményesen szereplő tanulók nevelőtestületi döntés alapján főigazgatói dicséretben részesülnek.

Nevelőtestületi dicséretben részesül az a tanuló, aki

- tevékenységével (művészet, sport, közösségi munka, stb.) az iskola hírnevét öregbítette
- az általános iskolai tanulmányai alatt kitűnő tanulmányi eredményt és példamutató magatartást tanúsított. A ballagási ünnepélyen az iskola közössége előtt díszoklevelet és plakettet vesz át.

Az iskolai fegyelmező intézkedések formái

Azt a tanulót, aki:

- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírásait megszegi
- árt az iskola hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

A fegyelmező intézkedés formái:

- szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban, írásban),
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- főigazgatói figyelmeztetés (szóban, írásban)
- főigazgatói intés
- főigazgatói megrovás
- nevelőtestületi figyelmeztetés
- nevelőtestületi intés
- nevelőtestületi megrovás

Az iskolai fegyelmező intézkedések kiszabását a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni. A fegyelmi intézkedést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

Fegyelmi eljárás tíz éves kor alatt nem indítható, egyéb esetben jogszabályban meghatározott módon lehetséges. A fegyelmi eljárás előtti egyeztető eljárás, valamint a fegyelmi eljárás lebonyolításának szabályait az SZMSZ és a Házirend tartalmazza.

Az otthoni, napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatok kiadásának szempontjai:

- a tanulók napi és heti terhelése,
- az egyes diákok képességei, adottságai,
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme,
- házi feladat előkészítettsége,
-

A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákot állandó önellenőrzésre, kötelességtudat fejlesztésére.
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- Folyamatosan tájékoztassák az önálló tanulást segítő nevelőket a házi feladatok mennyiségéről, azok megoldásáról.
- A házi feladatok kerüljenek ellenőrzésre.
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.

Napköziben és tanulószobán történő felkészülés elvei

- A csoportot vezető pedagógus naponta szervezze meg és ellenőrizze a tanulási folyamatot. Törekedjen arra, hogy a tanulási időben a gyerekek valamennyi iskolai feladatukat elkészítsék.
- Ismerje és vegye figyelembe a tantervi követelményeket.
- Differenciált számonkérés érdekében folyamatosan tartja a kapcsolatot a gyerekeket tanító szaktanárokkal.
- Ismerje csoportjának fejlettségi színvonalát.
- Biztosítson elegendő időt a felkészülésre.
- A tanulás rendszeres „védett” tanulási időben /14-16. 00 között/ történik.
- Nyújtson segítséget a házi feladatok elkészítéséhez, úgy, hogy ne akadályozza az önállóság fejlődését.
- A tanulót szoktassa a rendelkezésre álló idő hatékony kihasználására.
- Általában a következő napra készülés a jellemző.
- Szóbeli és írásbeli házi feladatok elvégzése történjen meg.
- A gyermekek tudásszintjének alaposabb megismerésével, személyre szabott komplex személyiségfejlesztés történhet.

16 óráig tartó benttartózkodás

Az egész napos oktatás (1-4. évfolyam)

Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartanak, továbbá tizennyolc óráig - vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben - gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Az általános iskola e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.”²

---

² A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (2). bekezdés

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A tanuló 1-3. évfolyamon az egész napos felkészítés során készül fel a következő tanítási napokra. Az osztályokban 2-2 nevelő tantárgycsoportos tanítást végez. Egyikük látja el az osztályfőnöki teendőket, mely három évente változhat.

A tantárgycsoportok kialakításánál figyelembe kell venni az egyes tantárgyak heti óraszámát, mindkét nevelő hasonló óraszámú tanítási órákat, illetve szabadidő tevékenységet vezet. A pedagógus nemcsak a tanítási órákat vezeti, hanem gondoskodik a szabadidő tartalmas eltöltéséről, valamint a tanulók másnapi felkészüléséről is.

Továbbá feladata az egyéni tanulási nehézséggel, tananyag értelmezési problémával küzdő tanulók segítése, felzárkóztatása és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátása. A másnapi felkészülés az önálló tanulás keretében történik. Ezt mindig az a pedagógus vezeti, aki az adott tantárgyat tanítja. A pedagógus kötelessége a tanulási technikák/időbeosztás, feladatok sorrendje, szóbeli tanulás módszer elsajátíttatása.

A nevelési – oktatási program elkészítésekor a meglévő kerettanterv tananyag tartalmát dolgozzuk fel a következő heti és napi időbeosztást figyelembe véve:

	26 tantárgyi óra és 19 óra egyéb fogl./hét				
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1.	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra
2.	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	önálló	önálló
3.	önálló	önálló	önálló	tantárgyi óra	tantárgyi óra
4.	tantárgyi óra	<i>szabadidő</i>	szabadidő	tantárgyi óra	tantárgyi óra
5.	ebéd	ebéd	ebéd	ebéd	ebéd
6.	<i>levegőzés</i>	<i>levegőzés</i>	<i>levegőzés</i>	<i>levegőzés</i>	<i>levegőzés</i>
7.	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra
8.	önálló	önálló	önálló	önálló	önálló
9.	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra	tantárgyi óra

A tanuló mentesítése a 16 óráig tartó benntartózkodás alól

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27.§ (2) és az 55.§ (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint a 2013 szeptemberétől az általános iskoláknak a nevelést-oktatást úgy kell megszervezni, hogy a tanórai és egyéb foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak.

A törvény 55.§ (1) bekezdése a **főigazgatónak** lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére felmentse a tanulót a tizenhat óráig tartó bent tartózkodás alól. A nem mentesített tanuló hiányzása igazolatlanul számít, ha azt a tanuló vagy a szülő a házirendben meghatározottak alapján nem igazolja.

Nevelőtestületi döntés értelmében a mentesítés szabályai (csak 5-8. évfolyam) a következők:

- a tizenhat óráig tartó benntartózkodás alól felmentést a szülő kérésére a főigazgató adhat.
- az intézmény főigazgatójának benyújtott kérelemben a szülőnek meg kell jelölni a kérelem indokát.
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak csak indokolt esetben adható felmentés,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- iskolán kívüli szervezésű sportfoglalkozás, edzés, különóra esetén a mentesítés során figyelembe kell venni a tanuló tanulmányi eredményét,
- ha nagyszülő, szülő felügyelete mellett a gyermek otthoni tanulása megoldott és a tanuló eredménye nem romlik, ha a tanuló nem jogosult kedvezményes étkezésre, ezért otthon ebédel,
- mentesített tanuló tanulmányi eredménye romlik a főigazgató a tanuló osztályfőnökének a véleményét kikérve megszüntetheti a tanuló mentességét, mentesíthető a tanuló, ha orvosi javaslatra otthoni tanulása indokolt.
- egyéb indok, amelyről a főigazgató mérlegelés után dönt.
- A tanuló lemorzsolódással veszélyeztetett, 3-as alatti vagy átlaga az előző félévhez képest 1,1 –es romlást mutat.

A szülői kérvény beadási határideje minden tanév szeptemberének első hete. Rendkívüli esetben a szülői kérvény a tanév során is beadható.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének a rendje

Alapelvek

A tanulók értékelését az osztálytanítók készítik el, figyelembe véve a nevelők és az osztályban tanító nevelők véleményét is.

Az értékelés legyen folyamatos:

- visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- bukás veszélye esetén az osztályfőnök értesíti a szülőt írásban gyermeke eredményéről.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban (készségtárgyak teljesítményének értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
- szülőknak az elektronikus napló útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy – esetleg –a kiemelkedően jó teljesítményért.
- félévi és tanév végi
- versenyeken való részvétel

Az írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanuló tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

A tanuló tanulmányi előmenetele ellenőrzésének típusai:

- szóbeli feleltetés,
- házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése, írásbeli számonkérési formák:
  - írásbeli felelet,
  - beadandó, nagyobb elmélyülést igénylő házi dolgozat,
  - kisdolgozat (bejelentés nélkül, asznapi házi feladatból),

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
- témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő) a félévi és év végi osztályzatok megállapításában nagyobb súllyal szerepel.
- egyéb tanulói produktumok (pl.: prezentáció, rajz, technika órán előállított tárgy, testneveléssel összefüggő mozgásforma előadása) ellenőrzése.

A tanuló írásbeli beszámoltatásának formái :

- **témazáró dolgozat:** egy teljes tantervi téma számon kérésére szolgáló, egy tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma, a témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak;
  - **egyéb dolgozat:** egy tantervi téma valamely részének számon kérésére szolgáló, legfeljebb egy tanórát kitöltő írásbeli számonkérési forma, amelyben az ismeretek felidézése az alkalmazástól függetlenül vagy azzal együtt is számon kérhető
  - Az év eleji, félévi, év végi **felmérések** alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak: a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérések csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után került sor rájuk.
1. A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon, a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyítást tesznek.
  2. A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom idegen nyelv (a 2-8. Évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:
    - a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik,
    - az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.
  3. A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

A szaktanár a tanuló teljesítményét, előmenetelét

a) heti egy óras tantárgynál havonta 1 érdemjeggyel,

b) heti kettő havonta legalább kettő érdemjeggyel,

c) heti három vagy annál magasabb heti óraszámú tantárgyból havonta legalább kettő-három érdemjeggyel értékeli.

A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének **egységes értékelése** érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Témazáró dolgozat, év eleji, félévi és év végi mérések esetén:

Teljesítmény (%)	Érdemjegy
0 – 29	elégtelen (1)
30 - 49	elégséges (2)
50 – 69	közepes (3)
70 – 89	jó (4)
90 - 100	jeles (5)

Egyéb típusú számonkérés esetén:

Teljesítmény (%)	Érdemjegy
0 – 39	elégtelen (1)
40 - 59	elégséges (2)
60 - 79	közepes (3)
80 - 89	jó (4)
90 - 100	jeles (5)

Ha a szaktanár a meghatározott ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban, csoportban az egyes ponthatárokat legfeljebb három százalékkal lefelé vagy felfelé módosíthatja.

Az egységes iskolai követelményrendszert minden pedagógus köteles betartani. A szaktanárok minden tanév első tantárgyi óráján ismertetik a tanulókkal (és az első szülői értekezleten, illetve a fogadóórákon a szülőkkel) a tantárgy követelmény- és értékelési rendszerét, a pótlási és javítási lehetőségeket.

Az írásbeli beszámoltatás korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya

Az írásbeli beszámoltatás szerepe, súlya

- A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógia örök dilemmája. A képesség és készségfejlesztés követelménye a két forma egyenlő arányát kívánja. A magas osztálylétszámok, a mennyiségben és sokféleségben egyre bővülő közvetítendő ismeretanyag elsajátításának pontos ellenőrzése az írásbeli számonkérést részesíti előnyben. Ugyanakkor a tanulók kifejezőképességbeli hiányosságai, a felgyorsult élettempó hatására kialakult rövidített, szinte csak jelzészzerű – az egyedi, választékos stílust nélkülöző – beszédük az iskola felelősségét növeli ezen a téren.
- A témazáró dolgozatok – nagyobb súllyal való értékeléséről a szaktanár dönt a munkaközösség véleményének figyelembevételével. A szaktanár a tanév elején tájékoztatja a tanulókat arról, hogy melyek azok a tanulói teljesítmények,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

amelyeket a félévi és a tanítási év végi osztályzatok kialakításánál nagyobb súllyal fog figyelembe venni. Szorgalmi feladatok, füzetvezetés, gyűjtőmunka, versenyeken, műsorokon való részvétel érdemjegyeik figyelembe vétele szaktanár egyéni elbírálása szerint történik.

Az írásbeli beszámoltatás rendje és korlátai:

- Témazáró dolgozat írását a szaktanár legkésőbb egy héttel a dolgozatírás előtt bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja, egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot nem íratunk.
- Egyéb dolgozat írását a szaktanár legkésőbb az előző tanítási órán bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja.
- A szaktanár egy tantárgyból nem írat újabb dolgozatot mindaddig, amíg az előző dolgozatot kijavítva ki nem adta a tanulóknak.
- Több napos hiányzás miatti felmérés pótlását a szaktanár megbeszéli a tanulóval.
- A félévi és tanév végi minősítés nem alakítható ki csak írásbeli számonkérés alapján született érdemjegyeknél azokból a tantárgyakból, amelyek alkalmasak a szóbeli kifejezőképesség fejlesztésére.
- A diákok írásbeli dolgozatait, beszedett füzetét, beadott munkáját (házi dolgozatok, tanulói kutatómunkák anyaga) rövid időn belül értékelni, javítani kell.

Szóbeli feleletek értékelése:

Szóbeli beszámoltatás formái

- hosszabb, összefüggő szóbeli felelet: lehetőséget teremt az egyéni teljesítmények alaposabb, sokoldalúbb megvizsgálására, alkalmat ad az emlékezetbe vésés szilárdságának, a megértés fokának, az alkalmazásra való képességnek, készségnek a megállapítására.
- kérdés-felelet formában végbemenő ellenőrzés: elsősorban az osztály előmenetelének értékelését teszi lehetővé, aktivizáló funkciót tölt be, esetenként módot ad az egyéni osztályozásra is.
- önálló kiselőadás: A tanítási órán a tanulónak lehetősége van saját kutatási területéről, vagy az őt mélyebben érdeklő (a szaktanárral egyeztetett) témáról társainak előadást tartani. A tanár szóban értékeli az előadást, s ha az színvonalas volt, jeles osztályzattal jutalmazhatja.
- tanórai munka: a tanórákon nyújtott szóbeli megnyilvánulások összessége

Érdemjegyekre történő átváltás szóbeli feleltetésnél:

- **Jeles:** ha a tananyagból szabatosan fogalmazva, tanári segítség nélkül, hiánytalanul beszámol.
- **Jó:** ha a tananyagból szabatosan fogalmazva, apró tanári segítséggel, de önálló gondolatmenet alapján beszámol, apró pontatlanságokkal.
- **Közepes:** ha segítő tanári kérdésekkel, de kerek mondatokban felel, válaszai pontatlanok, hiányosak.
- **Elégséges:** ha sok segítő, rávezető kérdést igényel, de az alapvető ismeretekről számot ad.
- **Elégtelen:** ha tanári segítséggel sem tud számot adni tudásáról.

A tanulók nem minden szóbeli megnyilvánulásra kapnak érdemjegyet (pl. órai munkán való aktivitás).

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- A tanuló , az egyéni munkarenddel rendelkező is, az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola főigazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola főigazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola főigazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a **kétszázötven** tanítási órát, egy **adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát** meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén **nem minősíthető**, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozó vizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendben tanuló és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti. A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a

PEDAGÓGIAI PROGRAM

tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.

- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- Az eljárás során a OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, a főigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az főigazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.
- Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.
- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulóként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.
- A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

1. Kompetencia alapú oktatás: a kompetencia területeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

2. Témahét

A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Szervezésének területei

- környezetvédelem, természetismeret
- évfordulók
- ünnepek

4. Tanulásszervezési eljárások

Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikák alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoport-munkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

4.1 Kooperatív tanulásszervezés

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítésére nevel.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

4.2 Tanórai differenciálás

A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

4.3 Drámapedagógia

Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

4.4 IKT. alapú módszerek

Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGE, MÓDOSÍTÁSA

A pedagógiai program érvényességi ideje:

Az iskola **2024. szeptember 1. napjától** szervezi meg nevelő és oktató munkáját a jogszabályváltozás miatt átdolgozott pedagógia program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje addig tart, amíg a törvényi változások az átdolgozást szükségessé nem teszik, vagy míg az intézmény szakmai feladataiban változás nem történik.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja, és ha szükséges, módosítja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógia programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

Különös tekintettel kell lenni az esélyegyenlőség, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos célok és feladatok megvalósítására, a kompetenciák fejlesztésének a megvalósulására.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- az iskola fenntartója
- az iskola főigazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközössége

A pedagógiai program módosítása a nevelőtestület véleményezése után a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program egy példánya az iskola könyvtárában van elhelyezve, ahol a szülők azt szabadon megtekinthetik. A pedagógiai program az iskola honlapján is megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél is megtekinthető:

- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola főigazgatójánál;
- az iskola főigazgatóhelyettesénél
- fenntartónál.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot a Nagyvarsányi Református Általános Iskola Nevelőtestülete a ..... napján tartott Nevelőtestületi értekezletén **véleményezte és jóváhagyásra javasolta.**

Nagyvarsány, ...

.....
főigazgató

A Nagyvarsányi Református Egyházközség Presbitériuma a Nagyvarsányi Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját **jóváhagyta.**

Nagyvarsány, ...

.....
gondnok

.....
lelkipásztor

PEDAGÓGIAI PROGRAM

MELLÉKLETEK

- Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei
- Tanulmányok alatti vizsgák rendje
- Tantárgyi kerettantervek
- Adat-és iratvédelmi szabályzat

1.MELLÉKLET

Az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

Biológia

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
7. évfolyam	A tanuló érti az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggését az adott térséget jellemző környezeti tényezőkkel. Ismeri a globális környezetkárosítás veszélyeit, érti, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték. Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani. Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit. Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának okait. Tud különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között, tisztában van a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival. Ismeri az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait. Morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlények el tud helyezni a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig). Látja a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. Érti a sejt szintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot. Ismeri az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
8. évfolyam	Tisztában van saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival, a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival. Ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait. Érti a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában. Önállóan és társaival együtt dolgozva tud megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni, valamint jártassággal rendelkezik a mikroszkóp használatában.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ének – zene

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	Megfelelő számú dal önálló és csoportos éneklése. Énekelt dalok ritmuskísérete mozgással. Dalok mondókák ritmusának felismerése, és megfelelő ritmushasználat improvizációval, ritmusírás, olvasás. Különböző hangkészletű dalok éneklése, iá szó mi hangkészletűek szolmizálása. Vokális és hangszeres hangszínek felismerése. Zenei hangulatok jellemzése. Emberi hangfajták megkülönböztetése, megismerése hangzás alapján. A tanulók 30 gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’-c’””” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 metrumot helyesen hangsúlyozzák.(Képesek ezt egyszerű tánclépésekkel érzékeltetni.) A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.
2. évfolyam	Megfelelő számú (30) dal önálló és csoportos éneklése. Énekelt dalok ritmuskísérete mozgással. Dalok mondókák ritmusának felismerése, és megfelelő ritmushasználat improvizációval, ritmusírás, olvasás. Különböző hangkészletű dalok éneklése és szolmizálása. Vokális és hangszeres hangszínek felismerése. Zenei hangulatok jellemzése. Emberi hangfajták megkülönböztetése, megismerése hangzás alapján. A tanulók 30 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c’- d’” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.(Képes ezekt egyszerű tánclépésekkel érzékeltetni.) A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. évfolyam	Könnyű többszólamú dalok éneklése. Rövid zenei részletet figyelemmel követése, megadott szempontok alapján. Tanári irányítással ritmus- és dallamotívumok visszaidézése (utóritmizálás és szolmizálás, felismerés, lejegyzés, reprodukálás). 20 magyar dal (pl. 15 népdal, 5 műdal) és 5 más nyelvű éneklése emlékezetből. Karakteres zenei szemelvények felismerése A tanulók 30 dalt (20népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből „ae” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lalázva vagy szolmizálva is. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A harmadik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik .

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	Könnyű többszólamú dalok éneklése. Rövid zenei részletet figyelemmel követése, megadott szempontok alapján. Tanári irányítással ritmus- és dallamotívumok visszaidézése (utóritmizálás és szolmizálás, felismerés, lejegyzés, reprodukálás). 20 magyar dal (pl. 15 népdal, 5 műdal) és 10 más nyelvű éneklése emlékezetből. Karakteres zenei szemelvények felismerése A tanulók 60 dalt (40 népzenei és 20 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon). Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak, kérdés-felelet jellegű formaegységeket alkotnak a tanult dalok hangkészlete alapján lalázva vagy szolmizálva is. A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szóltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklük. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
5. évfolyam	Az énekes anyagból 5 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

6. évfolyam	Az énekes anyagból 5 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték.
7. évfolyam	Az énekes anyagból 7 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.
8. évfolyam	Az énekes anyagból 8 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák. Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
7. évfolyam	Mérőeszközök a mindennapi életben. A tanult mennyiségek mértékegységei és átváltásai. A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. Az egyenletes mozgás jellemző mennyiségek (út, idő, sebesség) meghatározása a másik kettő ismeretében. Az átlag- és a pillanatnyi sebesség fogalom értelmezése. A tömeg. A sűrűség. A tehetetlenség törvénye. Az erőhatás, erő. A hatásellenhatás törvénye. A súrlódás. Közegellenállás jelenség szintű ismerete. A gravitációs kölcsönhatás, gravitációs mező. Gravitációs erő. A súly fogalma és a súlytalanság. A forgatónyomaték. Egyszerű gépek. A nyomás. Nyomás a folyadékokban. Közlekedőedények. A nyomás terjedése folyadékban. Nyomás gázokban, légnyomás. Arkhimédész törvénye. Nyomáskülönbségen alapuló eszközök. A hang keletkezése, terjedése, energiája. Zajszennyezés. Hangszigetelés. Rengés terjedése a földkéregben és a tengerekben: a földrengések kis rezgésszámú hangrezgések formájában történő terjedése, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje. Az energia fogalma. Az energia és megváltozásai. Az energia megmaradásának felismerése és értelmezése. Munkavégzés és a munka fogalma. Az energia különféle fajtái. Energiamérleg a családi háztól a Földig. Energiaforrások: Fosszilis energiahordozók és kitermelésük végessége. A vízenergia, szélenergia, megjelenése a földi energiahordozókban. A geotermikus energia, a nukleáris energia, haszna, kára és veszélye. A Föld alapvető energiaforrása a Nap. Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, környezetterhelő hatásai. Hőmérőtípusok. Halmazállapotok és halmazállapot-változások. Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése. A belső energia. Hőtágulás és gyakorlati szerepe. Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja. „Hőátadás”, hővezetés, hőáramlás, hőszugárzás.
8. évfolyam	Mágnesek, mágneses kölcsönhatás. Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapiakban. Az anyag elektromos tulajdonságú részecskéinek (elektron, proton és ion) létezése. Az atomok felépítettsége. Az elektromos töltés. A feszültség fogalma és mértékegysége. Az elektromos munka. Az elektromos áramkör és részei. Az elektromos egyenáram. Az áramerősség. A vezeték jellemző ellenállás. Ohm törvénye. Az áram mágneses hatása. Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés ($E=UIt$), energiakicsatolás, fogyasztók. A fény egyenes vonalú terjedése. <i>A fényvisszaverődés és a fénytörés.</i> Teljes visszaverődés. Hétköznapi optikai eszközök képalkotása. Valódi és látszólagos kép. Síktükör, homorú és domború tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz. A szem képalkotása. Rövidlátás, távollátás, szintévesztés. A fehér fény színeire bontása. Színkeverés, kiegészítő színek. Elsődleges és másodlagos fényforrások. Fénykibocsátó folyamatok a természetben. Mesterséges fényforrások. Fényszennyezés. Az égbolt természetes fényforrásai: a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb. A Naprendszer szerkezete. A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei. Geocentrikus és heliocentrikus világgép. A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma: rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV sugárzás, röntgensugárzás. A Nap fénye és hőszugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit. A napozás szabályai.

Földrajz

Évfolyam	Vizsgakövetelmények

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	A tanulók átfogó és reális képzetekkel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világ gazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik. Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonságosan tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.
8. évfolyam	Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássák azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmigazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze. Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

Informatika

Évfolyam	Vizsgakövetelmények

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. évfolyam	<i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret; ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait; tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni; tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni; ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait; tudjon önállóan kommunikálni ismert programokkal; segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerjen a számítógép előtt végzett munka káros hatásait csökkentő szabályokat és mozgásgyakorlatokat. <i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakterformázásokat ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket; tudjon adatokat táblázatba rendezni. <i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival. <i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára; legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni; legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére. <i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket. <i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

6. évfolyam	<i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni; ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait; segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat; tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait; ismerjen alapvető adatvédelmi szabályokat. <i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni; tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni; ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat; használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközzeit; ismerje egy bemutatókészítő-program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni; segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat, tudjon különféle adatbázisokban keresni; ismerje legalább egy digitális térképes alkalmazás szolgáltatásait. <i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt; ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit; képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni; tudjon egyszerű programot készíteni; legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára; a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival. <i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes a találatok értelmezésére; legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára; legyen képes az interneten talált információk mentésére; ismerje a netikett szabályait. <i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; szerezzon gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében. <i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni; konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat; el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	<i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerjen meg különböző informatikai környezeteket; ismerje és tudja használni egy operációs rendszer, valamint a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;</i> <i>tudja megkülönböztetni a számítógép és egyéb informatikai eszközök főbb részegységeit; ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit; önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon bemutatót készíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni.</i> <i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni algoritmusokat; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás).</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	<i>A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére</i> ismerje az informatikai eszközökkel kapcsolatos függőség néhány jellemzőjét, legyen képes tenni a függőség kialakulása ellen; ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit; önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára. <i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni. <i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> lássa át a problémamegoldás folyamatát; tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben; ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján. <i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és a védendő adatait. <i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit; ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására. <i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> a választott forrásokat képes alkotóan és etikusán felhasználni a feladatmegoldásban; egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

Angol nyelv

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
3. évfolyam	Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése. Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése. Egyszerű szövegek értő olvasása. Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén. Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok szintjén. Tanult cselekvéssor elmondása képek segítségével vagy mozgással kísérve.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése. Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése. Egyszerű szövegek értő olvasása. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése. Írásbeli feladatok készítése és megoldása a szószerkezetek, rövid mondatok, a szöveg szintjén.
5. évfolyam	Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése. Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása.
6. évfolyam	Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, következtetések levonása a témára, lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. Rövid válaszokkal, cselekvéssel való reagálás ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra. Egyszerű kérdések feltevése ismert témákhoz, osztálytermi szituációkhoz, egyéni szükségletekhez kapcsolódva. Egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Kommunikálás begyakorolt beszédfordulatokkal. Rövid, hétköznapi szövegekben ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok felismerése. Írott szöveggel kapcsolatos tevékenységek végzése. Egyszerű, különböző műfajú szövegek olvasása, lényegük megértése, a szövegek feladatokon keresztül történő feldolgozása. Rövid mondatok írása egyszerű nyelvi szerkezetek felhasználásával. Különböző műfajú, egyszerű, rövid szövegek írása

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	Ismert témákhoz kapcsolódó rövid kérések és kijelentések megértése. Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajta, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan; a szöveg lényegének, néhány konkrét információnak a kiszűrése megértést segítő, változatos feladatok segítségével. Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal. Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése. Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben. Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról
8. évfolyam	Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel. Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi elemekkel megfogalmazott szöveg elmondása ismert témákról, felkészülés után. Minta alapján összefüggő szöveg alkotása; szavak, szócsoportok, cselekvéssorok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal. Rövid, egyszerű nyelvi eszközökkel, bővülő szókinccsel megfogalmazott szövegek megértése. Lényeges információk megtalálása egyszerű szövegekben. Szavak és rövid szövegek másolása és diktálás utáni leírása. Egyszerű szerkezetű, összefüggő mondatok írása a tanuló közvetlen környezetével kapcsolatos témákról, különböző szövegtípusok létrehozása. Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal.

Kémia

Évfolyam	Vizgakovetelmények
7. évfolyam	A kémia tárgya és jelentősége. Alapvető laboratóriumi eszközök. Vegyszerek veszélyességének jelölése. Részecskeszemlélet a kémiában. Elemek, vegyületek. Molekulák. Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások. Kémiai változások (kémiai reakciók). Hőtermelő és hőelnyelő változások. Az anyagmegmaradás törvénye. Komponens. Elegyek és összetételük. Oldatok. A levegő mint gázelegy. Néhány vizes oldat. Szilárd keverék. Az atom felépítése. A periódusos rendszer. Az anyagmennyiség. Egyszerű ionok képződése. Kovalens kötés. Fémes kötés.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	Egyesülés. Bomlás. Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció. Oldatok kémhatása, savak, lúgok. Közömbösítési reakció, sók képződése. A kémiai reakciók egy általános sémája. Szerves vegyületek. Szénhidrátok. Fehérjék. Zsírok, olajok. Alkohokok és szerves savak. Az egészséges táplálkozás. Szenvedélybetegségek. Hidrogén. Légköri gázok. Levegőtisztosítás. Vizek. Víztisztosítás. Ásványok, ércek. Vas- és acélgépipar. Alumíniumgépipar. Üvegipar. Papírgépipar. Műanyagipar. Energiaforrások kémiai szemmel. Fosszilis energiaforrások. Biomassza. Mész. Gipsz és cement. Savak, lúgok és sók biztonságos használata. Savak. Lúgok. Sók. Fertőtlenítő- és fehérítőszerke. Mosószerke, szappanok, a vizek keménysége. Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése. Réz és nemesfémek. Permetezés, műtrágyák. Az energia kémiai tárolása.

Magyar nyelv és irodalom

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókinccset a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterekét. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.
2. évfolyam	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókinccset a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterekét. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a j hangot 30–40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. évfolyam	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően és értelmezően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Mondja el az olvasottak lényegét. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát, illetve digitális forrásokat. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoriterek szövegűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást (elbeszélést, leírást, jellemzést) készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Ismerje a mindennapi tájékoztató szövegek főbb jellemzőit. A tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő), és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. Felkészülés után folyamatosan, érthetően és értelmezően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Mondja el az olvasottak lényegét. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát, illetve digitális forrásokat. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoriterek szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást (elbeszélést, leírást, jellemzést) készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Ismerje a mindennapi tájékoztató szövegek főbb jellemzőit. Az 1-4. évfolyam tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, névutó, személyes névmás, kérdő névmás, mutató névmás), és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. évfolyam	A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására. Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni. A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmások), valamint az ige-kötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni. A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példával, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától.
	Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerű jellemzést megfogalmazni János vitéz alakjáról. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (János vitéz, A Pál utcai fiúk), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes néhány irodalmi mű vagy részlet szöveghű felidézésére.(pl. Petőfi: Az Alföld, Nemzeti dal)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

6. évfolyam	A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására. Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni. A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is. A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni. A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni A walesi bárdokban rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az Egri csillagok történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (Toldi, Egri csillagok), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes néhány irodalmi mű vagy részlet szöveghű felidézésére.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni. A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. A tanuló képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni. A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. A tanuló képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit
	felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat. Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Matematika

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	A tanuló - képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni; - képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni; - halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi; - több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát helyesen használja; – néhány elemet sorba rendez próbálgatással; – számokat ír, olvas 20-as számkörben. - megtalálja számok helyét a számegyenesen, - meghatározza az egyes számszomszédokat; - képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására; - a matematikai jeleket $+$, $-$, $=$, $<$, $>$ helyesen használja; - képes összeadni, kivonni 20-as számkörben; - képes szöveges feladatot értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel; - megkülönbözteti a páros és páratlan számokat; - képes szimbólumok használatára matematikai szöveg leírásánál, az ismeretlen szimbólum kiszámítására; - ismeri az egyenes és görbe vonalakat; - képes a test és a síkidom megkülönböztetésére; - képes tájékozódni, ismeri az irányokat; - ismeri a szabvány mértékegységeket: m, l, kg, nap, hét, hónap, év. - felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni
2. évfolyam	A tanuló - képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni; - képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni; - halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi; - több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát helyesen használja; - néhány elemet sorba rendez próbálgatással; - számokat ír, olvas 100-as számkörben, Helyi érték fogalma. - megtalálja számok helyét a számegyenesen, - meghatározza az egyes, tízes számszomszédokat; - képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására; - tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani; - a matematikai jeleket $+$, $-$, $\cdot$, $:$, $=$, $<$, $>$, $()$ helyesen használja; - képes összeadni, kivonni, szorozni, osztani 100-as számkörben; - ismeri a szorzótáblát a 100-as számkörben; - ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét; - képes szöveges feladatot értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel; - megkülönbözteti a páros és páratlan számokat; - képes szimbólumok használatára matematikai szöveg leírásánál, az ismeretlen szimbólum

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	kiszámítására; - ismerete az egyenes és görbe vonalakat; - képes a test és a síkidom megkülönböztetésére; - képes tájékozódni, ismeri az irányokat; - ismeri a szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. –felismeri a mennyiségek közötti összefüggéseket; - felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni; – felismeri a számpárok közötti kapcsolatokat;
3. évfolyam	A tanuló - képes adott tulajdonságú elemeket halmazba rendezni, - felismeri, megnevezi a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait, - képes annak eldöntésére, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba, - értelmezi a változást egyszerű matematikai tartalmú szövegben, - képes az összes eset megtalálására próbálgatással, - tud 1000-es számkörben számokat írni, olvasni, - ismeri és értelmezi a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmát 1000-es számkörben, - tud római számokat írni, olvasni 1000-es számkörben (I, V, X, L, C, D, M); - helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell (hőmérséklet, adósság) segítségével, - képes 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezésére, lejegyzésére szöveggel, előállítására hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel, - tud természetes számokat nagyság szerinti összehasonlítani 1000-es számkörben, – képes mennyiségek közötti összefüggések észrevételére tevékenységekben, - alkalmazza a matematika különböző területein az ésszerű becslést és a kerekítést, - képes pontosan számolni fejben száz-as számkörben, - biztosan ismeri a szorzótáblát 100-as számkörben, - ismeri az összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmát, - képes a műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazására, - ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét, - tud írásban háromjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni egyjegyű számmal – képes a műveletek ellenőrzésére, - szöveges feladatokat megold a megoldási algoritmus alkalmazásával (a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata) – ismeri a többszörös, osztó, maradék fogalmát, - képes növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerésére, a szabály követésére, - képes összefüggések keresésére az egyszerű sorozatok elemei között, - meg tudja határozni a szabályt egyszerű formában, a hiányzó elemeket pótolja, – ismeri és használja a szabvány mértékegységeket: km, cl, hl, g, t, másodperc. - képes átváltások elvégzésére szomszédos mértékegységek között, - megérti a test és a síkidom közötti különbséget, - felismeri a kockát, téglatestet, - tudja megmérni a négyzet és a téglalap területét,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	A tanuló - tud adott tulajdonságú elemeket halmazba rendezni, - felismeri, megnevezi a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait, - képes annak eldöntésére, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba, - értelmezése a változást egyszerű matematikai tartalmú szövegben, - próbálgatással képes az összes eset megtalálására, - tud számokat írni, olvasni 10 000-es számkörben, - ismeri és helyesen alkalmazza a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmakat 10 000-es számkörben, - tud római számokat írni, olvasni 1000-es számkörben (I, V, X, L, C, D, M); - helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell (hőmérséklet, adósság) segítségével, - képes 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezésére, lejegyzésére, előállítására, hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel, - tud természetes számokat nagyság szerinti összehasonlítani 10 000-es számkörben, - képes mennyiségek közötti összefüggések észrevételére tevékenységeken keresztül, - alkalmazza az ésszerű becslést és a kerekítést a matematika különböző területein, – tud fejben számolni száz-as számkörben, - biztos ismeri a szorzótáblát 100-as számkörben, - ismeri az összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmát, - alkalmazza a műveletek tulajdonságait, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségét, - ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégezés sorrendjét, - képes négyjegyű számok összeadására, kivonására, szorozni kétjegyű, osztani egyjegyű számmal írásban, - tudja a műveletek helyességének ellenőrzését, - képes szöveges feladat megoldására a megoldási algoritmus (a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata) alkalmazásával, - ismeri és helyesen használja a többszörös, osztó, maradék fogalmát, - felismeri a növekvő és csökkenő számsorozatokat, tudja azokat folytatni, - képes összefüggések keresésére az egyszerű sorozatok elemei között, - tudja megfogalmazni a szabályt egyszerű formában, a hiányzó elemeket pótolja, - képes egyenesek kölcsönös helyzetének felismerésére (metsző és párhuzamos egyenesek), – ismeri a szabvány mértékegységeket: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Tud átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között, - képes egyszerű gyakorlati példákban a hosszúság, távolság és idő mérésére, - létrehoz háromszöget, négyzetet, téglalapot, egyéb sokszöget egyszerű módszerekkel, felismerési, megnevezi jellemzőiket, - ismeri a kör fogalmát, - megérti a test és a síkidom közötti különbséget, - felismeri a kockát és téglatestet, megnevezi jellemzőiket, - felismeri a gömböt, - tudja kiszámítani a négyzet és a téglalap területét, - képes a négyzet, téglalap területének mérésére különféle egységekkel, területlefedéssel,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. évfolyam	A tanult számok (természetes számok, egész számok, pozitív törtek, pozitív tizedes törtek) százmilliószámkörben, helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása. A tízes számrendszer biztos ismerete. Összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében. Osztó többszörös fogalma, meghatározása egyszerű esetekben. Osztó, többszörös alkalmazása. Egyjegyű nevezőjű pozitív törtek (legfeljebb ezredeket tartalmazó tizedes törtek) összeadása és kivonása, az eredmény helyességének ellenőrzése. Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Helyes műveleti sorrend ismerete a négy alpművelet esetén. Egyszerű egyenletek, szöveges feladatok megoldása következtetéssel. Egyszerű grafikonok értelmezése. Sorozatok folytatása adott szabály szerint. Konkrét pontok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben, pontok koordinátáinak leolvasása. Szakasz másolása, adott távolságok felmérése. Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás. Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma. Felezőmerőleges szemléletes fogalma. Két pont, pont és egyenes távolsága. Két egyenes távolsága. Kör, gömb szemléletes fogalma. Sugár, átmérő. A szög fogalma, mérése. Szögfajták. Téglalap (négyzet) kerületének, területének, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása konkrét esetekben. Hosszúság és terület szabványmértékegységei és egyszerűbb átváltások konkrét gyakorlati feladatokban. A térfogat, űrtartalom, idő, tömeg mértékegységei. Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése. Két szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.
6. évfolyam	Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalom alkalmazása. Két véges halmaz közös részének, két véges halmaz egyesítésének alkalmazása. Példák a biztos, a lehetséges és a lehetetlen bemutatására. A tanultakhoz kapcsolódó igaz és hamis állítások. Tört, tizedes tört, negatív szám fogalma. Műveletek racionális számokkal. Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással. 2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság. Osztó, többszörös alkalmazása. A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel. Egyenes arányosság. Az alap, a százalékérték és a százalékláb értelmezése, megkülönböztetése. Egyszerű százalékszámítási feladatok arányos következtetéssel. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése. Számtani közép. Sorozatok folytatása adott szabály szerint. Szabványmértékegységek és átváltásuk: hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg. A pont, egyenes, szakasz fogalmának helyes használata. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Kör tulajdonságainak alkalmazása. Húr, szelő, érintő. Szakaszfelező merőleges. Szögmásolás, szögfelezés. Nevezetes szögek szerkesztése: 30°, 60°, 90°, 120°. Adott egyenesre merőleges szerkesztése. Adott egyenessel párhuzamos szerkesztése. Téglalap, négyzet szerkesztése. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése. Tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek (deltoid, rombusz, húrtrapéz, téglalap, négyzet), sokszögek. Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz) megismerése.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. A részhalmaz. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata. A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása. Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Racionális számok, példák nem racionális számokra, műveletek racionális számokkal. A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre. Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása. 10 pozitív egész kitevőjű hatványai. Prímszám, összetett szám. Prímtényező felbontás. Oszthatósági szabályok. Legnagyobb közös osztó, legkisebb pozitív közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. Mértékegységek átváltása racionális számkörben. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Gazdaságossági számítások. Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Elsőfokú egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordinátarendszerben. Lineáris függvények. Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása. Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése. Egyszerű sorozatok vizsgálata. Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint. A háromszögek magassága, magasságvonala, magasságpontja. A háromszögek kerületének és területének kiszámítása. A háromszög és a négyszög belső és külső szögeinek összege. Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe. Szabályos sokszögek. Kör kerülete, területe. A kör és érintője. A tanult síkbeli alakzatok (háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid) szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°. Középpontos tükrözés. A középpontos tükrözés tulajdonságai. A középpontos tükörkép szerkesztése. Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban. A tanult sokszögek osztályozása szimmetria szerint. Párhuzamos szárú szögek. A háromszögek egybevágóságának esetei. Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Mértékegységek átváltása racionális számkörben.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. A részhalmaz. Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, „legfeljebb” kifejezések használata. A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása. Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre, egész számok körében. 10 egész kitevőjű hatványai. A négyzetgyök fogalma. Számok négyzete, négyzetgyöke. Példa irracionális számra $2(\pi, \dots)$. Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. Mértékegységek átváltása racionális számkörben. A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Prímszámok. Prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Gazdaságossági számítások. Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordinátarendszerben. Lineáris függvények. Függvények jellemzése növekedés, csökkenés. Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése. Egyszerű sorozatok vizsgálata. Eltolás, a vektor fogalma. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban. Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálójá, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a forgáskúppal, gúlával, gömbbel. Mértékegységek átváltása racionális számkörben. Pitagorasz tétele. Kicsinyítés és nagyítás. Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése. Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk. Számtani közép kiszámítása. Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése, fogalma.

Technika, életvitel és gyakorlat

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése. Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása. Építés mintakövetéssel és önállóan. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása
2. évfolyam	A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása. Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálás anyagok, textilek magabiztos alakítása. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása. Az alkalmazáshoz illő kulturált viselkedés és öltözködés

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. évfolyam	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor). A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
4. évfolyam	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor). A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készség szintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása
5. évfolyam	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékosá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.
6. évfolyam	Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatosá, takarékosá és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel. Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonalterképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.
7. évfolyam	Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása, készségek kialakulása. A háztartás elektromos, víz-, szennyvíz-, gáz- és más tüzelőberendezéseinek biztonságos kezelése, takarékos és felelős használata, a használattal járó veszélyek és környezeti hatások tudatosulása, hibák, működészavarok felismerése. Egyszerű karbantartási, javítási munkák önálló elvégzése. Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során. A víz- és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelésének, becslésének képessége. Elköteleződés a takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák mellett. A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. Tájékozottság a közlekedési környezetben. Tudatos közlekedési magatartás. A közlekedési morál alkalmazása. Környezettudatos közlekedésszemlélet. Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése. Tapasztalatok, ismeretek, véleményalkotás a meglátogatott munkahelyekről, ezek összevetése a személyes tervekkel. Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése. A munkatevékenységnek az önmegvalósítás részeként történő értékelése. A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek elsajátítása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Testnevelés és sport

Évfolyam	Vizsgakövetelmények

PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. évfolyam	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése. A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei. Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete. Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva. <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása. <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben. A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása. <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban. <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alapttechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban.</i> Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete. Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. <i>Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban</i> Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása. A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak. <i>Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben</i> Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról. A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.
2. évfolyam	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> <i>Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.</i> <i>A testrészek megnevezése.</i> <i>A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.</i> <i>A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.</i> <i>Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása. Az iskolatáska gerinckímélő hordása.</i> <i>A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.</i> <i>Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat. Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.</i> <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> <i>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.</i> <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> <i>A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.</i> <i>Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.</i> <i>A sporteszközök szabadidős használata igénygyé és örömforrássá válása.</i> <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> <i>Fesztes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.</i> <i>Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.</i> <i>Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.</i> <i>A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.</i> <i>A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.</i> <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> <i>A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.</i> <i>Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.</i> <i>Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.</i> <i>Természetes mozgásformák a sportjátékok alapttechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban</i> <i>Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.</i> <i>Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban. A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.

A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.

A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.

A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.

Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban

Az általános uszodai rendszabályok, baleset-megelőzési szempontok ismerete, és azok betartása. Tudatos levegővétel.

Kellő vízbiztonság, hason és háton siklás és lebegés.

Bátor vízbeugrás.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben

Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.

A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.

A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.

Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. évfolyam	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> <i>Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.</i> <i>Önálló pulzusmérés.</i> <i>A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.</i> <i>A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.</i> <i>A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.</i> <i>Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.</i> <i>A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.</i> <i>A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.</i> <i>Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</i> <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> <i>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</i> <i>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.</i> <i>A bonyolultabb játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.</i> <i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.</i> <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> <i>A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</i> <i>A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.</i> <i>A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása.</i> <i>A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.</i> <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> <i>Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.</i> <i>A képesszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.</i> <i>Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.</i> <i>Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.</i> <i>A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.</i> <i>Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban</i> <i>A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.</i> <i>A 3 lépéses dobóritmus ismerete.</i> <i>A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.</i> <i>Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*A Kölyökatletika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatletikával kapcsolatos élmények kifejezése.
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékévé válása.
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	<i>Előkészítő és preventív mozgásformák</i> <i>Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.</i> <i>Önálló pulzusmérés.</i> <i>A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.</i> <i>A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.</i> <i>A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.</i> <i>Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.</i> <i>A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.</i> <i>A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.</i> <i>Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.</i> <i>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák</i> <i>Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.</i> <i>A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.</i> <i>A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.</i> <i>Manipulatív természetes mozgásformák</i> <i>A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.</i> <i>A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.</i> <i>A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása.</i> <i>A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.</i> <i>Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban</i> <i>Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.

Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.

Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.

A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban

A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.

A 3 lépéses dobóritmus ismerete.

A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.

Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.

A Kölyökatléтика eszköz- és versenyrendszerének ismerete.

A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.

Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.

Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.

Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.

Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.

A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.

A sportszerű viselkedés értékévé válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.

Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.

A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.

A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.

A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.

Az saját agresszió kezelése.

Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.

A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.

A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. évfolyam	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> <i>A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.</i> <i>Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</i> <i>A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.</i> <i>A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.</i> <i>A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.</i> <i>Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása.</i> <i>A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.</i> <i>Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan.</i> <i>Fejesugrással vízbe ugrás.</i> <i>Az uszodai rendszabályok természetessé válása.</i> <i>A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Sportjátékok

A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.

Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.

A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.

Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.

Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.

Atlétika jellegű feladatok

A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.

A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.

A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.

Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.

A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.

A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.

Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.

Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. Torna jellegű feladatok

A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.

A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.

A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.

Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal. gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.

A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatalemeinek bemutatása.

A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása.

Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben üzhető sportok

A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.

A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.

A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.

A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.

A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.

A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása.

Jártasság néhány önvédelmi fogásban.

A test-test elleni küzdelmet vállalása.

Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása.

Mások teljesítményének elismerése.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.
6. évfolyam	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák A gyakorláshoz szükséges alkatok öntevékeny gyors kialakítása. Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	<i>A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák,</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.
A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.
A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.
Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Sportjátékok
A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékokban.
Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.
A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.
Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.
Részvétel a kedvelt sportjátékokban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.
Atlétika jellegű feladatok
A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.
A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.
A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában. Torna jellegű feladatok
A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása. Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása. A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása. A balesetvédelmi utasítások betartása.
Segítségnyújtás a társaknak.
Alternatív környezetben üzhető sportok
A tanult alternatív környezetben üzhető sportágak alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.
A sportágak üzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.
A mostoha időjárású feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.
Önvédelmi és küzdőfeladatok
Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.
A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Jártasság néhány önvédelmi fogásban.

A test-test elleni küzdelmet vállalása.

Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása.

Mások teljesítményének elismerése.

A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés.

A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> <i>Gyakorlottság a célszerű órászervezés megvalósításában.</i> <i>Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság.</i> <i>Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére.</i> <i>Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.</i> <i>Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.</i> <i>A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.</i> <i>Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</i> <i>Sportjátékok</i> <i>Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet.</i> <i>Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.</i> <i>A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása.</i> <i>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</i> <i>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</i> <i>Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.</i> <i>Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</i> <i>Atlétika jellegű feladatok</i> <i>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.</i> <i>Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.</i> <i>Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.</i> <i>Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.</i> <i>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</i> <i>Torna jellegű feladatok</i> <i>A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.</i> <i>Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.</i> <i>A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.</i> <i>Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivételében és a zenével összhangban történő végrehajtása.</i> <i>Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</i> <i>Alternatív környezetben űzhető sportok</i> <i>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.</i> <i>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.</i> <i>A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.</i> <i>A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.</i> <i>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.</i> <i>A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</i> <i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> <i>A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.
Állásküzdelemben jártasság.*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	<i>Természetes és nem természetes mozgásformák</i> <i>Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában.</i> <i>Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság.</i> <i>Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére.</i> <i>Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.</i> <i>Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.</i> <i>A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.</i> <i>Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.</i> <i>Sportjátékok</i> <i>Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet.</i> <i>Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.</i> <i>A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása.</i> <i>A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.</i> <i>A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.</i> <i>Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.</i> <i>Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.</i> <i>Atlétika jellegű feladatok</i> <i>Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.</i> <i>Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.</i> <i>Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.</i> <i>Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.</i> <i>A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.</i> <i>Torna jellegű feladatok</i> <i>A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.</i> <i>Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban. A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása.</i> <i>Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.</i> <i>Alternatív környezetben üzhető sportok</i> <i>Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.</i> <i>Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.</i> <i>A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.</i> <i>A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.</i> <i>A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.</i> <i>A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.</i> <i>Önvédelmi és küzdőfeladatok</i> <i>A grundbirkózás alapttechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.</i> <i>A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.</i> <i>Állasküzdelemben jártasság.</i>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Történelem

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
5. évfolyam	Az ókori, kora középkori egyetemes és magyar kultúrkinccs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása. A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli. Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat. Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják. Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak. Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során. Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából. Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére. Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet. Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani. Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen. Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.
6. évfolyam	A középkori és korai újkor egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka

PEDAGÓGIAI PROGRAM

értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.

A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.

Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.

Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.

Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.

Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az áruterelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.

Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.

Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.

Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.

Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.

Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.

Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.

Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet.

Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.

Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.

Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	Az újkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése. Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XIX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.

Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig. Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egyegy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.

Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.

Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.

Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.

Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.

Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.

Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.

Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.

Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egyegy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.

Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.

Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.

Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.

Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet.

Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	A modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése. A modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig. Legyen

PEDAGÓGIAI PROGRAM

képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egyegy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.

Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.

Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.

Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.

Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.

Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.

Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.

Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.

Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egyegy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.

Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.

Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.

Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.

Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet.

Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.

Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.

Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Vizuális Kultúra

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. Az alkotó tevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével. A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.
2. évfolyam	Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése. Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése. Az alkotó tevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével. A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása. Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára. A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése. Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.
3. évfolyam	Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. Élmény- és emlék kifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatára. A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. A szobrászati, festészeti, tárgy művészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép). Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
4. évfolyam	Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. Élmény- és emlék kifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatára. A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészen belül: arckép, csendélet, tájkép). Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5. évfolyam	A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. Fontosabb szimbolikus és kulturális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
6. évfolyam	A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. Fontosabb szimbolikus és kulturális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

7. évfolyam	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
	Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
8. évfolyam	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Környezetismeret

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása. Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése. Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz. Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjáráshoz illő szokások. Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése. Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára
2. évfolyam	Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése. Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása. Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása. Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése. Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása életmódbeli szokásokhoz. Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjáráshoz illő szokások. Használati tárgyak és gyakori, a közvetlen környezetben előforduló anyagok csoportosítása tulajdonságaik szerint, kapcsolat felismerése az anyagi tulajdonságok és a felhasználás között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése. Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára
3. évfolyam	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére. Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben. A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy természetes életközösség bemutatása. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére. Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben. A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy természetes életközösség bemutatása. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete. Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.

Dráma és tánc

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
5. évfolyam	Alkotó részvétel többféle dramatikus, illetve mozgásos-táncos tevékenységben. Alapszintű improvizációs képességek fejlődése, erősödő biztonság a térhasználatban a mozgás és a dramatikus tevékenységek folyamán. Konstruktív részvétel a dramatikus tevékenységek értelmező megbeszélésében. A tanuló képes a munkamegosztásra, érti és értékeli társai munkáját; fejlődik önismerete, képviseli saját álláspontját, és figyelembe veszi társai véleményét a közös alkotó tevékenységben. Ismeri és használni tudja a legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmakat; képes egy színházi előadásról megfogalmazni élményeit, gondolatait.

Természetismeret

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
5. évfolyam	Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, természetű növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket. Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére. Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
6. évfolyam	A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról. Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában. Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez. Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

Hittan

Évfolyam	Vizsgakövetelmények

PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A világ és az ember teremtése, Noé és özönvíz, Az elveszett bárány, Az angyalok hirdetik Jézus születését. Kötött szövegű étkezés előtti és utáni imádságok memoriter szintű ismerete. A református köszönés ismerete. Külső jegyek alapján a református templom sajátosságainak felismerése. A keresztelés sákramentumának korosztályi szintű ismerete. A Jn 3,16 memoriter szintű ismerete. Tudja azt, hogy mit ünneplünk karácsonykor. Saját szavaival, korosztályi szinten tudja megfogalmazni, hogy mit jelent az, hogy meg van keresztelve, és azt, hogy Isten szereti őt. Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.
2. évfolyam	A következő bibliai történetek és személyek korosztályi szintű ismerete: Ábrahám elhívása, Ézsau és Jákób, Isten megszabadítja Józsefet, Péter elhívása, Az irgalmas samaritánus példázata. Az Úri imádság és a Lk 10,27 memoriter szintű ismerete. Tudja azt, hogy mit ünneplünk húsvétkor, és ismerje a húsvéti történetet. A református templom ismerete (harang, szószék, Úr asztala, persely, orgona, istentisztelet, lelkész). Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.
3. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Izrael szabadulása Egyiptomból, A kapernaumi bÉna meggyógyítása, Péter megtagadja Jézust. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Mózes, Keresztelő János, Péter, ZÁkeus. Egy kötött szövegű reggeli és esti imádság ismerete. A Tízparancsolat rövidített változatának memoriter szintű ismerete. A 2Móz 15,2 és a Mt 7,12 memoriter szintű ismerete. Tudja azt, hogy mit ünneplünk pÜnkösdkor. Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Dávid és Góliát, Salamon bölcsességet kér, A mustármag példázata. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Saul, Dávid, Salamon, Károli Gáspár. Kötött szövegű templomba bemenetelkor és kijövetelkor mondott imádság memoriter szintű ismerete. A Bír 8,23; 1Sám 16,7b; Mt 11,28 memoriter szintű ismerete. Tudja azt, hogy mit ünneplünk virágvasárnapon és áldozócsütörtökön, ismerje az ide tartozó bibliai történeteket. Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.
5. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A büneset, Bábel tornya, Dániel az oroszlánok vermében, Három ifjú a tüzes kemencében, A magvető példázata, Az igazgyöngy példázata. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Illés, Dániel, Jónás, Keresztelő János, Máté, Pál apostol, Luther Márton. A következő fogalmak korosztály szinten való megfogalmazása: kísértés, érték, Messiás, Krisztus. A református istentisztelet fő részeinek ismerete. Az első keresztyén gyülekezet fő jellemvonásainak ismerete. Az egyházi év fő ünnepeinek ismerete (neve, mikor és mit ünneplünk). Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.
6. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: Az aranyborjú, A tékozló fiú példázata, A tíz leprás meggyógyítása. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Dávid, Mózes, Nábót, Kálvin János, István király, és egy, a környezetben élt magyar reformátor. A reformáció és az úrvacsora fogalmának és jelentőségének az ismerete. A Tízparancsolat, a Biblia könyveinek, valamint a Mt 5,17 memoriter szintű ismerete. Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.
7. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A bolond gazdag példázata, Boldogmondások, A tíz szűz példázata, Kornéliusz és Péter története. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Pál apostol, István vértanú, és egy szabadon választott, tanult magyar reformátor. A következő fogalmak korosztályi szintű ismerete: fohász, ökumené, diakónia. A 2Tim3,16 és Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. Pál apostol missziói útjai közül 3 állomás ismerete. A 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, a nevének és munkásságának ismerete. Tudják a gályarabok történetét a saját szavaikkal megfogalmazni. Az év anyagához tartozó 5 Református Énekeskönyvi és 5 ifjúsági ének ismerete.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. évfolyam	A következő bibliai történetek korosztályi szintű ismerete: A talentumok példázata, A búza és a konkoly példázata, A gazdag ifjú története. A következő személyek korosztályi szintű ismerete: Ravasz László vagy Kiss Ferenc. A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. A Gal 5,22-23 és Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. Az egyházi év ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. Tudjon felsorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak.

Etika

Évfolyam	Vizsgakövetelmények
1. évfolyam	A tanuló életkorának megfelelő énképpel, önkifejezéssel és önbizalommal rendelkezék. Lássza át a saját környezetének elemeit és ennek rendszerét. Legyen képes a személyes kapcsolatokban való tájékozódásra, képességeinek fejlesztésére és mások elfogadására. Továbbá az alapvető kommunikációs formák tudatos használatára, a személyes érzések és gondolatok kifejezésére. Tudatosítsa a családi-rokonsági kapcsolatok személyes értékeit. Érezze a családi hagyományok és ünnepek fontosságát. Törekedjen az iskoláskor életmódbeli sajátosságainak tudatosítására. Ismerje fel, hogy más családokban egészen más módon élhetnek a gyerekek. Tartsa be és tisztelje mások szokásait. Legyen tisztában a lakóhelyi közösséghez fűződő kapcsolatokkal és értékekkel. Ismerje a lakóhelyi közösség hagyományait. Legyen képes átélni a természet szépségét, és értse, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
2. évfolyam	A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezék saját külső tulajdonságairól, legyen tisztában legfontosabb személyi adataival. Lássza át társas viszonyainak alapvető szerkezetét. Legyen képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez. Továbbá kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, tudjon különféle beszédmódokat alkalmazni. A beszélgetés során tartsa be az udvarias társalgás elemi szabályait. Érezze a szeretetkapcsolatok fontosságát. Tudja, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében. Törekedjen rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki. Képes legyen átélni a természet szépségét, és értse, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért. Legyen képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze. Tisztában legyen vele és érzelmileg is legyen képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő. Tudja megkülönböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. évfolyam	A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe legyen saját külső és belső tulajdonságairól, és érezzen késztetést arra, hogy fejlessze önmagát. Oda tudjon figyelni másokra, szavakkal is tudja kifejezni érzéseit és gondolatait, be tudjon kapcsolódni csoportos beszélgetésbe. Legyen képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekedjen e kapcsolatok ápolására, és ismerjen olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók. Érzelmileg kötődjék a magyar kultúrához. Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; legyen kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és legyen kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre. Értse, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, legyen kész a megértett szabályok betartására és tudjon részt venni szabályok kialakításában. Értse, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre. Legyen képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni. Továbbá a jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.
4. évfolyam	A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe legyen saját külső és belső tulajdonságairól, és érezzen késztetést arra, hogy fejlessze önmagát. Oda tudjon figyelni másokra, szavakkal is tudja kifejezni érzéseit és gondolatait, tudjon bekapcsolódni csoportos beszélgetésbe. Legyen képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekedjen e kapcsolatok ápolására, és ismerjen olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók. Érzelmileg kötődjék a magyar kultúrához. Értse és fogadja el, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; legyen kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és legyen kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre. Értse, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, legyen kész a megértett szabályok betartására, tudjon részt venni szabályok kialakításában. Értse, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre. Legyen képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni. Tudja a jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.
5. évfolyam	A tanuló legyen tisztában az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért. Legyen tudatában annak, hogy az emberek sokfélék, és fogadja el a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget, valamint az etnikai és kulturális különbségeket. Gondolkodjon saját személyiségjegyein, törekedjen vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodjon rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is. Legyen képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; lássa át saját kapcsolati hálójának szerkezetét; rendelkezzen a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával. Legyen fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; lássa át és fogadja el a közösségi normákat.
6. évfolyam	A tanuló fogadja nyitottan a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékelje, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, legyen képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mérten vállaljon szerepet a rászorulóknak segítésében. Becsülje meg a neki nyújtott segítséget. Legyen tisztában azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekedjen rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismerje a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait, s ismerje fel magán a függőség kialakulásának esetleges előjeleit. Legyen tisztában vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek, és kritikusán viszonyuljon a különféle médiaüzenetekhez. Értse, hogy a világ megismerésének többféle útja

PEDAGÓGIAI PROGRAM

	van (különböző világképek és világnézetek), s ezek mindegyike a maga sajátos eszközeivel közelít ugyanahhoz a valósághoz.
7. évfolyam	A tanuló értse meg, hogy az ember egyszerre biológiai és tudatos lény, akit veleszületett képességei alkalmassá tesznek a tanulásra, mások megértésére és önmaga vizsgálatára. Értse, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják. Képes legyen reflektálni saját maga és mások gondolataira, motívumaira és tetteire. Életkorának megfelelő szinten ismerje önmagát, hosszabb távú elképzeléseinek kialakításakor legyen képes reálisan felmérni a lehetőségeit. Legyen képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget. Tudjon ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni. Tisztában legyen vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért.
8. évfolyam	A tanulóban alakuljanak ki az európai identitás csírái. Legyen nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Értse a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekezzen alkalmazkodni hozzájuk; igényelje azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak. Legyen elképzelése saját jövőjéről, és legyen tisztában vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Életkorának megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár. Érezze fontosnak a közösséghez tartozást, miközben törekedjen személyes autonómiájának megőrzésére. Legyen képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést. Tisztában legyen a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel. Tudja, hogy ugyanazt a dolgot különböző emberek eltérő módon ítélik meg, ami konfliktusok forrása lehet.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK RENDJE

Az iskolai tanulmányok alatti vizsgák rendje

Az iskola lehetőséget biztosít a tanulók számára – különbözeti, osztályozó- és javítóvizsga és pótló vizsga letételére.

A köznevelési törvény alapján a tanulót megilleti a vizsgához való joga.

- Osztályozó vizsga
- Javító vizsga
- Különbözeti vizsga
- Pótló vizsga

Osztályozó vizsga

Félévi és tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak **osztályozó vizsgát kell tennie** ha,

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az főigazgató engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- ha a jogszabályban meghatározott időkeretnél többet mulasztott, és a nevelő-testület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, [Nkt.51. § (7) bek.]
- ha a tanuló félévi, év végi osztályzatának megállapítását független vizsgabizottság előtt kéri.

A nevelőtestület az osztályozó vizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma eléri a húsz tanítási órát, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.

Az osztályozó vizsgák dokumentálása a jegyzőkönyvek alapján történik; egyéni munkarend esetében törzslapban és a bizonyítványban (kivéve a félévit), hiányzás miatti esetben a törzslapon és a naplóban.

Záradékok:

– *egyéni munkarend esetén*
21. Osztályozó vizsgát tett. TI., B.

– *hiányzás miatti osztályozó vizsgázó esetén*
20. A(z) ..... tantárgyból ..... -án osztályozó vizsgát tett. N., TI.

- A dokumentálás a bizonyítványban: a záradék megegyezik a törzslapban szereplővel.
- A félévi osztályozó vizsgák dokumentálása a naplóban és az ellenőrzőben történik.
- Az osztályozó vizsga dokumentálását a jegyzőkönyv lezárását követő öt munkanapon belül el kell végeznie az osztályfőnöknek.

Javító vizsga

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vagy különbözeti vizsgán elégtelen osztályzatot kapott,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola főigazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

A javító vizsgák dokumentálása a jegyzőkönyvek alapján történik a törzslapban és a bizonyítványban.

A törzslapban a jegy dokumentálható a megfelelő táblázatban és a jegyzetben a következő záradékkal:

A javítóvizsgán ..... tantárgyból ..... osztályzatot kapott. A ..... évfolyamba léphet. *vagy*

A javítóvizsgán ..... tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

Évfolyamot ismételni köteles. (ha tanköteles korú a tanuló) *vagy*

Az évfolyamot megismételheti. (ha nem tanköteles korú a tanuló)

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

A főigazgatói döntés alapján különbözeti vizsgát kell tennie a tanulónak:

1. más iskolából történő átvétel esetén, ha az adott évfolyamra felvett tanuló az azt megelőző évfolyamok helyi tantervben szereplő tantárgyából vagy tantárgyaiból nem rendelkezik év végi osztályzattal,
2. ha eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott és azonos vagy magasabb évfolyamra jelentkezik, abban az esetben, ha az éves óraszám kevesebb volt, mint az intézményünk helyi tantervében rögzített éves óraszám és emiatt pótolnia kell a számára elmaradt tananyag részeket.

A tantárgyi követelményeket az főigazgató által megbízott munkaközösség vagy szaktanár jelöli ki.

A különbözeti vizsga dokumentálása

A különbözeti vizsgák dokumentálása jegyzőkönyvben történik. Ehhez a dokumentumhoz csatolni kell a vizsga írásbeli dolgozatát és a szóbeli felkészülési lapot, amennyiben ilyen a vizsgázó készít.

Az 1. pontban leírtak alapján tett különbözeti vizsga dokumentálása a jegyzőkönyvek alapján az osztályozó vizsga mintájára történik a törzslapban és a bizonyítványban.

A 2. pontban leírtak miatt tett különbözeti vizsga dokumentálása a naplóban történik. A tanuló félévi vagy év végi értékelésénél a különbözeti vizsga érdemjegye egy témazáró dolgozat érdemjegyével egyenértékű jegynek számít.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó,

- ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A főigazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek

PEDAGÓGIAI PROGRAM

feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Amennyiben a tanuló az osztályozó, különbözeti vagy javítóvizsgáról igazoltan távol marad, pótló vizsgát tehet. A pótló vizsgát lehetőleg ugyanabban a vizsgaidőszakban kell letenni.

Pótló vizsgát csak az elmaradt vizsgarészekből kell tenni.

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az intézmény főigazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a járási hivatalnak.

A járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Vizsgára való jelentkezés

A javítóvizsgára írásbeli jelentkezés nem szükséges.

Az osztályozó és különbözeti vizsga letételének engedélyezését a tanuló a főigazgatónak címzett kérvényben kérheti. A kérvény beadásának határideje: május 15. illetve december 15.

A főigazgató az engedélyezés után továbbítja a kérvényt az főigazgatóhelyettes részére, aki gondoskodik a vizsga megszervezéséről.

A vizsgák előkészítése

Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén a főigazgató kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó a jogszabályban meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnökét és tagjait az főigazgató bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében:

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja.

A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola főigazgatója készíti elő.

Az főigazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért.

Az főigazgató feladata ellátása során

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

Vizgaszabályzat

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően, – így különösen rajz, műszaki rajz, festmény, számítástechnikai program formájában – kell elkészíteni.

Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék.

A vizsga kezdetekor a vizsgabizottság elnöke a vizsgáztató pedagógus jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételleket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható.

Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni.

A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező intézménynek kell biztosítania.

Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik, azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.

A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az főigazgató engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni,

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő tantárgyanként általános iskolában 45 perc, minimum 30 perc maximum 60 perc.

Ha az írásbeli vizsgát bármilyen rendkívüli esemény megszakítja, az emiatt kiesett idővel a vizsgázó számára rendelkezésre álló időt meg kell növelni.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

A pótló vizsga – szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával – harmadik vizsgaként is megszervezhető.

Szabálytalanság kivizsgálása:

Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát.

A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az intézmény főigazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.

Az iskola főigazgatója a megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja, amelynek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató pedagógus nyilatkozatát, az esemény leírását, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását.

A jegyzőkönyvet a vizsgáztató pedagógus, az iskola főigazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó különvéleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Az iskola főigazgatója az írásbeli vizsga folyamán készített jegyzőkönyveket és a feladatlapokat – az üres és a piszkosított feladatlapokkal együtt – a kidolgozási idő lejártával átveszi a vizsgáztató pedagógusoktól.

A jegyzőkönyvet aláírásával – az időpont feltüntetésével – lezárja és a vizsgairatokhoz mellékel.

Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola főigazgatóját.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola főigazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – pedagógusból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegeli, és

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott tantárgyból – ha az nem javítóvizsga – a vizsgázót javítóvizsgára utasítja, vagy
- amennyiben a vizsga javítóvizsgaként került megszervezésre, a vizsgát vagy eredménytelennek nyilvánítja, vagy az a) pontban foglaltak szerint értékeli a vizsgázó teljesítményét.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Ellenőrzés, javítás, értékelés:

Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

A szóbeli vizsga lebonyolítása:

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.

A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a vizsgáztató tanár gondoskodik.

Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.

A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.

A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett. A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.

Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felezni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.

Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottsági szakvéleménnyel megalapozott kérésére, a **főigazgató** engedélye alapján

- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára harminc perc gondolkodási időt legfeljebb tíz perccel meg kell növelni,
- a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teheti le,

Ha a vizsgázónak a 68. § (4) bekezdése alapján engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia, és az engedélynek megfelelő tételeket kell kifejtenie.

A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kihúzása előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár felügyelete mellett készíti el dolgozatát.

A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Szabálytalanság kezelése:

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A szóbeli vizsgán és a gyakorlati vizsgán elkövetett szabálytalanság esetében a **főigazgató** az írásbeli vizsga erre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza.

Gyakorlati vizsga:

A gyakorlati vizsgarész szabályait akkor kell alkalmazni, ha a tantárgy helyi tantervben meghatározott követelményei eltérő rendelkezést nem állapítanak meg. A gyakorlati vizsgafeladatokat – legkésőbb a vizsgát megelőző két hónappal – az iskola **főigazgatója** hagyja jóvá.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

A gyakorlati vizsgarészt akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgafeladatok elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.

A gyakorlati vizsgarész megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgarész rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgarész helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához a vizsgázónak az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll a rendelkezésére. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztására vonatkozóan a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket. Nem számítható be a vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időbe a vizsgázónak fel nem róható okból kieső idő.

A gyakorlati vizsgarészt – a vizsgafeladatok számától függetlenül – egy érdemjeggyel kell értékelni. Az értékelésben fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, születési helyét és idejét, a tanszak megnevezését, a vizsgamunka tárgyát, a végzett munka értékelését és a javasolt osztályzatot. Az értékelést a gyakorlati oktatást végző szaktanár írja alá.

A vizsgázó gyakorlati vizsgarészre kapott érdemjegyét a vizsgamunkára, a vizsga helyszínén készített önálló gyakorlati alkotásra vagy a vizsga helyszínén bemutatott gyakorlatra kapott osztályzatok alapján kell meghatározni.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

A vizsgatárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Vizsgatárgyak részei:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
1-4.évfolyam			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Hit-és erkölcsstan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

A vizsgák értékelése

Az írásbeli vizsgák értékelése az alábbi egységes osztályozás szerint történik:

- 0 - 30 % → **elégtelen**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

- 31 - 50% → elégséges
- 51 – 75 % → közepes
- 76 – 90 % → jó
- 91 - 100% → jeles

A szóbeli és írásbeli vizsga értékelése egyetlen érdemjeggyel történik, amelyet a kérdező tanár javaslatára a vizsgabizottság állapít meg.

Abban az esetben, ha egy vizsga több vizsgarészből áll, a végső eredmény a vizsgarészekre adott osztályzatok átlagából kell számítani úgy, hogy az írásbeli és a gyakorlati vizsgarész duplán számít.

Jogorvoslati lehetőség

Az intézményben lefolytatott vizsgákkal kapcsolatos jogorvoslati lehetőség a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben, valamint a nemzeti köznevelési törvény vizsgákra vonatkozó részeiben található.

5-8. évfolyam			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Élő idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Hit- és erkölcstan		SZÓBELI	
Történelem		SZÓBELI	
Természetismeret		SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz		SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Hon- és népismeret	ÍRÁSBELI		
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Informatika		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat		SZÓBELI	
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

PEDAGÓGIAI PROGRAM